

Lagundu gabeko haur eta nerabe atzerritarrak babesteko zerbitzuak Europar

Arartekoaren txostena IOI-Europarentzat

www.ararteko.eus

Lagundu gabeko haur eta nerabe atzerritarrak babesteko zerbitzuak Europar

Txosten honen egilea Arartekoaren Erakundea da, Euskadiko Herriaren Defendatzailea. Hasierako txostena Ana Aguirre andreak idatzia dago, eta Arartekoaren Haur eta Nerabeen Bulegoak eta Europako eta Nazioarteko Gaietarako Bulegoak berrikusi zuten.

Aurkibidea

Akronimoen zerrenda	7
Sarrera	10
1. Azterketaren testuingurua: aurrekariak eta helburuak	
2. Txostenaren terminologiaren helburuak, irismena eta azalpena	
3. Ikerketa-metodologia	
1. Zeharkako neurriak	18
1. Aurrek entzunak izateko duten eskubidea	
2. Profesionalen prestakuntza	
3. Lankidetzat -eta koordinazio- mekanismoak	
4. Jarraipena eta salaketa-mekanismoak	
5. Lege-babesa eta plangintza-mekanismoak	
2. Harrerako lehen etapa	32
6. Harrera herrialdera iristea	
7. Lehen harrerako zentroei esleitzea	
8. Adina zehaztea	
3. Ondorengo harrera-etapak	43
9. Etxebizitza eta bizitokia	
10. Hezkuntza	
11. Osasun-arreta	
12. Haurren tutoretza eta babeserako sistema	
13. Laguntza juridikoa	
14. Komunitatean integratzea eta parte hartzea	
15. Helduarorako trantsizioa	
4. Amaierako gogoetak	66

5. Erreferentziak	72
6. Bibliografia	76
A eranskina	79
B eranskina	80

Akronimoen zerrenda

AIDA	Asiloari buruzko Informazioaren Datu Basea (Asylum Information Database)
AMIF	EBren Asilo, Migrazio eta Integrazio Funtza (EU Asylum, Migration and Integration Fund)
CACR	Haur Errefuxiatuentzako Harrera Zentroa (Casa De Acolhimento Para Crianças Refugiadas) (Portugal)
CMW	Migrazio-langile Guztien eta Haien Senideen Eskubideak Babesteko Batzordea, NBERena (United Nations Committee on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of their Families)
COA	Asilo-eskatzaileak Hartzeko Agentzia Zentrala (Central Orgaan opvang asielzoekers) (Herbehereak)
CoE	Europako Kontseilua (Council of Europe)
COO	Behaketa eta Orientazio Zentroa (Centre d'Observation et d'Orientation) (Belgika)
CPR	Errefuxiatuentzako Portugalgo Kontseilua (Conselho Português para os Refugiados) (Portugal)
DGAIA	Haurrak eta Nerabeak Zaintzeko Zuzendaritza Nagusia (Direcció General d'Atenció a la Infància i a l'Adolescència) (Katalunia, Espainia)
DGMM	Migrazioa Kudeatzeko Zuzendaritza Nagusia (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü) (Turkia)
EASO	Asiloari Laguntzeko Europako Bulegoa (European Asylum Support Office)
EB	Europar Batasuna
ECHR	Giza Eskubideen Europako Hitzarmena (European Convention on Human Rights)
ECRE	Errefuxiatuei eta Erbesteratuei buruzko Europar Kontseilua (European Council on Refugees and Exiles)

ECtHR	Giza Eskubideen Europako Auzitegia (European Court of Human Rights)
EGM	Emakumeen genitalen mutilazioa
ENOC	Haurren Defentsarako Europako Sarea (European Network of Ombudspersons for Children)
Eurostat	Europar Batasuneko Estatistika Bulegoa
FRA	Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia (European Union Agency for Fundamental Rights)
GKE	Gobernuz Kanpoko Erakundeak
GS	Gizakien salerosketa
HEK	Haurren Eskubideei buruzko Konbentzioa, NBErena
HEK batzordea	Haurren Eskubideen Batzordea
ICRC	Gurutze Gorriaren Nazioarteko Batzordea (International Committee of the Red Cross)
IGE	Interes Goreneko Ebaluazioa
IOI	Ombudsman-en Nazioarteko Bulegoa (International Ombudsman Institute)
IPAT	Nazioarteko Babeserako Apelazio Auzitegia (International Protection Appeals Tribunal) (Irlanda)
NBE	Nazio Batuak
Nidos	Nidos Fundazioa (Herbehereetan nazioarteko babesa eskatzen duten eta bakarrik dauden haurren tutoretzako agintaritza)
OLPEA	Herrialdetik ateratzeko betebeharrari eta Estonian sartzea debekatzeari buruzko Legeak (Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seadus) (Estonia)
PIC	Pravno-informacijski center nevladnih organizacij GKE (Eslovenia)
POE	Prozedura operatibo estandarra(k)
SEF	Immigrazio eta Mugen Zerbitzuak (Serviço de Estrangeiros e Fronteiras) (Portugal)

SIB	Gizarte Segurantzaren Kontseilua (Sotsiaalkindlustusamet) (Estonia)
SIPROIMI	Nazioarteko Babeseko Onuradunentzako eta Lagundu gabeko Haur Atzerritarrentzako Babes Sistema (Sistema di protezione per titolari di protezione internazionale e per minori stranieri non accompagnati) (Italia)
SIL	Bizitza Independente Lagundua (Supported Independent Living) (Grezia)
SPRAR	Asilo eta Errefuxiatuen Eskatzaileentzako Babes Sistema (Sistema di protezione per richiedenti asilo e rifugiati) (Italia)
UNHCR	Nazio Batuen Errefuxiatuentzako Goi Komisariotza (United Nations High Commissioner for Refugees)
UNICEF	Haurren Laguntzarako Nazio Batuen Funtza (United Nations Children's Fund)

Sarrera

1. Azterketaren testuingurua: aurrekariak eta helburuak

Azterlanari buruz: jatorria, motibazioak eta etorkizuneko ibilbidea

Ombudsmanen Nazioarteko Institutuaren (IOI) Europako Eskualdeko Zuzendaritza Batzordeak 2017ko apirilaren 4anartzelondon egindako bileran erabaki zuen baliagarria izango zela herriaren defentsa-erakundeen lanerako Europako migrazio- eta errefuxiatu-fluxuei buruzko txosten bat idaztea. Herbehereetako Herriaren Defentsarako Erakundeak (koordinatzaile gisa), Greziako Arartekoak eta Euskadiko Arartekoak osatutako zuzendaritza-batzordeari eman zitzaion zeregina. Ikerketa Herbehereetako Herriaren Defentsa Erakundeak asilo-eskatzailen eta errefuxiatuen integrazioari buruz egindako ikerketa baten bidez hasi zen¹. Hurrengo bileretan, txostena lau zatitan banatzea erabaki zen: harrera eta eskaera, integrazioa, bakarrik eta laguntzarik gabe dauden haur atzerritarrak eta itzulketak², geroago biltze batean batuko zirenak. Hala, Euskal Autonomia Erkidegoko Defentsa Erakundeari lagundu gabeko haurrei buruzko kapitulua³ idaztea esleitu zitzaion, esperientzia handia baitu lagundu gabeko haur atzerritarrentzako laguntza-baliabideen jarraipenean, eskualdeko herriaren defendatzaile gisa.

Europako migratio- eta errefuxiatu-fluxuei buruzko txostenaren lau zatien emaitzak (harrera eta eskaera, integrazioa, bakarrik dauden haur atzerritarrak eta itzulketak) Europako IOIko kideei aurkeztu zitzaizkie IOIren 12. Mundu Biltzarren (2021eko maiatza). Europako eremuan erreferentzia-esparru partekatu bat egoteak lagundu egin dezake nazio-eremuan herriaren defentsa-erakundeen jarraipen-funtzioa indartzen, pertsona-talde horiek jaso beharko luketen tratua defendatuz eta, horrela, agintariei bete dezaten presio handiagoa eginez.

Nolanahi ere, Arartekoaren asmoa da azterlan hau Euskadin eta Espainiako defentsa-erakundeen artean zabaltzea, haren edukia ezagutarazteko eta gure gizartea eta erakundeak sentsibilizatzeko, lagundu gabeko haur atzerritarren harrera- eta babes-zerbitzuak hobetzeko beharrari buruz.

Europan bakarrik dauden haur atzerritarren babes-beharren testuingurua

Bakarrik dauden haur atzerritarrak, gaur egun, migrazioaren erronka nagusietako bat dira Europako gizarte eta administrazio publikoentzat. Europako herrialdeetara iristen diren eta bakarrik dauden haur atzerritarren kopuruak etengabe egin du gora

¹ Zuzendaritza Batzordeak Atenasen 2017ko uztailaren 24an eta 25ean egindako lehen bileran, herriaren hiru defentsa-erakundeek integrazioan zentratzea erabaki zuten, une horretan Europako herriaren defentsa-erakundeak bereziki kezkatzen zituen gaia zirudielako. Hala ere, ikerketaren irismena handitzeko borondatea adierazi zuten, beste gai batzuk sartzeko, hala nola harrera eta eskaera, bakarrik dauden haur atzerritarrak eta itzulketak

² Vitoria-Gasteizen (Euskal Autonomia Erkidegoa), 2018ko otsailaren 12tik 14ra bitartean, asilo-eskatzailen eta errefuxiatuen integrazioari buruzko txostena berrikusteko egindako bigarren bilera batean (Herbehereetako Herriaren Defentsa Erakundeak idatzia), zuzendaritza-batzordeak aldean banaketa erabaki zuen.

³ 2019ko otsailaren 21ean eta 22an Atenasen egindako nazioarteko kongresu batean, Greziako Herriaren Defentsa Erakundearen 20. urteurrena zela eta, Euskal Autonomia Erkidegoko Defentsa Erakundeak Europako IOIk onartutako lagundu gabeko haurrak babesteko zerbitzuei buruzko txostenerako proposamena aurkeztu zuen.

2010etik, eta, nahiz eta joera orokorra beheranzkoa izan den 2015ean, bakarrik dauden ia 14.000 haur erregistratu ziren Europar Batasuneko (EB) herrialdeetan asiloa eskatzeko 2014an⁴.

Zifra horiek izozmendiaren punta baino ez dira; izan ere, Europara beste arrazoi batzuegatik iristen diren eta asiloaren Europako Sistema Bateratutik kanpo geratzen diren haur atzerritarren kopurua ezezaguna da oraindik. Nolanahi ere, kopuru zehatzak ezagutzen ez diren arren, dokumentu-iturriek adierazten dute Europako hegoaldeko mugako herrialdeetan laguntzarik gabeko haur migratzaile ugari izan direla 2016ko azken hiruhilekotik, bereziki 2017an eta 2018an⁵. Bakarrik dauden haur atzerritarren joan-etorri handia aurrekaririk gabeko erronka da agintari europar eta nazionalentzat, kontuan hartuta bakarrik dauden haurrak talde ahul batekoak direla, eta talde horren oinarritzko eskubideak aitortu eta errespetatu behar direla, nazioarteko, Europako eta nazioko lege-tresnen arabera. Hala eta guztiz ere, haur horiek hartzeko eta ostatu emateko erronka haien oinarritzko eskubideak eta premia oinarritzkoenak (elikadura, etxebizitza, osasun-arreta, hezkuntza, laguntza juridikoa, etab.) ziurtatzetik askoz harago doa, eta Europako eta estatuko agintariak hurrengo urteetan aurre egin beharko dioten benetako erronka honakoa da: harrera-komunitateetan integratzea eta parte hartzea, helduarorako trantsizioa edo etorkizunean enplegua lortzea. Ondorioz, berebiziko garrantzia du agintari guztiek hain presazkoa den gai horri erantzuteko ahaleginak bateratzeak, batez ere pertsonen mugimendua murriztera eta migrazioa kriminalizatzerako bideratutako aldaketa politiko eta legegileen oldea kontuan hartuta⁶.

Testuinguru horretan, herriaren defentsa-erakundeak ezin dira lankidetzaren prozesu horretatik kanpo geratu, begi-bistako arrazoiengatik, baina are gutxiago kontuan hartuta laguntzarik gabeko haurrek egoera latzean egon daitezkeela harrerako Europako herrialdeetara iristean.

Hala ere, nabarmendu behar da bakarrik dauden haur atzerritarrei eskainitako babes-zerbitzuen maila asko aldatzen dela iristen diren herrialdeko harrera-politikaren arabera. Hala, bada, funtsezko bereizketa bat egin behar da bidaiderik gabeko haur atzerritarrak haurren babesaren ikuspegitik eta ez migrazio-politikaren ikuspegitik ikusten dituzten herrialdeen taldearen eta bidaiderik gabeko haurren immigrante irregularren izaera haurren izaeraren gainetik nagusitzen den beste herrialde batzuen artean, eta, beraz, nazioarteko babesa/asiloa eman behar zaie zerbitzuak eskuratzeko eta ematen jarraitzeko (adib.: osasun-arreta eta hezkuntza, nazioko haurren baldintza berberetan). Hala, bigarren kasuan, gizarte-politika batzuk nazioarteko babesa/asiloa eskatzen duten edo nazioarteko babesaren/asiloaren onuradun izaera aitortuta duten haurrentzat baino ez dira.

⁴ Europar Batasuna (EB), Europar Batasuneko Estatistika Bulegoa (Eurostat) (2020).

⁵ Haurrentzako Nazio Batuen Funtza (UNICEF) (2017); UNICEF, Europako eta Erdialdeko Asiako Eskualde Bulegoa (2019).

⁶ Europar Batasuneko Oinarritzko Eskubideen Agentzia (FRA) (2014); Nazio Batuen (NBE), Nazio Batuen Erakundeko Migrazio Langileen eta haien Senideen Eskubideak Babesteko Batzordea (CMW) (2017), 41. eta 50. or.

2. Bakarrik dauden haur atzerritarrei buruzko txostenaren terminologiaren helburuak, irismena

Zein da helburua?

Txostenaren helburua da administrazio publikoek eta herriaren defentsarako erakundeek —kontrol-/jarraipen-funtzioan— Europan bakarrik dauden haur atzerritarrak babesteko zerbitzuei buruz erabiltzen dituzten jardunbide egokiak identifikatzea eta zabaltzea. Hala ere, zaila da "jardunbide egokiei" buruz hitz egitea herrialdearen arabera errealitatea asko aldatzen den gai batean. Desberdintasunak ez dira soilik gertatzen migrazio-politikak haurrak babesteko politiken gainetik jartzen dituzten herrialdeei dagokienez, baizik eta lagundu gabeko haur atzerritarren etorrera-kopuru desberdinari⁷ eta haurrak artatzeko sistemen sendotasunari eta fidagarritasunari dagokienez ere. Izan ere, abiapuntuko desberdintasunek esan nahi dute testuinguru batean eraginkorrak direla erakutsi duten praktikak agian ezin direla automatikoki aplikatu beste batzuetan edo ezin direla inola ere aplikatu. Horrela, ezer ez da guztiz zuria edo beltza, ona edo txarra. Premisa horretatik abiatuta, kapitulu honek "etorkizun handiko jardunbideen" edo "esperientzia positiboen" adibideak eskaini nahi ditu, tresna baliagarriak izan daitezkeenak herrialdeek bide onetik doazela berresteko edo antzeko egoera batean egon daitezkeen eta egungo egoerari ildo beretik helduz hobetu nahi duten beste batzuk inspiratzeko. Horrela, "jardunbide egokiak" terminoa ez da testu osoan erabiliko, baizik eta "etorkizun handiko praktikak" edo "esperientzia positiboak" aipatuko dira.

Zein da irismena?

lkerketa honen xede den taldeak laguntzarik gabe eta bakarrik dauden haur atzerritarren gaia jorratuko du⁸. Bakarrik dagoen haur bat hemezortzi urtetik beherako pertsona bat da, baldin eta, aplikatu beharreko legearen arabera, ez bada lehenago lortzen adin nagusitasuna⁹, bi gurasoengandik eta beste senide batzuek ingandik banandu bada eta ez badago legearen edo ohituraren arabera hori egiteko ardura duen pertsona heldu baten zaintzapean¹⁰. Hala, txosten honek ez du aztertuko harrera-herrialdeetara gurasoekin iristen diren haurren egoera, ez eta "haur banandutzat" hartzen direnena ere, beste senide heldu batzuek laguntzen baitituzte¹¹.

Azterlanak babes-zerbitzuei buruzko hainbat gai jorratzen ditu; besteak beste, harrera-herrialdeetara bakarrik doazen haurrak iristen direnetik (muga zeharkatzen duten unetik edo agintari nazionalak Estatuko lurraldean aurkitzen dituztenetik)

⁷ Adibidez, parte-hartzaile batzuek (Txekiar Errepublika, Estonia, Georgia, Letonia eta Lituania) adierazi zuten beren herrialdeetara bidailerik ez duten haur atzerritarren kopurua nahiko txikia dela; Turkiak, berriz, errefuxiatu eta haur errefuxiatu ugari daudela nabarmendu zuen. Era berean, badakigu greziar sistema gainkargatuta dagoela iritsieren etengabeko hazkundearen ondorioz.

⁸ Dokumentu osoan zehar, bakarrik dauden haur atzerritarrak aipatuko dira, hala nola bakarrik dauden adingabeak edo bakarrik dauden haurrak.

⁹ NBE, Haurren Eskubideei buruzko Konbentzioa (HEK), 1989ko azaroaren 20a, 1. art.

¹⁰ NBE, NBERen Haurren Eskubideen Batzordea (HEK batzordea) (2005), 7. paragrafoa; Iheslarietako Nazio Batuen Goi Komisarioa (ACNUR) (1997), 1. or.

¹¹ NBE, HEK batzordea (2005), 8. paragrafoa.

ondorengo harrera-faseetara artekoak, helduarorako trantsizioa barne. Hala ere, bakarrik dauden haurrentzako "konponbide iraunkorrak" ez dira txosten honetan aztertzen, azterlanaren denbora-irismena gaindituko lukeelako.

Definizio eta termino batzuk

Azterlanaren argitasunaren eta kohesioaren mesedetan, herrialdeek beren sistema nazionaletan termino desberdinak erabil ditzaketenez kontzeptu berak aipatzeko, dokumentu osoan erabiliko diren terminoak honela definitzen dira:

Haurren interes gorena funtsezko kontsideraziotzat hartuko da¹², eta "ebaluatuko da eta eztabaidatutako gai bati buruzko erabaki bat hartzeko interes desberdinak aztertzerakoan hartuko da kontuan, eta eskubide hori praktikan jarriko delako bermea ezarriko da, baldin eta haur bati, haur talde jakin edo generiko bati edo, oro har, haurrei eragiten dien erabaki bat hartu behar bada¹³." Interes gorenaren printzipioaren aplikazioak "eskubideetan oinarritutako ikuspegi bat hartzea eskatzen du, esku hartzen duten guztiek parte har dezaten, haurren osotasun fisiko, psikologiko, moral eta espiritual holistikoa bermatzeko eta haren giza duintasuna sustatzeko"¹⁴.

Interes gorenaren ebaluazioa "haur jakin batentzako edo haur talde jakin batentzako egoera jakin batean erabaki bat hartzeko beharrezkoak diren elementu guztiak balioestean eta haztatzean datza. Erabakiak hartzeko arduradunari eta bertako langileei dagokie (ahal dela, diziplina anitzeko talde bat), eta haurrak parte hartzea eskatzen du¹⁵. [...] Interes gorenaren oinarritzko ebaluazioa haurren interes gorenarekin zerikusia duten elementu guztien balorazio orokorra da, non elementu bakoitzaren garrantzia besteen arabera haztatzen den. Elementu guztiak ez dira egokiak izango kasu guztietan, eta elementuak hainbat modutan erabil daitezke kasu desberdinetan. Elementu bakoitzaren edukia nahitaez aldatuko da haur batetik bestera eta kasu batetik bestera, erabaki motaren eta inguruabar zehatzen arabera, elementu bakoitzak ebaluazio orokorrean duen garrantziarekin batera"¹⁶.

Interes gorenaren zehaztapena "haurren interes gorena zehazteko sortutako prozesu egituratua eta berme zorrotzekoa da, interes gorenaren ebaluazioa oinarri hartuta"¹⁷.

Haurrari egokitutako ikuspegia honako hau da: "irisgarria, bere adinari egokitua, azkarra, arduratsua, haurren behar eta eskubideetan egokitua eta zentratua, haurren eskubideak errespetatzen dituen, legezko prozesu zuzen baterako eskubideak barne, prozeduretan parte hartzekoa eta ulertzekoa, bizitza pertsonala eta familiarra errespetatzeko eta integritatea eta duintasuna aintzatesteko"¹⁸.

¹² NBE, HEK, 1989ko azaroaren 20a, 3. artikulua.

¹³ NBE, HEK batzordea (2013), 8. paragrafoa.

¹⁴ *Ibid*, 5. paragrafoa

¹⁵ *Ibid*, 47. paragrafoa

¹⁶ *Ibid*, 80. paragrafoa

¹⁷ *Ibid*, 47. paragrafoa

¹⁸ Europako Kontseilua (2019), 15. or.; CoE, Ministro Batzordea (2011a), 17. or.

Tutorea "haurraren interes gorena eta ongizate orokorra babesten duen pertsona independentea da, eta, horretarako, haurraren lege-gaitasun mugatua osatzen du.

Prozedura guztietan, haurraren legezko ordezkari gisa dihardu, aita edo ama batek bere semea edo alaba ordezkatzeko duen modu berean ¹⁹.

3. Ikerketa-metodologia

Nazioarteko estandarrak identifikatzea

Bakarrik dauden haurrak babesteko zerbitzuetako esperientzia positiboen adibideei buruzko kapitulu hau idazteko, lehenik eta behin nazioarteko estandar garrantzitsuak identifikatu ziren. Horiek identifikatzeko, hainbat iturritatik jaso zen informazioa. Hala, nazioarteko eta Europako giza eskubideen erakundeen eta agentzien azken datuak, txostenak eta gomendioak aztertu ziren. Era berean, nazioarteko eta nazioarteko argitalpenak, politikak eta araudia eta beste testuinguru-material batzuk berrikusi ziren, azterketa sakonagoa egiteko.

Iturri horietan detektatutako estandarrak hiru zatitan bildu eta multzokatu ziren, garrantzitsuenak ziren unearen arabera: "zeharkako neurriak", "harrerako lehen etapa" eta "harrerako ondorengo etapak" ²⁰. Lehen zatian, harrera-prozesuaren etapa guztietan aplikatu beharreko estandarrak sartu ziren. Horiek alderdi orokorrei egiten diete erreferentzia, hala nola haurrak entzuna izateko duen eskubideari, profesionalen prestakuntzari eta lankidetzari eta koordinazio-mekanismoen existentziari, bai eta jarraipen- eta salaketa-mekanismoei ere. Bigarren zatian, lagundu gabeko haurrak harrera-herrialdeetara iristen diren unearekin lotutako estandarrak jasotzen dira, honako hauek barne: identifikazio- eta erregistro-prozedurak, lehen harrerako zentroei esleitzea, adina zehaztea, atxilotzea saihesteko neurriak eta eskuragarri dauden datuak eta erregistroak. Azkenik, hirugarren zatian ondorengo harrera-etapekin lotutako estandarrak biltzen ditu, besteak beste, bakarrik dauden haurrek oinarritzeko eskubideak eskuratzea, hala nola etxebizitza, hezkuntza, osasun-arreta eta laguntza juridikoa; haurren legezko tutoretza eta babeserako sistemak; bakarrik dauden haurrak harrera-komunitateetan integratzea sustatzeko neurriak eta helduarorako trantsizioa.

Herrialdeak hautatzeko irizpideak

Europa osoan bakarrik dauden haurrak babesteko zerbitzuen errealitateak ezagutzeko eta ulertzeko, eta identifikatutako nazioarteko estandarrekin bat datozen aztertzeke, harremanetan jarri ziren estatuko eta nazioarteko hainbat eragilerek. Identifikatutako estandarrak "lan-dokumentu" batean bildu ziren, partaideek eskatutako informazioa nola erantzun eta eman behar zuten azaltzeko ²¹. "Lan-

¹⁹ FRA (2015), 12 eta 14. or.; NBE, HEK batzordea (2005); NBE, Batzar Nagusia (2010).

²⁰ Informazio gehiago nahi izanez gero, kontsultatu B eranskina.

²¹ Informazio gehiago nahi izanez gero, kontsultatu B eranskina.

dokumentua", ikerketaren arrazoiak eta helburua²² azaltzen zituen lankidetzak-
eskaerarekin batera, IOI Europako kide guztiei eta Haurren Defentsarako Europako
Sareko (ENOC) haurren eskubideen defentsarako erakundeei bidali zitzairen 2019ko
urrian.

Herriko defentsa-erakundeei²³ eta haurren eskubideen defentsarako erakundeei²⁴
eskatutako informazioa jasotzeko prozesua hilabete batzuk luzatu zen 2020ko
otsailera arte, eta argibide gehiago ere eskatu ziren. Era berean, parte-hartzaile
batzuek beren herrialdeko ministerio nazionaletara, gobernuz kanpoko erakundeetara
(GKE) eta nazioarteko erakundeetara bidali gintuzten, eta haiekin harremanetan jarri
ginen informazio gehiago biltzeko eta gai jakin batzuei buruz lortutako informazioa
kontrastatzeko²⁵. Azkenik, lagundu gabeko haurrekin lan-ibilbide luzea egin duten
aditu batzuekin ere izan ziren harremanak²⁶.

Emitzen egitura

Iturrietatik informazioa bildu ondoren, aztertu eta kontrastatu egin zen, txostenean
zein sartuko zen zehazteko. Horrela, identifikatutako nazioarteko estandarren ildoari
jarraitzen dioten praktikak txertatu dira. Etorkizun handiko jardunbideen adibideak
txostenean azaldu dira, nazioarteko araudiak jatorrian banatzen ziren hiru aldean
arabera: "zeharkako neurriak", "harrerako lehen etapa" eta "harrerako ondorengo
etapak".

Herriaren defentsa-erakundeek eta haurren eskubideen defentsarako erakundeek
egindako etorkizun handiko jardunbideen adibide gehienak lehen zatian ("zeharkako
neurriak") sartzen dira, zehazki 4. atalean ("jarraipen- eta salaketa-mekanismoak").
Hala ere, praktika batzuk testuaren beste zati batzuetan agertzen dira, atal jakin
batzuekin duten lotura zehatzagatik²⁷. Herriaren defendatzaileek eta haurren
eskubideen defentsarako erakundeek aplikatzen dituztenak beste tipografia batekin
aurkeztzen dira testuan, administrazio publikoek egiten dituztenetatik bereizteko.

²² Informazio gehiago nahi izanez gero, kontsultatu A eranskina.

²³ Txostena idazteko informazio-iturri gisa erabili ziren IOIko kideak: Austria (Volksanwaltschaft), Bosnia eta Herzegovina (Ombudsman Giza Eskubideen Erakundea), Txekiar Errepublika (Eskubideen Defendatzaile Publikoa), Danimarka (Ombudsman, Danimarkako parlamentarioa), Estonia (Justizia Kantzelaritza), Georgia (Arartekoa, Ombudsman), Grezia (Greziako Arartekoa), Islandia (Althingi-ren Herriaren Defendatzailea, Islandiako Parlamentua), Irlanda (Haurren Defendatzailea), Herbehereak (Herri Nazionalaren Defendatzailea), Portugal (Justiziaren hornitzailea), Serbia (Serbiako Errepublikako Herriarren Babeslea), Eslovenia (Esloveniako Errepublikako Giza Eskubideen Defendatzailea), Espainia (Andaluziako Herriaren Defendatzailea), Espainia (Nafarroako Arartekoa), Espainia (Kataluniako Síndic de Greuges) eta Turkia (Herriaren Defendatzailea). Aipatzekoa da IOI Europako beste kide batzuen ekarpenak ere jaso zirela. Hala ere, identifikatutako estandarrak betetzen bazituzten edo informazioa egiazta zitekeen txostenetara bidaltzen baziren soilik sartu ziren.

²⁴ ENOCeko kideak, zeinen ekarpenak informazio-iturri gisa erabili baitziren txostena idazteko: Belgika (Haurren Eskubideen Flandriako Komisionatua), Lituania (Lituaniako Errepublikako Haurren Eskubideetarako Herriaren Defentsa Bulegoa), Suedia (Haurren Eskubideen Defendatzailea), Erresuma Batua (Haurrentzako eta Gazteentzako Ipar Irlandako Komisionatua) eta Erresuma Batua (Haurrentzako eta Gazteentzako Eskoziako Komisionatua). Azpimarratzekoa da ENOCeko beste kide batzuen ekarpenak ere jaso zirela. Hala ere, identifikatutako estandarrak betetzen bazituzten edo informazioa egiazta zitekeen txostenetara bidaltzen baziren soilik sartu ziren.

²⁵ Txekiar Errepublika (Tomáš Knězek – Errefuxiatuei Laguntzeko Erakundea), Txekiar Errepublika (Soňa Rysová – ACNUR) eta Letonia (Herriartasun eta Migrazio Gaietarako Bulegoa, Barne Ministerioa).

²⁶ Daniel Senovilla Hernández (CNRSko ikertzailea, MIGRINTER zentroa – Poitierseko Unibertsitatea, Frantzia), Eduardo Díaz Nieto (3. arloa, Gizarte Aholkularitza, Euskal Autonomia Erkidegoa, Espainia), Giada Angela Saguto (SAVE the Children aholkularia, Espainia), Koldo Resa (Bideberria proiektua, Urgatzi elkarte, Euskal Autonomia Erkidegoa, Espainia) eta Senida Adilovic-Avdic (Trelleborg udalerria, Suedia).

²⁷ Zehazki: 1. atala "haurrek entzunak izateko duten eskubidea", 2. atala "profesionalen prestakuntza", 3. atala "lankidetzak- eta koordinazio-mekanismoak" eta 10. atala "Hezkuntza".

Beste ohar metodologiko batzuk

Ikerketaren izaera eta erabilitako metodologia kontuan hartuta, bai eta ikerketa egitean aurkitutako zailtasunak ere, honako hau nabarmendu behar da:

1. Txosten honen helburua ez da Europa osoan bakarrik dauden haurrak babesteko zerbitzuen egoeren azterketa konparatibo sakona egitea. Txosten honetan jasotako esperientzia positiboak parte-hartzaileek beren irizpideen arabera nabarmendu zituztenak dira, eta, beraz, parte-hartzailearen herrialdearen testuinguruaren arabera baloratu behar dira.
2. Nahiz eta, hasiera batean, txosten honen helburua administrazio publikoek eta herriaren defentsa-erakundeek/haurren eskubideen defentsarako erakundeek agindutako jardunbideen adibideak soilik sartzea izan, azkenean GKEen eta elkarteen praktikak ere sartu dira. Izan ere, erakundeek hainbat herrialdetan dituzten baliabideen eta lan-metodoen zuzeneko edo zeharkako kudeaketari buruzko ziurgabetasunak zaildu egin du ekimen publiko edo pribatuetatik datozen neurrien eta horien finantzaketaren izaera publiko edo pribatuaren arteko bereizketa. Ondorioz, bakarrik dauden haurren egoeran eragin garrantzitsua izan dezaketen praktika horiek ere sartu dira.
3. Parte-hartzaileek "lan-dokumentuaren" atal jakin batzuei erantzun ez zietenaz, hasieran sartutako estandar batzuk bateratu eta ezabatu behar izan ziren²⁸. Hala ere, azterketatik kendu diren estandarrak, babes-sistemaren gabezia bat argitara atera dutenak, txosten honetako "azken hausnarketetan" landuko dira. Era berean, etorkizun handiko jardunbideen adibide batzuk sartu dira 5. atal berrian ("lege-babeserako eta plangintzarako mekanismoak"), nahiz eta ahaleginak egin diren horien aplikazio praktikoa egiaztatzeko, baina legeria nazionalen ezartzen dira. Egiaztatu ez diren eta herrialdeko barne-zuzenbidean aurreikuspenik ez duten praktikak kanpoan geratu dira. Gainera, aipatzekoa da parte-hartzaileek emandako praktikak egiaztatu ez izanak edo beste praktikarik aurkitu ez izanak ez duela esan nahi halakorik ez dagoenik edo informaziorik ez denik.
4. Etorkizun handiko jardunbide batzuk atal batean baino gehiagotan sar daitezke, hainbat gai jorratzen dituztelako. Hala ere, testua argiagoa eta koherenteagoa izan zedin, jardunbide bakoitzaren alderdi garrantzitsuenak hautatu behar izan genituen atal zehatz bati lotu ahal izateko.

Hala ere, horrek ez du esan nahi praktika hori beste atal batzuetan aplikatu ezin denik.

²⁸Adibidez, herriaren defentsa-erakundeei eta haurren eskubideen defentsarako erakundeei bidalitako "lan-dokumentuak", non haien lankidetzak eskatzen baitzen, "Nazioarteko babeserako sarbideari" buruzko atal bat zuen, eta azkenean ezabatu egin zen, behar adina informazio ez zegoelako. Herrialdeek migrazio-politikei eta haurren babesari buruz hartzen duten ikuspegi desberdinaren ondorioz, sekzioa ez da egokia, herrialde askotan haurren babesa ez delako nazioarteko asiloa eta babesa emateko lege-esparrutik kanpo geratzen. Hala ere, kasu jakin batzuetan, hala nola Espainian, bakarrik dauden adingabeak hautzat hartzen dira batez ere, eta, beraz, gizarte-politiketarako sarbidea dute, kontuan hartu gabe nazioarteko babesa/asiloa eskatu duten ala ez, eta horrek justifikatzen du atal hori sartzeko beharra.

5. Azkenik, azpimarratu behar da 4. atalak ("Jarraipen- eta salaketa-mekanismoak") ez dituela jasotzen, oro har, herriaren defendatzaileen eta haurren eskubideen defentsarako erakundeen esku-hartzeak kasu zehatzetan; aitzitik, beren ekarpenetan nabarmendu nahi izan dituzten eta erantzuteko gaitasunaren eta babes-funtzioaren eredu diren ekintzak biltzen ditu.

1. Zeharkako neurriak

Txostenaren lehen zati honetan jasotako etorkizun handiko jardunbideen adibideak harrera-herrialdeko harrera-prozesuko etapa guztietan, lehen etapan eta ondorengo etapetan aplika daitezkeen gaiei buruzkoak dira. Praktika horiek haurrak entzuna izateko duen eskubideari, profesionalen prestakuntzari, lankidetzaren eta koordinazio-mekanismoei, jarraipen- eta salaketa-mekanismoei eta lege-babeserako eta plangintzarako mekanismoei egiten diete erreferentzia.

1. Haurrek entzunak izateko duten eskubidea

Nazioarteko migrazioaren testuinguruan, haurrek entzunak izateko duten eskubidea bermatuko duten neurri egokiak aplikatzea oso garrantzitsua da, haurrek egoera bereziki ahul eta kalteberan bizi baitaitezke²⁹. Entzunak izateko eskubidea dute, eta eskubidea dute eurei eragiten dieten gai guztietan beren iritzia askatasunez emateko eta iritzi horiek behar bezala kontuan hartzeko³⁰. Era berean, haurrei informazio garrantzitsu guztia eman beharko litzaieke une egokian eta haien premietara egokituta³¹. Bakarrik dauden haurrekin lan egiten duten profesional guztiek mugarik gabeko sarbidea izango dute bizi diren lekuetara eta haien espediente pertsonaletara, eta komunikazioa askatasunez eta ingurune konfidentzial batean³² egin beharko da, denbora eta baliabide nahikoak eskainiz³³, kultura-interpretak eta -bitartekariak barne hartuta³⁴. Hurrengo paragrafoek gai honetan izandako esperientzia positiboen adibideak eskaintzen dituzte.

Txekiar Errepublika: 2003tik, Txekiar Errepublikako Errefuxiatuei Laguntzeko Erakundeak profesional espezializatuen talde bat du, abokatuz eta gizarte-langilez osatua. Horiek astero bisitatzen dituzte zentro instituzionaletan eta bakarrik dauden haurrak. Profesionalek laguntza eta zerbitzuak doan ematen dizkiete zentroetatik kanpo dauden haurrei, aholkularitza juridikoa eta soziala, tailerrak, laguntzak, zentrotik irteteko prestakuntza, harrera-familiak bilatzea, txekiar-eskolak, boluntarioekin egindako jarduerak, laguntza psikologikoa eta ikasketetarako orientazioa barne.

Estonia: 2018an eta 2019an, Estoniako Mugetako Poliziaren eta Guardiaren Bulegoak haurren tratuari buruzko barne-gida bat idatzi zuen, eta bertan, bakarrik dauden haurren tratuari buruzko kapitulu berezi bat dago. Bertan, besteak beste, printzipio bat dago, eta, horren arabera, polizia-agenteak behartuta daude beren egoerari eta legezko aukerei buruzko informazioa ematera, bai bakarrik dauden haurrei, bai tutoretza betetzen duten pertsonen. Gidalerroetan informazioa emateko beharrari buruzko erreferentzia bat sartu zen Justizia Kantzelaritzak (Estoniako Herriaren Defentsarako Erakundea) 2017an argitaratu zuen gomendiotik abiatuta, 2012-2017an lagundu gabeko haurrei buruz egindako ikerketa baten argitan³⁵. Bilera horretan, Justiziako Kantzileritzako aholkulariei jakinarazi zitzaizkien bakarrik zeuden

²⁹ ONU, CMW (2017b), 39. paragrafoa; NBE, HEK batzordea (2005), 16. paragrafoa; NBE, HEK batzordea (2009), 123. or.

³⁰ NBE, HEK, 1989ko azaroaren 20a, 12. artikulua; NBE, HEK batzordea (2009), 15. or.

³¹ NBE, HEK batzordea (2005), 25. paragrafoa.

³² NBE, HEK batzordea (2009), 11. eta 34. paragrafoa.

³³ Ibid, 134 (e) paragrafoa.

³⁴ ONU, CMW (2017b), 17(d) paragrafoa; NBE, HEK batzordea (2005), 25. paragrafoa

³⁵ Ikus 4. atala.

haurrek ez zutela informazio nahikorik beren egoerari eta legezko aukerei buruz; adibidez, ez zuten informaziorik jaso nazioarteko babes-eskaera bat aurkezteko aukerari buruz edo gizakien trafikoaren biktimentzako babes-neurriei buruz.

Horrenbestez, Justiziako Kantzelaritzak gomendatu zuen poliziak proaktiboki azal zieazkiela bakarrik zeuden hurrei eta haien tutoreei adingabeen egoera eta legezko aukerak, eta haiei egokitutako informazio-materiala presta zezala.

Islandia: Islandian nazioarteko babesa eskatzen duten hurrei elkarriketak egiten zaizkie "Barnahus" zentroan (Haurren Etxea). Zentro hori hainbat agentziek osatzen dute eta Haurren Babeserako Gobernu-agentziak zuzentzen du. Zentroko ingurunea hurrei egokituta dago, eta adingabeari egiten zaion elkarriketa gela berezi batean egiten dute adingabeak elkarriketatzeko prestatutako profesionalek, Immigrazio Zuzendaritza Nazionalak³⁶ (Islandian nazioarteko babeserako eskaerak prozesatzeaz arduratzen den erakundea) ematen duen interprete baten laguntzaz. Haurraren defendatzailea —haren interesak babesten dituen arduraduna— eta Haurren Babeserako Batzordeko ordezkari bat ere bertan izaten dira³⁷.

Lituania: Lituanian, harreraren lehen etapa batean, lagundu gabeko haurraren iritzia entzuten da elkarriketan. Bilera horretan, gobernuak langile batek elkarriketaren helburuaren eta eskubideen berri emango dio haurrari. Pertsona horrek berak inprimaki bat bete behar du, haurrari galderak egiteko gai hauei buruz: familia, bidaiaren ibilbidea eta helburuak, jatorrizko herrialdera itzultzeko borondatea, etab. Lagundu gabeko haurraren iritzia ondorengo etapa batean ere entzuten da, adibidez, tutore bat esleitzea bezalako administrazio-prozeduretan.

Herbehereak: Herbehereetako gobernuak Nidos Fundazioa tutoretzako erakunde nazional izendatu du Herbehereetan bakarrik eta bananduta dauden haurrentzat. Nidos fundazioko plantillak gauzatzen du tutoretza, haurraren interesa defendatzeko lan egiten duten eta esperientzia garrantzitsua duten profesionalek osatuta. Nidos Fundazioko tutoreek bakarrik dauden hurrei eskainitako zaintzaren jardun egokia bermatzen dute, eta hala ez denean esku hartzen dute. Fundazioko tutoreek bakarrik dauden hurrekin harremana duten arren, ez dute zuzenean parte hartzen haien eguneroko zaintzan. Zaintza hori emateko, bakarrik dauden eta Asilo-eskatzaileak Hartzeko Agentzia Zentral batean (COA), ostatu-unitate txiki batean edo haurrentzako ostatu-unitate batean bizi diren hurrei aholkulari bat izendatzen zaie. COAko aholkulariak arduratzen dira hurrei eguneroko jardueretan laguntza emateaz, laguntzeaz eta gidatzeaz; besteak beste, elikagaiak erosteaz, janaria prestatzeaz, logela txukuntzeaz eta abarrez. Testuinguru horretan, 6 astean behin "elkarriketak egiten zaizkie hironaka" bakarrik dagoen haurrari, Nidos fundazioko tutoreari eta COAko aholkulariari. Bakarrik dagoen haurraren eta COAko aholkulariaren arteko elkarriketak 8 astean behin egiten dira. Hala ere, elkarriketa formal horiez gain, COAko aholkulariek ohiko harreman informala izaten dute bakarrik dauden hurrekin, adibidez, eskola ostean kafea edo tea hartuz edo jarduera bateratuen bidez.

³⁶ Islandia, [Atzerritarren Legea](#), 80/2016, 28. art., 2. paragrafoa

³⁷ *Ibid*, 30. art., 1. eta 31. paragrafoa, 2(a) paragrafoa.

Portugal: Portugalen, Errefuxiatuentzako Portugalgo Kontseiluak (CPR) zuzentzen duen Haur Errefuxiatuentzako Harrera Zentroan (CACR) izena ematean —gobernuz kanpoko erakundea (GKE)³⁸, asilo-eskatzaileri laguntzeaz eta ostatuaz arduratzen dena—, bakarrik dauden haurrek informazio pertsonalizatua jasotzen dute, bai ahoz, bai idatzizko materialaren bidez, bai barne-araudiari, erabilgarri dauden zerbitzuei, kokapen geografikoari eta portugesiari buruzko informazio egokituia duen liburuxka baten bidez (eskuragarri portugesez, ingelesez, errusieraz, tigrinaz eta frantsesez)³⁹.

Greziako Arartekoa: Greziako Arartekoaren bulegoak, UNICEFekin lankidetzan, mikro-orri bat sortu du, bere webgune nagusiaren bidez eskura daitekeena, haurrak eta gazteak haurren eskubideei buruz sentsibilizatzeko, lineako laguntza-zerbitzu gisa. Web mikro-orria oinarritzko eskubideak (adib., hezkuntzarako eskubidea) eta eskubide horiek urratzea ekar dezaketen egoerak (adib., adina zehazteko prozedurak) agertzen diren iragarki-multzo batek osatzen du. Informazioa haurrei egokitutako hizkuntza erraz batean idatzita dago. Era berean, deskribatutako egoerak haur errefuxiatuen eta migratzaileen beharretara egokituta daude, etab aditu arabierara, urdura, frantsesera, farsira eta ingelesera itzulitako iragarkiak ere. Mikro-orri horren bidez, Herriaren Defendatzailearen funtzioa zabaltzen da, eta haur guztientzako zerbitzuen irisgarritasuna, eskuragarritasuna eta kalitatea bermatzen da. Gainera, Greziako Arartekoak ikuskarpenak egiten ditu Grezia osoan, migrazio-bidean dauden haurrak detektatzen diren tokietan (erregistro- eta identifikazio-zentroak, aterpetxeak, hotelak, kanpamenduak, etab.), eta elkarriketak egiten ditu haien beharrei behar bezala erantzuten zaiela bermatzeko.

2. Profesionalen prestakuntza

Bakarrik dauden hurrekin lan egiten duten profesional guztiek (haurrak babesteko eta migratzeko langileek, osasun-arloko profesionalek, tutoreek, legezko ordezkariak, abokatuek, interpreteek eta abarrek) etengabeko eta aldizkako prestakuntza jasotzen dute, nazioarteko migrazioaren testuinguruan haurren eskubideak eta beharrak bete eta babesteko⁴⁰. Prestakuntzak osoa izan behar du, eta gai ugari tratatu⁴¹. Prestakuntzaren esparruko etorkizun handiko praktikak honako azpiatal hauetan sartzen dira.

2.1. Bakarrik dauden hurrekin lan egiten duten profesional guztiek, zuzenean zein zeharka, prestakuntza jasotzen dute laguntzarik gabeko haurren behar bereziei, aurrekariari eta eragiten dieten gaiei aurre egiteko.

Herbehereak: Herbehereetan, adingabeekin sektore publikoan lan egiten duten pertsona guztiek adingabeekin lan egiteari buruzko gutxienez bi eguneko prestakuntza-ikastaro batean parte hartu behar izan dute. Gainera, 12 urtetik beherako hurrekin lan egiten duten Immigrazio eta Nazionalizazio Zerbitzuko (IND) langile guztiek Asiloari Laguntzeko Europako Bulegoaren (EASO) jarraibideetan oinarritutako prestakuntza gehigarria jasotzen dute.

³⁸ CACRri buruzko informazio gehiago nahi izanez gero, ikus 9.3. azpiatala

³⁹ Asiloari buruzko informazio-datu-basea (AIDA) (2019), 90. or.

⁴⁰ ONU, CMW (2017a), párr. ²⁹NBE, CMW (2017b), 43. paragrafoa; NBE, HEK batzordea (2005), 95. paragrafoa

⁴¹ ONU, comité CDN (2005), párr. 96.

- 2.2.** Bakarrik dauden hurrekin lan egiten duten profesional guztiek, zuzenean zein zeharka, haurren eskubideei, haurren babesari, hurrekin komunikatzeari, haurren parte-hartzeari, kultura- eta genero-sentsibilitateari eta abarri buruzko prestakuntza jasotzen dute.

Georgia: Georgian, Barne Arazoetako Ministerioko Migrazio Departamentua da nazioarteko babes eskaerak jaso, aztertu eta erabakiak hartzeko eskumena duen organo administratiboa. Migrazio Sailaren legezko egoera zehazten duten espezialistek, hurrei nazioarteko babesa emateko elkarrizketak egiteaz arduratzen direnek, eskura dituzte, linean, EASOko prestakuntza-curriculumaren barruan pertsona ahulei elkarrizketak egiteko teknikei buruzko ikastaro birtualak, bai eta aurrez aurrekoak ere.

Langileen prestakuntzak bermatzen du elkarrizketak ministerioko profesional eskudunek egingo dituztela. Profesional horiek behar espezifikoak dituzten haurrak elkarrizketatzeko beharrezko ezagutza eta gaitasunak izango dituzte.

Portugal: Portugalen, bakarrik dauden haurren nazioarteko babes-eskaerak aztertzen dituzten langileek etengabeko prestakuntza jasotzen dute ikastaro eta hitzaldien bidez. Adibidez, haurrak elkarrizketatzeko arduradunek EASOren prestakuntza jaso dute adingabeak elkarrizketatzeko teknikei dagokienez.

Georgiako Arartekoa (Ombudsman): Georgiako Arartekoaren (Ombudsman) ordezkari bereziak, Barne Arazoetako Ministerioko Migrazio Sailak errefuxiatuen egoera zehazteko egiten dituen prozesuak gainbegiratzeari arduratzen denak, EASOko moduluaren prestakuntza jasotzen du elkarrizketa-teknikei buruz, pertsona ahulei egindako elkarrizketak barne.

Letoniako Errepublika: Letonian, bakarrik dauden hurrekin lan egiten duten langileek, zuzenean nahiz zeharka, etengabeko prestakuntza jasotzen dute, eta nazioko eta nazioarteko erakundeek eta Europar Batasuneko (EB) agentziek antolatutako tailer eta mintegietan parte hartzen dute, haurraren interes gorena bermatzeko asilo-prozedura osoan. Prestakuntza erregulartasunez egiten da, eta asilo-prozeduraren hainbat gai eta etapatan zentratzen da. Adibidez, 2019an asilo-eskatzaileekin lan egiten zuten langileek prestakuntza bat egin zuten EASOren moduluen barruan, pertsona ahulei egindako elkarrizketei buruz.

- 2.3.** Bakarrik dauden hurrekin lan egiten duten profesionalek prestakuntza espezifikoa jasotzen dute abusu, indarkeria, esplotazio, trauma, gizakien salerosketako eta abarretako egoerak detektatzeko, haur horien behar eta eskubideei nola heldu jakiteko eta bideratzeko mekanismoei buruz.

Portugal: Portugalen, Immigrazio eta Mugen Zerbitzuak (SEF) etengabeko prestakuntza uniformeak eskaintzen die GSren biktimei, betiere prebentzioari, identifikazioari, ikerketari eta tratuari buruz. Hala, mugazainek eta polizia-lankidetzaren unitateen lan egiten duten langileek nahitaez jaso behar dute prestakuntza hori GSn. Biktimizazio-zantzuak baloratzeko gida zehatz bat erabiltzen da.

Letoniako Errepublika: Aurrekoaz gain, 2019an⁴², Letonian asilo-eskatzailleekin lan egiten zuten langileek sexu-abusuak jasan zituzten haurren identifikazioari eta tratuari buruzko prestakuntza jaso zuten "Center Dardedze" GKE nazionalako irakasle baten eskutik. Irakasle horrek haur-biktimekin lan egiten du eta haurren eskubideen defentsa sustatzen du.

- 2.4.** Bakarrik dauden hurrekin zuzenean edo zeharka lan egiten duten profesional guztiek lege- eta administrazio-esparru egokiari eta migrazio-, nazioarteko babes- eta asilo-gaiei buruzko prestakuntza jasotzen dute.

Euskal Autonomia Erkidegoa (Espainia) 2004an, Eusko Jaurlaritzak Biltzen (Integrazioarako eta Kulturen arteko Bizikidetzarako Euskal Zerbitzua) sortu zuen. Zerbitzu horrek, besteak beste, etengabeko prestakuntza espezializatua eskaintzen die euskal erakunde, organismo eta eragileei (polizia, ikastetxeak, gizarte-zerbitzuak, osasun-sistema, etab.), hala nola migrazioari, aniztasunaren kudeaketari, kulturartekotasun ikuspegiari, berdintasunezko tratuari eta diskriminaziorik ezari buruz.

Halaber, immigrazioari buruzko lege-orientazioa eta telefono bidezko informazioa ematen die Euskal Autonomia Erkidegoan bizi diren atzerritar nazionalen gizarteratze- eta laneratze-prozesuetan lan egiten duten profesionalei.

3. Lankidetzak- eta koordinazio-mekanismoak

Estatuek lankidetzak- eta koordinazio-mekanismoak sortu eta aplikatu beharko dituzte, bai nazioan bai nazioartean, lagundu gabeko haurren eskubideak eta beharrak bermatzeko nazioarteko migrazioaren testuinguruan⁴³. Ekimen horiek prozeduretan aplikatuko dira, informazioa trukatu eta transferitzean eta erabakiak elkarrekin hartzean barne, bai eta inplikaturako eragile guztien eginkizunak eta erantzukizunak banatzean ere⁴⁴. Hurrengo azpiataletan jasotako etorkizun handiko jardunbideek lankidetzak- eta koordinazio-esparru bat izatearen garrantzia nabarmentzen dute.

- 3.1.** Lana banatzeko prozedura operatiboak, bermeak eta akordio argiak ezartzen dituzten protokolo edo jarraibide estandarrak daude, bai eta inplikaturako eragile guztien erantzukizunak ere. Bakarrik dauden hurrei buruzko ekintza eta erabaki guztiak protokolo edo jarraibide horien arabera hartzen dira.

Lituania: Lituania jarraibideak daude hainbat erakunderen ekintza koordinaturako (polizia, estatuko mugako guardia-zerbitzua, Haurren Babeserako Bulegoa eta Adopzio Zerbitzua, eta Errefuxiatuak Hartzeko Zerbitzua), Lituaniako lurraldean bakarrik eta laguntzarik gabe dauden haurrak topatuz gero. Ekintza horien artean daude dokumentazioa, informazioa agintari garrantzitsuei helaraztea, elkarriketak, argazkiak, hatz-markak hartzea, sinadura eskaneatzea, datuak hainbat erregistrotan

⁴² Ikus 2.2 azpiatala.

⁴³ NBE, CMW (2017a), 48-49. paragrafoa; ACNUR (1997), 3. or.

⁴⁴ NBE, CMW (2017b), 64-65. paragrafoa

egiaztatzea, atzerritartasun-erregistroko ziurtagiri bat ematea, adina zehaztea eta ostatua ematea. Jarraibide eta prozedura operatibo argi batzuek argitasuna ematen diete inplikaturako eragile guztiei, eta haurren eskubideen babes-maila handiagoa ahalbidetzen dute.

Nafarroa (Espainia): 2019ko abenduan, Nafarroako Gobernuak (Espainia) bidaiderik gabeko adingabeen harreran koordinazio protokolo bat sortu eta abian jarri zuen. Protokoloak argi eta garbi deskribatzen ditu harrera-prozesuan inplikaturako eragile guztien funtzioak eta erantzukizunak (nazioan, eskualdean eta udalean), bai eta babes-sisteman sartzeko beharrezkoak diren identifikazio- eta erregistro-prozedurak ere. Poliziak haurra aurkitzen duen unetik jarraitu beharreko urratsak ezartzen ditu, baita aktore arduradunak, jarraibideak eta harrera-prozeduraren etapa bakoitzean aplikatu beharreko epeak ere.

Portugal: Portugalen, "GSren aurkako borrokarako IV. Plan Nazionalak" hainbat protokolo zehazten ditu, eta agintari guztiek jarraitu behar dituzte, GSren biktimak identifikatzeko eta haiei arreta emateko. Planak Estatuko hainbat sailen arteko lankidetzak neurriak eskaini nahi ditu; horretarako, hainbat ministerio (justizia, osasuna, lana eta hezkuntza) inplikatzen ditu biktimak identifikatu, jakinarazi eta bideratzean, bai eta gizarte zibileko erakundeekin lankidetzan aritzeko jarduerak ere.

Planak ezartzen du gobernuak GSren biktimekin esku hartzeko jarraibideak eta protokoloak ezarriko dituela. Zehazten du Arriskuan dauden Haurrak eta Gazteak Babesteko Batzorde Nazionalak arriskuan dauden haurrak eta gazteak babesteko tokiko batzordeekin lankidetzan jarraituko duela, zehazki, bidaiderik gabeko haurren egoera bereziki ahulari buruz duten ezagutza hobetzeko.

Turkia: Turkian duela gutxi hobetu dira adina zehazteko prozedurak. Hala, Turkiako administrazioak ahalegin handiak egin ditu eragile garrantzitsuen arteko lankidetzak sustatzeko, eta, horren ondorioz, murriztu egin dira adina zehazteko emaitzak entregatzeko epeak, eta, prozedura osoan zehar, egokitu egin da ostatua, haurraren beharrian indibidualen arabera, eta administrazioen arteko erantzukizun-gatazkak saihestu dira. Hobekuntza hori 2018an "Siriarrak Turkian" Turkiako Herriaren Defentsa Erakundearen txosten berezia argitaratu zenean sortu zen. Txosten horretan ondorioztatu zen adina zehaztea kezkatzeko arrazoi bat zela prozeduraren iraupenagatik, eragile garrantzitsuen artean informazio partekaturik eta funtzio-banaketak ezagatik, eta bakarrik zeuden haurrak bizitoki desegokietan egoteagatik. Ondorioz, Herri Defentsarako Erakundeak prozedurak lehenbailehen hobetzea gomendatu zuen.

- 3.2. Agentzien diziplina anitzeko informazioa partekatzeko eta erabakiak hartzeko orduan, eragile garrantzitsu guztiak inplikatzen dira, lagundu gabeko haurarentzako arreta-plana osotasunean egiteko.

Portugal: Portugalen, profesionalen diziplina anitzeko talde batek (psikologoak, gizarte-langileak, etab.) CACR⁴⁵ kudeatzen du, eta laguntza kulturala, soziala, legala eta hezitzailea ematen die haurrei. CPR-k protokolo ditu hainbat erakunderekin, besteak beste, SEFekin, Iheslariantzako Nazio Batuen Goi Komisarioarekin (ACNUR), Gizarte Segurantzaren Institutuarekin eta hezkuntza-erakundeekin.

- 3.3.** Mugaz gaindiko lankidetzarako mekanismoak daude, eta horien artean daude estatuen arteko datu konparagarriak biltzea eta trukatzeko, inplikaturako eragile guztien arteko erantzukizunak esleitzea, prozedurak, bermeak eta abar (adibidez, senitartekoak berriz elkartzea edo desagertutako haurrei buruzko prozedurak).

[Nabarmentzekoa da ez zela informaziorik jaso administrazio publikoek mugaz gaindiko lankidetzan egindako praktikei buruz. Hala ere, parte-hartzaileek adierazi zuten lankidetzaren emankorraren adibide batzuk eman zituztela herriaren defendatzaileen eta haurren eskubideen defentsarako erakundeen artean, azpialt honetan sartu diren itzulketa-prozedurei eta senideak berriz elkartzeko prozedurei dagokienez. Kasuen hurrengo azterlanek etorkizun handiko jardunbidetzat hartzeko beharrezko baldintzak betetzen ez dituzten arren, herriaren defentsa-erakundeek eta haurren eskubideen defentsarako erakundeek gaiari nola heldu diezaioketen erakusten duten adibide zehatzak dira.]

Serbiako Errepublikako Herritarren Babeslea: 2017an eta 2018an, Serbiako Errepublikako Herritarren Babeslea (Serbiako Herriaren Defendatzailea) lankidetzan aritu zen Haurren Eskubideak Defendatzeko Greziako Arartekoaren bulegoarekin, ama bat eta haren bi seme-alabak itzultzeko prozesuari buruzko kasu batean.

Haurren Eskubideen Defentsarako Greziako Arartekoak Serbiako Errepublikako Herritarren Babesletzari jakinarazi zion Serbiako herritar bat Serbiara itzultzea agindu zutela, eta bere bi seme-alabak Grezian geratuko zirela erakundearen babespean. Amak eta seme zaharrenak agiri batzuk zituzten, bidaia-agiri bat egitea ahalbidetzen zutenak; hala ere, seme gazteenak ez zuen dokumentu egokirik, amaren nortasunari buruzko akats bat gertatu baitzen greziar erregistroetan. Serbiako Errepublikako eta Greziako herriaren defentsa-bulegoek esku hartu zuten filiazio-prozedura bizkortzeko, erregistro-liburuetako informazioa zuzentzeko eta bidaia-agiriak emateko. Herritarren Babesleak Atenasen zegoen enbaxada serbiarraren jarrera gainbegiratu zuen, honek, kasuan aktiboki parte hartu zuen, eta Greziako agintariengana formalki zuzendu zen, filiazio-prozeduraren iraupenagatik, itzultzeko erabakia exekutatzeko izandako atzerapenagatik eta ama bere seme-alabekin elkartzeagatik. Herri serbiarraren eta greziarraren defentsa-bulegoen arteko lankidetzaren funtsezkoa izan zen ama eta bere bi seme-alabak Serbiara itzultzea ahalbidetzeko.

Era berean, 2018an, Serbiako Errepublikako Herritarren Babesleak lankidetzan jardun zuen Belgikako Haurren Arartekoarekin (flandriar eta valoniar eskualdeak), Belgikan asiloa ukatu zitzaion familia bat Serbian itzuli eta hartzeko prozeduran. Belgikako Haurren Eskubideetarako Herriaren Defentsa Erakundeak (flandriar eta valoniar eskualdeak) Herritarren Babesletzari jakinarazi zion serbiar herritar bat eta bere lau seme-alaba txikiak Belgikako erakunde itxi batean zeudela eta, bere eskaera guztiak atzera bota zituztenez, Belgikako agintariak Serbiara itzultzea erabaki zutela. Amak borondatez itzultzea onartu zuen eta horrela Serbian hiru hilabeteko

⁴⁵ CACRri buruzko informazio gehiago nahi izanez gero, ikus 9.3. azpialtala

mantenua eman zioten Belgikako gobernuaren kontura. Familia Serbiara itzuli aurretik, Belgikako agintariek ez zieten jakinarazpen ofizialik egin Serbiako Errepublikako agintariei, ezarritako prozeduraren arabera, Europako Erkidegoak eta Serbiako Errepublikak 2007ko akordioan zehazten den moduan, baimenik gabeko egoiliarrak berronartzeari buruzkoa⁴⁶. Mugako Poliziaren Zuzendaritza Nagusiko polizia-agenteek ez zuten familia horren etorrerari buruzko informaziorik, eta ez zekiten zer dela-eta itzuli behar izan zuten. Hala ere, Serbiako Herriaren Defentsarako Erakundeak ama eta seme-alaben harreraren jarraipena egin zuen, baita Serbiara iritsi zenetik agintariek emandako arretaren jarraipena ere.

Espainiako Arartekoa: 2019ko uztailan Espainiako Arartekoak Maltako Parlamentuaren Arartekoaren laguntza eskatu zuen familia berrelkartze kasu batean. Libiatik irten ondoren Maltan babesa eman zioten eta Malagako harrera zentro batean bizi zen bere familiarengandik banandu zuten ume bat zen kasua. Malagako zentrori iristean, umearen amak bere semearekin biltzeko borondatea adierazi zion Espainiako GKE bati, eta GKE hori Espainiako Arartekoarekin eta ACNUR Malta eta Espainiarekin harremanetan jarri zen. Espainiako Arartekoak lankidetzaskeara bat bidali zion Maltako Parlamentuaren Arartekoari, eta berehala jarri zen harremanetan inplikaturako agintari egokiekin, eta haurra bere familiarekin biltzea lortu zuten.

4. Jarraipen- eta salaketa-mekanismoak

Herriaren defendatzaileek eta haurren eskubideen defentsarako erakundeek harrera-herrialdeetan bakarrik dauden haurrentzako babes-zerbitzuak ikertzeko ahalmena dute, kexa baten ondorioz edo beren ekimenez.

Beren ikerketetan oinarrituta, herriaren defentsa-erakundeek eta haurren eskubideen defentsarako erakundeek haurren eskubideen urraketak identifikatu eta jakinaraz ditzakete, bai eta babes-sistemetan dauden gabeziak ere, eta agintari nazionalei gomendioak eman diezazkiekete, beren eskumenen barruan, egoera hobetze aldera. Jarraian, herria defendatzeko erakundeek eta haurren eskubideen erakundeek salaketa-eta jarraipen-mekanismo gisa egindako ekintzen adibideak eskaintzen ditugu, bakarrik dauden haurren eskubideak sustatzeko eta babesteko. Ildo horretan, lehenengo adibideak kexa baten ondoriozko esku-hartze bati egiten dio erreferentzia, eta gainerakoak babes-sistemen jarraipenarekin eta kontrolarekin lotutako esku-hartzeak dira.

Bosnia eta Herzegovinako Giza Eskubideen Defentsa Erakundea: 2017ko amaieran, "Vaša prava BiH" gobernu kanpoko erakundeak Bosnia eta Herzegovinako Giza Eskubideen Defentsa Erakundera jo zuen Atzerritarren Zerbitzuak haur atzerritarrak atxilotu izana salatzen. Giza Eskubideen Defentsa Erakundeak onartu zuen haur atzerritarrak immigrazio-zentroan kokatzeko joera zegoela, bai lagunduta bai lagundu gabe. Bosniako eta Herzegovinako Atzerritarren Legeak immigrazio-zentro batean bakarrik dauden haurrak atxilotzeko aukera ematen du, azken baliabide gisa eta ahalik eta eperik laburrenean soilik⁴⁷. Hala ere, praktikan, neurri horren beharra eta proportzionaltasuna alde aurretik planteatu gabe egiten zen kokapena immigrazio-zentroan. Hala, kexa aztertu ondoren, Bosnia eta Herzegovinako Giza Eskubideen Defentsa Erakundeak Bosnia eta Herzegovinako Segurtasun Ministerioarentzako gomendio bat argitaratu zuen, non gobernuari eskatzen baitzion errespetu zezala haurraren interes gorenaren printzipioa haurrak

⁴⁶ Europar Batasuna (EB), Europar Batasuneko Kontseilua (2007), [Kontseiluaren 2007ko azaroaren 8ko Erabakia, Europako Erkidegoaren eta Serbiako Errepublikaren arteko akordioa, baimenik gabeko egoiliarrak berronartzeari buruzkoa](#) (2007/819/EE), Europar Batasunaren Egunkari Ofiziala, 334, 2007/12/19, 45-64 or.

⁴⁷ Bosnia eta Herzegovina, [Atzerritartasun Legea](#), 88-2015, 2015eko azaroaren 17a, 123 (4). art.

gainbegiratuta jartzeko neurriak hartzeari buruzko etorkizuneko erabakietan, Haurren Eskubideei buruzko Nazio Batuen Konbentzioaren (HEK) eta Bosnia eta Herzegovinako legediaren arabera.

Estoniako Justizia Kantzelaritzak (*Estoniako Herriaren Defendatzailea*): Arestian aipatu dugun bezala⁴⁸, 2012-2017 urteetan, Justizia Kantzelaritzako bulegoak ikerketa bat egin zuen Estonian bakarrik zeuden haurren egoerari buruz. Biler horretan, Justiziako Kantzelaritzak akordio bat lortu zuen Poliziaren Bulegoarekin eta Mugetako Guardiarekin. Akordio horren arabera, polizia herrialdean Justiziako Kantzelaritzaren bulegora sartzen ziren adin txikikoen kasu guztien berri ematen zuen. Akordio horri esker, Justizia Kantzelaritzako langileek Estoniara iristen ziren eta bidaiderik ez zuten haur gehienak elkarriketatu zituzten, eta Estoniako agintariak haien kasua nola kudeatzen zuten aztertu zuten. Testuinguru horretan, Justizia Kantzelaritzako aholkulariek gazteak elkarriketatu zituzten, baita tokiko gobernuetako ordezkariak, polizia eta babeserako gizarte-zerbitzuetako profesionalak ere, eta ministerioetako eta botere publikoetako informazioa bildu zuten. Bereziki, Justizia Kantzelaritzako aholkulariek haurrak herrialdean sartu eta berehala emandako deportazio-aginduak aztertu zituzten, eta hainbat akats aurkitu zituzten. Aginduak formalak ziren, eta ez zuten informaziorik jasotzen haurren egoerari buruz, interes gorenaren ebaluazioari buruz edo epe luzerako soluzioei buruz. Kasu batzuetan, polizia deportazio-agindua eman zuen, baina exekuzio-data ezarri gabe, eta, ondorioz, bakarrik zeuden haurrek ezin zuten egoitza-baimena eskatu. Ondorio horietan oinarrituta, 2017an Justiziako Kantzelaritzak gomendio bat argitaratu zuen, non polizia eskatzen baitzion, beste erakunde garrantzitsu batzuekin eta haurren tutorearekin lankidetzan, kontuan har eta balora zitzala lagundu gabeko haurren etorreraren alderdi guztiak, bai eta adingabearen interes gorena ere, deportazio-aginduei eta epe luzerako konponbideei buruzko erabakiei zegokienez.

Era berean, ikerketan zehar, Justizia Kantzelaritzako aholkulariek jakin zuten tokiko gobernuko haurren babeserako funtzionarioak ez zirela beti presente egoten haurrak inplikatzeko zituzten prozeduretan, eta tokiko gobernuek ez zutela laguntza juridikorik eskatzen. Gainera, jakinarazi zieten ez zegoela kontrol independenterik polizia-agenteei hartutako erregistro-erabakiei buruz, hau da, haurra lagundurik zegoen ala ez. Estonian, gai guztietan adingabea ordezkatzeko erantzukizuna tokiko gobernuari dagokio, haurren legezko tutore den aldetik. Hala ere, tokiko gobernuaren ardurapeko kasuen kudeaketaren alderdi batzuk Gizarte Segurantzaren Kontseiluari (SIB) transferitzen zaizkio, bakarrik dagoen haurra egoitza-baliabideren batean dagoenean. Hala ere, Justizia Kantzelaritzak jakin zuen SIB-k praktikan ez zituela bere erantzukizun guztiak bete eta, aldiz, tokiko gobernuek bai bete egiten zituztela. Horrenbestez, 2017an, Justizia Kantzelaritzak gomendio bat argitaratu zuen, non haurrak ordezkatzeko ardura duten tokiko gobernuak eskatzen baitzien beren eginkizuna eta lana tutore gisa betetzeko; horren barruan sartzen da hurrekin elkarrengaita, prozeduretan ordezkatzeko, laguntza juridikoa eskatzeko, etab.

Era berean, adierazten zuen SIB-k legez esleituta dituen funtzioak bete beharko lituzkeela (haurren beharrak ebaluatzea, laguntza ematea eta informazioa trukatzeko, bakarrik dauden haurrak bisitatzea, etab.). Gainera, honako hauek azpimarratzen zituen: eragile garrantzitsuen artean informazioa partekatzeko beharra; tutoreentzako jarraipen-mekanismo eraginkor bat sortzeko beharra; eta bakarrik dauden haurrei gizarte-zerbitzuak ematen dizkieten eragilearen funtzioak eta erantzukizunak argiago definitzeko beharra. Ondorioz, SIB-k funtzionarioak izendatu dituen babesik behar ez duten haurren kasuak kudeatzeko. Gainera, ikerketaren emaitzetan oinarrituta, Justizia Kantzelaritzak gomendio bat argitaratu zuen 2017an, adina zehazteko prozeduretan Estoniako poliziaren laguntzarik gabeko haurrak atxilotzeko praktikari buruz. Justizia Kantzelaritzak atxilotzea ez erabiltzeko eskatu zion poliziari, adina zehazte aldera.

⁴⁸ Ikus 1. atala.

Serbiako Errepublikako Herritarren Babeslea (Serbiako Herriaren Defendatzailea):

Serbiako Errepublikako Herritarren Babeslea, 2014tik eta 2015etik, aldian behingo gomendio batzuk argitaratu ditu bidaierik gabeko haurrei buruz. Bere gomendioetan, herritarren babeslea Serbiako gobernuari eskatu dio polizia-agenteen eta tutoretza-agintaritzaren arteko komunikazio arina bermatzeko, bakarrik dauden haurrak inplikatzeko dituzten kasuetan; "Harrera Zentroan" lan egiten duten langileei prestakuntza egokia bermatzeko, bakarrik dauden haurrei ematen zaien tratuari buruz; bakarrik dauden haurren identifikazio, erregistro eta jarraipen eraginkorra lortu nahian prozedura eta mekanismoak ezartzeko, adingabeen trafikoa saiheste aldera; eta tutore izateko beharrezkoak diren ezaugarri pertsonalak eta trebetasunak definitzearen prozedura erregulatzen jarraitzeko, bakarrik dauden haurrentzako ostatu-irtenbide alternatibo bat sortzeko eta aplikatzeko eta harrera-familiak prestatzeko.

Era berean, haur migratzaileen egoerari buruzko agintarien arteko ezagutza eta koordinazioa hobetzeko beharra kontuan hartuta, Serbiako Herritarren Babeslea ere hainbat iritzi eman ditu, eta honako hau gomendatzen du: urdu eta pashto itzultzaileen kopuru egokia bermatzea; bakarrik dauden haurrekin lan egiten duten profesional guztiek haur migratzaileen egoera bereziki zaurgarriari buruzko prestakuntza jasotzen dutela bermatzea; haur migratzaileen eskubideak eta indarkeria uztearen eta baztertzearren gainera eskubideak eta arauak ezartzea; eta prozedurak eta arauak ezartzea informazioa trukatzeko eta koordinazio-taldeetan parte hartzeko, haurren aurkako indarkeria, abusu edo abandonu kasuetarako, inplikaturako eragile guztien artean (asilo- eta harrera-zentroak, tutoretza-agintariak, polizia-administrazioak, agintaritzak judizialak, etab.) komunikazio eta erabaki arinak har daitezkeen.

Georgiako Arartekoa (Ombudsman): 2015ean, Georgiako Arartekoaren bulegoak (Ombudsman) "Arartekoaren Bulegoari (Ombudsman) Laguntzea" proiektuaren onuradunen egoerari aurre egiteko gaitasuna indartzeko" proiektua sortu zuen, ACNURek Kaukaso hegoaldean duen eskualde-ordezkaritzarekin lankidetzan.

Proiektuaren helburua da Herriaren Defendatzaileak (Ombudsman) asilo-eskatzaileen, nazioarteko babesa eman zaien pertsonen eta aberrigabeen giza eskubideak sustatzeko duen eginkizuna indartzea, Georgiako legeriaren eta nazioarteko araudiaren arabera. Proiektuak bere barnean hartzen ditu Georgian proiektuaren onuradunen egoera gainbegiratzeko, inplikaturako guztien informazioa biltzeko eta haien kausa defendatzen eta aldarrikatzen saiatzeko konpromisoa ezartzea. Jarraipen-jardueren barruan sartzen dira asilo-prozeduretarako eta lurralderako sarbidea bermatzeko mugako zaintza, errefuxiatu-izaera eta espetxe-erakundeak zehazteko prozedurak gainbegiratzeko, auzitegien funtzionamendua ikuskatzea, eta ez itzultzeko printzipioa errespetatzea, bai eta nazioarteko babesa behar duten pertsonak herrialdean modu irregularrean sartzea ez zigortzeko printzipioa ere. Era berean, proiektuaren esparruan, Herriaren Defendatzaileak (Ombudsman) haur aberrigabeen, asilo-eskatzaileen eta errefuxiatuen babesaren berrikuspena argitaratu zuen⁴⁹. Berrikuspen horretan, estatu mailako erakunde egokiei zuzendutako gomendioak jasotzen ziren, arau-dokumentuen eta legediaren azterketan eta hartzaileen jarraipenean oinarrituta.

Greziako Arartekoa: 2017ko urtarrilean, Greziako Arartekoak Haur Migratzaileen Eskubideen Sarea sortu zuen, haur errefuxiatu eta migratzaileekin lan egiten duten agentzia eta eragileekin lankidetzan estuagoa, elkarren arteko informazio-trukea eta baterako aldarrikapen publikoa ahalbidetzeko. Sare informal bat da, Greziako Arartekoaren jarraipen-mekanismoaren osagarri. Gaur egun 27 kidek osatzen dute sarea, Greziako Haurren Eskubideetarako Herriaren

⁴⁹ Herriaren Defendatzaileak (Ombudsman) kapitulu hori sartu zuen Legebiltzarrerako 2019ko urteko txostenean. Txosten hori 2020ko martxoaren amaieran aurkeztu zen. Hala ere, nabarmendu behar da Arartekoaren (Ombudsman) ekarpena jaso zen egunean oraindik ez zela urteko txostena bidali.

Defendatzaileak koordinatzen du eta hilero bilerak antolatzen dira. Sareko kideek tokian bertan duten esperientzia oinarrituta partekatzen dituzte beren oharrak, eta haurren babesaren eta eskubideen urraketei buruzko informazioa ematen dute, inprimaki estandarizatu batean eta oinarritzko produktu eta zerbitzuetarako sarbideari eta berme prozesalei buruzko adierazle-multzo batean oinarrituta, bai eta haurren eskubideen urraketei buruzkoa ere (biktimizazioa eta biktimizazio-arriskua). Sarearen helburu nagusiak honako hauek dira: haurren egoeraren jarraipen zabaldia eta inklusiboa egitea, eragileek informazioa sistematikoki eta lekuan bertan bilduz; erakunde hutsuneak eta haurren babeseko gabezia praktikoak hautematea; haurren egoerari dagokionez joera berriak garaiz identifikatzea; eta aldarrikapen publikoko ekintzen eraginkortasuna indartzea, ebidentzia oinarritutako proposamen eta gomendioen bidez. Sarea sortzea tresna baliagarria izan da Greziako Arartekoaren lanerako. Hala, 2017ko apirila eta maiatza izan bitartean, ebaluazioa egin zen, sareko kide diren GKEek kudeatutako aterpetxeetan eta bakarrik dauden haurrek hezkuntza formalerako duten sarbideari buruz. Ebaluazioak sareko kideen laguntza jaso zuen, iruzkinak eginez eta galdetegiak beteta bidaliz.

Greziara iristen ziren neska-mutil bananduen kopuruak inoiz ez bezala gora egin zuenez, Greziako gobernuak azkar erreakzionatu eta harrera-zentroen edukiera handitu behar izan zuen. Hala, ostatu-eskariari erantzuteko hartutako neurriek epe luzerako irtenbideak eta hoteletan, gune irekietako gune seguruetan eta harrera- eta identifikazio-zentroetan larrialdiko ostatu-programak sortzea jasotzen zituzten. Hala ere, Greziako Arartekoak adierazi zuen ez zela ezarria emandako arretaren kalitateari buruz juridikoki loteslea zen araurik (plantillak, instalazioak, hornidurak, pertzepzioak, arauak eta erregulazioak), eta oraindik ez zela abian jarri Lagundu Gabeko Haurrak Babesteko Departamentuaren barruan dibisio bat sortzeko prozeduraa, legeriak ezartzen zuen bezala⁵⁰.

Gainera, Greziako Arartekoak ikusi zuen baliabide egokirik eta bizi-baldintzak gainbegiratzeko mekanismorik ez zegoela, nazioko eta nazioarteko GKEek eskusiboki zuzenduta eta finantzatuta. Egoera ikusita eta hutsunea betetzeko, 2018an Haurren Eskubideetarako Bulegoak, Nazio Batuen Haurren Funtsetik (UNICEF) Greziako Arartekoaren Bulegora eramandako langileekin batera, 30 bisita/ikuskapen egin zituen Grezia osoan, haur migratzaileak ostatu hartzen zuten tokietan. Ebaluazio integrala eskaintzeko eta ikuspegi harmonizatua ezartzeko, adierazle komunak zituen formulario estandarizatu batean oinarritutako tresna bat sortu zen. Bisita guztien oinarria tresna hori izan zen.

Suediako Haurren Arartekoa: "Dena atzean utzi dugu, haur eta gazte migratzaileen ahotsak" txostenean (2017ko urteko txostena), Suediako Haurren Arartekoak zenbait proposamen egin zizkion gobernuari, haur migratzaileen giza eskubideak bermatzeko, besteak beste, honako hauek: migrazio Agentzian haiei egokitutako asilo-prozedurarako talde bat sortzea; haurrek entzunak izateko duten eskubidea indartzea; asilo-prozedura hasteko denbora-muga bat ezartzea haurrak inplikatzeko dituzten kasuetan (gehienez bi hilabeteko epea, asilo-eskaera erregistratzen denetik prozedura hasten den arte); gainbegiratze-erakunde bat sortzea, Migrazio Agentziak arau-esparruen, jarraibideen eta prozeduren aplikazio zuzen eta koherentearen jarraipena egiteko; tutoreak esleitzeko sistema erreformatzea (Suediara iristen direnetik bost lanegunetan tutore bat esleitzea); elkarriketatzaleen eta interpreteen prestakuntza eta kualifikazioa; ostatuetoako langileen aurrekari penalak egiaztatzea; asiloa eskatzen duten haurrak derrigorrezko hezkuntzara sartzea; eta ikastetxera joateko epemuga ezartzea (Suediara iristen direnetik hilabeteko epean^{51,52}).

⁵⁰ Grezia, bakarrik dauden haurren tutoretzarako arau-esparruari buruzko Legea, 4554/2018 zk., 2018ko uztailaren 18koa.

⁵¹ Hezkuntza Legearen arabera ([Skolförordning \(2011:185\)](#)), 2011ko otsailaren 24koa, 4. kapituluko 1. sekzioa, ezartzen duena haurra bizi den udalerrak eskolatzea eskaini behar diola heldu eta hilabeteko epean.

⁵² Suedia, Haurren Defendatzailea Suedian (2017), 24, 33 eta 51-53 or.

Era berean, 2016an eta 2017an, Suediako Haurren Arartekoak ikerketa bat egin zuen, eta, amaitzeko, "Desagertzen diren mutil eta neskato ez-lagunduak" txostena egin zuen, Suedian bakarrik zeuden adingabeak desagertzeko arrazoiak eta arazoari aurre egiteko konponbideak aztertzeko. Hala, Arartekoak haurrak desagertzeko arrazoi hauek azaldu zituen, aurretik desagertutako haurrek berek emandako informazioan oinarrituta: ez ziren beren barneratze-lekuan inplikaturik sentitzen (noizbehinkako harremana gizarte-laneko tutoreekin eta profesionalekin, haurren beharren banakako ebaluaziorik eza hasieratik, etxeen eta harrera-sarearen egokitasun-ebaluazioan zeuden gabeziak, kokalekuari buruzko informaziorik eza, etab.); ostatu-lekualdatze ugari; senideengandik eta lagunengandik bereiztea; haurren ostatu-giroa (asperdura, bazterketa eta segurtasunik eza); osasun mentaleko arazoak asilo-prozesu luze eta zalantzagarrion (itxaronaldi luzeak, etorkizunarekiko ziurgabetasuna); 18 urte betetzea eta adinean gora egitea (informazio falta egoera horietan, gizarte-zerbitzuen laguntzaren amaiera); eta balizko ukapen bat (jatorrizko herrialdera deportatuak izateko beldurra, laguntzarik gabe beren burua zaindu beharra)⁵³. Haurrak desagertu ez zitezen, Arartekoak honako ekintza hauek gomendatu zituen: bakarrik zeuden haurrak kokatzean segurtasuna eta esperientzia bermatzea (diziplina anitzeko profesional-talde batek haien beharrak ebaluatzea, haurrak entzuna izateko eskubidea errespetatzea, ostatuaren ikuskapena eta tutoreen berariazko ikuskapen-, prestakuntza- eta esperientzia-mekanismoak hobetzea, bakarrik zeuden haurrak eskola- eta aisialdi-jardueretan sartzea, neska-mutilei informazio eta laguntza egokia ematea, adina zehazteko eta gazteei laguntzeko esku-hartzeak hobetzeko prozedura holistiko globalak ezartzea); desagertutako haur guztiak bilatzea (tutoreek poliziaren aurrean salaketa jartzeko legezko betebeharra ezartzea, haurra desagertu eta hurrengo 24 orduetan, eta bakarrik eta desagertuta zeuden haurren egoerari buruzko estatistika nazional bat sortzea); eta adingabeak itzultzean laguntza eta babesa jasoko zutela bermatzea (itzultzen ziren haurrentzako jarraipen-sistema bat sortzea, haien eskubideen ikerketa eta ebaluazioa barne, eta laguntzeko esku-hartzeen beharra)⁵⁴.

5. Lege-babesa eta plangintza-mekanismoak

Atal honek lege-babesa eta plangintza-mekanismoak jorratzen ditu. Herrialde batzuek politika publikoak landu dituzte bakarrik dauden haurren babes egokia bermatzeko; beste batzuetan, berriz, bakarrik dauden haurren eskubideak legeria nazionallean jasota daude. Hala, lehenengo adibideak ekintza-plan bati egiten dio erreferentzia, eta gainerakoak, berriz, legeria nazionalari. Hala ere, nabarmendu behar da, ahaleginak egin diren arren, ez dela egiaztatu atal honetan sartutako legeriaren aplikazio praktikoa. Nahiz eta, printzipioz, legez ezarritako eskubide eta zerbitzuetarako sarbidea bermatuta egon beharko luketen, eskubide eta zerbitzuetarako sarbide eraginkorra zapuztu egin daiteke hainbat arrazoiengatik. Gainera, atal honetan, parte-hartzaile batzuek nabarmendu nahi izan duten informazioa jasotzen da, baina beste batzuek ziurrenik ez dute aipatu, ustezkotzat jotzen dutelako.

Katalunia (Espainia): Katalunian bakarrik dauden haurren kopurua handia denez, harrera-sistema berriz diseinatu behar izan zen, eta, beraz, 2019an, Kataluniako gobernuak plan estrategiko bat egin zuen lagundu gabeko haurrak hartzeko⁵⁵. Planak hainbat printzipio, balio, ekintza eta helburu orientagarri biltzen ditu, lagundu gabeko

⁵³ Suedia, Haurren Defendatzailea Suedian (2017b), 17, -29 or.

⁵⁴ Ibid, 56-58. or.

⁵⁵ Katalunia, Kataluniako Generalitatea, Lan, Gizarte Gai eta Familien Saila (Departament de Treball, Afers Socials i Famílies), Bakarrik emigratutako haur eta gazteak hartzeko eta gizarteratzeko Kataluniako estrategia ([Estratègia catalana per a l'acollida i la inclusió dels infants i joves emigrats sols](#)).

haurren harrera, integrazio eta ahalduz egoki eta eraginkorrerako beharrezkoak diren tresnak eta baldintzak sortzeko, ikuspegi parte-hartzaile eta komunitario batetik. Plana hainbat gaitan egituratzen da: berehalako harrera eta babesa; helduarorako trantsizioa; gobernantza partekatua, inplikaturako eragile guztien arteko koordinazio-ekintzak barne; bakarrik dauden haurren errealitateari buruzko gizarte-babeseko eta -sentsibilizazioko sistema hobetzea. Planaren gai bakoitzak helburu orokor batzuk ditu, helburu horiek lortzeko ekintza zehatzekin batera.

Estonia: 2018az geroztik, herrialdetik ateratzeko betebeharrari eta Estonian sartzea debekatzei buruzko Legeak (OLPEA) xedatzen du bakarrik dauden haurrek ordeko zaintza-zerbitzuak jaso behar dituztela, harrera-zentro, familia-etxe edo harrera-familia gisa⁵⁶. Estatuko Administrazio Orokorraren Legearen arabera nazioarteko babesik eskatzen ez duten eta bakarrik dauden hurrei harrera-familia batekin laguntza-ostatu emateko beharrari buruzko erreferentzia bat sartu zen Justizia Kantzelaritzaren (Estoniako Herriaren Defentsarako Erakundea) gomendio batetik. Gomendio hori 2017an argitaratu zen, 2012-2017an egindako bidaiderik gabeko hurrei buruzko ikerketaren ondorioz⁵⁷. Gomendioan, Justizia Kantzelaritzak Barne Ministerioari eskatu zion zuzenketa bat egin ziezaiola legeari, bakarrik ez zeuden haurrek egoitza-baliabideetan ez ezik, harrera-familiatan ere ostatu har zezaten bermatzeko.

Islandia: Islandiako legearen arabera, Immigrazioko Zuzendaritza Nagusiak haurren gaietan aditua den pertsona baten laguntza eska dezake nazioarteko babesa eskatzen duen haur bat elkarriketatzeko⁵⁸. Bakarrik dagoen adingabe batek eskaera egin ondoren, Immigrazioko Zuzendaritza Nagusiak abokatu bat esleitu behar dio adingabeari —haurtzaroari buruzko gaietan esperientzia duenari⁵⁹—, eta lehenbailehen jakinarazi behar die Haurren Babeserako Batzordeari eta Haurren Babeserako Gobernu-Agentziari⁶⁰.

Era berean, Haurren Babeserako dagokion Batzordeak, Haurren Babeserako Gobernu-agentziak gainbegiratuta, bermatuko du bakarrik dauden hurrei harrera-etxe bat edo beste kokaleku egoki bat ematen zaiela, eta haien bizileku-beharrak, osasun-zerbitzuak eta hezkuntza-aukerak modu egokian artatzen direla⁶¹.

Adina zehazteari dagokionez, adingabea dela dioten nazioarteko babes-eskatzaile batek adin-nagusitasuna bete ote duen zalantzarik badago eta ezin bada zalantzarik gabe egiaztatu, ahalik eta lasterren zehaztuko da adina⁶². Hala ere, zalantza onura emango da kasuaren izapidetze osoan; hala, adingabea dela dioten eskatzailea halakotzat hartu beharko litzateke, harik eta kontrakoa frogatzen den arte, adinaren ebaluazio baten bidez edo beste bitarteko batzuen bidez⁶³. Era berean, Haurren Babeseko profesional bat bertan egongo da eta haurraren interesak zainduko ditu⁶⁴,

⁵⁶ Estonia, [herrialdetik irteteko betebeharrari buruzko Legea eta Estoniara sartzeko debekua](#), 1998ko urriaren 21a, 12 (9) artikulua.

⁵⁷ Ikus 4. atala.

⁵⁸ Islandia, [Atzerritarren Legea](#), 80/2016, 28. art., 5. paragrafoa

⁵⁹ *Ibid*, 3. art. (24).

⁶⁰ *Ibid*, 24. art., 6. eta 25. paragrafoa, 4. paragrafoa.

⁶¹ *Ibid*, 31. art., 2. par.

⁶² *Ibid*, 26. art., 3. par.

⁶³ *Ibid*, 26. art., 3. par.

⁶⁴ *Ibid*, 31. art., 2(b). par.

adina erabakitzerakoan. Ezin da behartu nazioarteko babesaren eskatzaile bat adina zehazteko azterketa bat egitera⁶⁵. Era berean, adina zehazteari uko egiteak ezin du berez ekarri nazioarteko babes-eskaera bati uko egitea⁶⁶.

Irlanda: Irlandan, migrazio-arrazoiengatik haurrak atxilotzea esplizituki debekatuta dago zenbait xedapen juridikoetan⁶⁷.

Lituania: Lituaniako legeak lagundu gabeko haurren beharren ebaluazioa aurreikusten du⁶⁸. Hala, Ruklako Errefuxiatuen Zentroko profesionalek —Lituanian bakarrik dauden haurren ostatuaz arduratzen den erakundeak— formulario bat bete behar dute bakarrik dagoen haurrari buruz. Inprimakian informazioa eskatzen da, hala nola haurrei (osasun-egoera, hizkuntza, etab.) eta haien familiari buruzko datuak; emandako eta beharrezko zerbitzuei buruzko informazioa; haurrari egindako elkarrizketari buruzko informazioa, haren nahiak, itxaropenak, osasun-egoera eta abar barne.

Portugal: Portugalgo legearen arabera, haurraren interes gorena hartuko da kontuan asiloa edo babes subsidiarioa emateko prozedura osoan, haren iritzia barne, adinaren eta heldutasunaren arabera⁶⁹. Babes-neurriei buruzko prozedurari dagokionez, Haurrak eta Gazteak Arriskuan Babesteko Legea aplikatzen da, partaidetza-printzipioan oinarritua. Horrenbestez, haurrak eta haren legezko ordezkariak edo tutoreak eskubidea dute entzunak izateko eta ekitaldietan eta babes-neurriaren definizioan parte hartzeko.

⁶⁵ Ibid, 113. art., 2. par.

⁶⁶ Ibid, 26. art., 3. eta 113. paragrafoa, 2. paragrafoa.

⁶⁷ Irlanda, [Nazioarteko Babesari buruzko Legea 2015](#), 20. sekzioa (6); [Immigrazioari buruzko Legea 2003](#), 5. sekzioa (2)(b); eta [Immigrazioari buruzko Legea 1999](#), 5. sekzioa (4a).

⁶⁸ Lituania, Ruklako Ihesariak Hartzeko Zentroko zuzendariaren Agindua, 2018ko azaroaren 14ko VK- 383 zenbakidun formularioari buruzkoa ("lagundu gabeko haurren interes gorena ebaluatzeako formularioa") (*Dėl geriausių nelydimo nepilnamečių užsieniečių interesų vertinimo formos patvirtinimo*).

⁶⁹ Portugal, [Asilo Legea](#), 78 (2) (h).

2. Harrerako lehen etapa

Bigarren zati honetan jasotako etorkizun handiko jardunbideen adibideak harrera-herrialdeetara bakarrik iristen diren hurrei buruzkoak dira, bai eta immigrazioko eta haurren babeseko agintariekin duten lehen harremanari buruzkoak ere. Zehazki, praktika horiek gai hauekin lotuta daude: identifikatzeko eta erregistratzeko prozedurak eta bermeak, lehen harrerako zentroei esleitzea eta adina zehaztea.

6. Harrera-herrialdera iristea

Estatuek beharrezko prozedurak eta bermeak sortuko dituzte, nazioarteko migrazioaren testuinguruan bidaiderik gabeko haurren eskubideak babesteko iritsierari eta lehen harrerari dagokienez. Honako hauek hartzen dituzte barne: lagundu gabeko hurrei eragiten dieten prozedurak lehenestea⁷⁰, identifikazioan eta erregistroan haurrak babesten dituzten langileen laguntza⁷¹, tutoreak eta/edo legeko ordezkariak azkar esleitzea⁷² eta familiak aurkitu eta berriz elkartzeko sarbidea⁷³. Era berean, iritsitakoan, bakarrik dauden haurren kalteberatasun zehatzak ebaluatu beharko dira, behar berezien arabera arreta egokia emateko⁷⁴. Hurrengo azpiataletan horri buruzko esperientzia positiboen adibideak eskaintzen dira.

6.1. Iritsi eta hartzeko prozedurekin zerikusia duten jardunbideak daude, eta, horien arabera, eginkizunen eta erantzukizunen banaketa, informazioa biltzea eta aplikatu beharreko berme prozesalak zehazten dira (adib.: haurraren interes gorena; ez itzultzearen printzipioa; adingabea delako presuntzioa; informaziorako irispidea; legeko tutoretza eta ordezkaritza; entzuna izateko eskubidea; diziiplina anitzeko eta haurraren eskubideekiko errespetuzko adina zehaztea; benetako baliabide baterako eskubidea, atxiloketarik ez egitea; etab.).

Andaluzia (Espainia): 2019ko urtarrilean Andaluziako Gobernuak (Espainia) lagundu gabeko haurrentzako osasun-arretarako protokolo bat sortu zuen. Lagundu gabeko haurren osasun-egoeraren hasierako ebaluazioa jasotzen du, eta, ondoren, osasun-prebentzioko eta -sustapeneko jardueretan sartzea, haur eta gazteentzako osasun-programaren barruan, bai eta Andaluziako Osasun Sistema Publikoaren beste estrategia batzuetan ere. Protokoloaren helburu nagusiak hauek dira: harrera-zentrora iristen denean haurraren osasun-egoera ebaluatzea; gaixotasunak diagnostikatzea eta tratatzea; txertaketa-egoera ebaluatzea eta zuzentzea Andaluziako egungo txertaketa-egutegiari dagokionez; Andaluziako Osasun Sistema Publikoko haur eta gazteentzako osasun-programan sartzea erraztea; eta haurren trafiko-adierazleak eta emakumeen genitalen mutilazioa (EGM) jasateko arriskua hautematea. Protokoloak zenbait berme ezartzen ditu osasun-langileek bete beharreko osasuna ebaluatzeko prozeduraren etapa bakoitzean. Era berean, protokoloak hainbat jarraibide zehazten ditu haurren trafiko-kasuak eta EGM detektatzeko eta jakinarazteko, eta azpimarratzen du garrantzitsua dela goiz

⁷⁰ NBE, CMW (2017a), 29. par.; NBE, CMW (2017b), 17(g) par.; NBE, HEK batzordea (2005), 31(i) par.; ACNUR (1997), 1, 2 eta 12. or.

⁷¹ NBE, HEK batzordea (2005), 31(ii) par.; ACNUR (1997), 5.2. par.

⁷² NBE, CMW (2017a), 32(h) par.; NBE, CMW (2017b), 17(i) par.; NBE, HEK batzordea (2005), 33. par.

⁷³ NBE, CMW (2017b), 32 eta 34. par.; NBE, HEK batzordea (2005), 31(v) par.; ACNUR (1997), 5.17 eta 10.5. par.

⁷⁴ NBE, CMW (2017a), 42. par.; NBE, HEK batzordea (2005), 31(iii) eta 32. or.

detektatzea eta inplikaturako eragile guztien arteko lankidetzak eta koordinazioa beharrezkoa dela.

Belgika: Belgikan, asilo edo legezko bizileku izaera ukatu zaien neska-mutilak herrialdean gera daitezke hemezortzi urte bete arte. Kasu horietan, haurraren tutoretza duen pertsonak jatorrizko herrialdera edo haurrak legezko bizileku-baimena duen edozein herrialdetara itzultzeko agindua jasotzen du. Itzultzeko agindua adingabearekin komentatu ondoren, tutoreak atzera bota dezake, haurrak herrialdetik alde egin nahi ez badu. Bakarrik dauden haurrak Belgikatik indarrez kanporatzea positiboa dela uste bada ere, nabarmendu behar da ez zaiela egoitza ofiziala ematen, horrek dakartzan ondorio praktiko guztiekin. Beraz, praktikak badu oraindik hobetzeko tartea.

Katalunia (Espainia): Kataluniako administrazioak protokolo bat sortu du Bartzelonako Osasun Publikoaren Agentziarekin, bakarrik dauden haur eta nerabe guztiei osasun-txartela izapidetzeko, baita babes-zentroetan dauden adingabeei eta kalean bizi direnei ere. Protokoloak osasun-zentroei esleitzea ere aurreikusten du, jarraipen epidemiologikoa egiteko.

Estonia: lehen aipatu dugun bezala⁷⁵, 2018an eta 2019an, Estoniako Poliziaren eta Mugen Guardiaren Bulegoak haurren tratuari buruzko barne-gida bat idatzi zuen, bakarrik dauden adingabeei buruzko kapitulu berezi bat eta guzti. Gidak Justiziako Kantzelaritzak 2017. urtean bidaiderik gabeko hurrei buruz argitaratutako hainbat gomendio jasotzen ditu, 2012-2017⁷⁶ aldian egindako ikerketaren ondoren. Gomendio horietan, legeak xedatzen ez dituen alderdiak zehazten dira. Gidak honako hauek jasotzen ditu: haurraren interes gorena ebaluatzea; hurrei beren egoerari eta legezko aukerei buruzko informazio egokituak ematea; adina zehazteko baimena emateko dokumentazioa; zalantza onura aplikatzea; eta legezko baldintza hau errepikatzen du: legezko tutoreak bertan egotea bakarrik dauden haurrak inplikatzen dituzten prozedura guztietan; etab. Polizia-agente guztiak formatu elektronikoa sar daitezke gidan, eta erregulartasunez aurkeztu da prestakuntza-saioetan. Estoniako Mugetako Poliziaren eta Guardiaren Bulegoaren barne-gida azpial honetan sartu da, testuinguruari eta aurrekariaren informazioari buruzko zerbait eskaintzeko, baina testuaren beste zati batzuetan ere aipatuko da, beste atal batzuekin duen loturarengatik⁷⁷.

Georgia: Georgiako legearen arabera⁷⁸, Barne Ministerioko langileek Georgiako mugan bakarrik dagoen haur bat detektatzen dutenean, tutoretza-organismo bideratu behar dute kasua, baita nazioarteko babesa eskatu ez duten kasuetan ere. Tutoretza-erakundearen ardura da haurrari arreta egokia ematea. Halaber, Barne Ministerioko Migrazio Saileko langileek haurra identifikatu beharko lukete, eta ostalua eta familia berrelkartzea lortzeko jardun, haurraren interes gorenaren arabera.

⁷⁵ Ikus 1. atala.

⁷⁶ Ikus 4. atala.

⁷⁷ Informazio zehatzagoa nahi izanez gero, kontsultatu 1. atala eta 8.2 eta 8.3 azpiatalak.

⁷⁸ Georgia, [Nazioarteko Babesari buruzko Georgiako Legea](#), 42-IS zk., 2016ko abenduaren 1a.

Irlanda: 2017an, Irlandako Nazioarteko Babesaren arloko Apelazio Auzitegiak 2017/5 jarraibidea argitaratu zuen, adingabeen apelazioei buruzkoa⁷⁹. Gidak berme batzuk zehazten ditu, babes subsidiarioa eskatzen duten haurren/apelazioan dauden errefuxiatuen eskaeren ikuspegiaren etapetan errespetatu beharrekoak.

Auzitegiko kideei funtsezko betebeharrak eta printzipio gidariak aplikatzea ezartzen die, honako hauek barne: haurren interes gorena funtsezko kontsiderazio gisa, adingabeek aurkeztutako errekurtsioei lehentasuna ematea, epaimahaikideak prestatzea, informazioa haurrei egokitutako moduan ematea, interpretazio-zerbitzuak eskaintzea, haur eskatzaileak elkarriketatzean erabili beharreko galderen estiloa, haurrak entzuna izateko duen eskubidea, prozeduretan haurren gai sentikorrak eta ahultasunak kontuan hartzea, etab. Gainera, 2018an, Apelazio Auzitegiak adierazpen bat argitaratu zuen. Adierazpen horretan, haurrak babesteko printzipio batzuk, haurren arriskuak kudeatzeko neurriak eta langileek jarraitu beharreko berme prozesalak jasotzen dira, tribunaleko zerbitzuak erabiltzen dituzten haurren ongizatea eta segurtasuna ziurtatzeko⁸⁰. Adierazpena aldizka berrikustea aurreikusi da.

Lituania: Iriste- eta harrera-prozeduretarako protokoloak daude. Horiek zehazten dute inplikaturako agintarien eginkizunen eta erantzukizunen banaketa (Migrazio Saila, Haurren Babeserako eta Adopziorako Estatuko Zerbitzua, tutoreak, legezko ordezkariak, abokatuen profesionalak, etab.); informazioa biltzea eta beste berme prozesal batzuk (adibidez, giza duintasuna, haurren interes gorena, informazioa eskuratzea, legezko babesa eta ordezkaritza, ez itzultzeko printzipioa, etab.). Prozeduren deskribapen zehatzak eta eginkizunen eta erantzukizunen banaketak argitasuna ematen die inplikaturako eragile guztiei, eta haurren eskubideen babes-maila handiagoa ahalbidetzen du.

Herbehereak: Berme prozesalei buruzko lan-jarraibideak daude, bai eta protokolo bat ere, bakarrik dauden 12 urtetik beherako haurrak inplikatzen dituzten kasuetarako.

Eskozia (Erresuma Batua): Eskoziako gobernuak, tokiko zenbait agintarirekin eta hirugarren sektoreko agentziekin elkarlanean, 2018ko martxoan "adina zehazteko gida praktikoa Eskozian" sortu zuen. Gida hau 2012an argitaratutako "Adina Zehazteko Gida Praktikoa: Gizarte langileentzako Adina Zehazteko Bidea Eskozian" jatorrizkoaren bertsio berrikusi eta eguneratua da. Helburua da tokiko agintariei laguntzea Eskoziako adinaren zehaztapenak egiten. Hala, gidak prestakuntza eta esperientziari, komunikazio eta dokumentazioari, informazio partekatuari eta erabakiak hartzeari, gainbegiratze-mekanismoei eta abarri buruzko funtsezko printzipioak eta gogoeta garrantzitsuak biltzen ditu; hala, gizarte-langileen lana kontuan hartu eta gidatu beharko litzateke. Gidak adina zehazteko eta erabakiak hartzeko prozeduraren etapa guztietako jardunbide egokien oinarria ezartzen du. Tokiko agintariek adina zehazteko ikuspegi propioa definitu ezin duten arren, gidak esparru komun bat eskaintzen du, egoera zehatzen arabera egokitu daitekeena.

⁷⁹ Irlanda, Nazioarteko Babesaren arloko Apelazio Auzitegia (2017).

⁸⁰ Irlanda, Tribunal de Apelación en materia de Protección Internacional (TAPI) (2018).

- 6.2.** Bakarrik dauden haurrei ez zaie inoiz ukatuko herrialdean sartzea, eta lehentasuna emango zaie migrazio-egoerari buruzko prozeduretan. Haurrak babesteko langileek mugako kontroletan eta identifikazio- eta erregistro-etapetan egon behar dute. Bakarrik dauden haurrei azkar esleituko zaie tutore eta/edo legezko ordezkari bat.

Lituania: Bakarrik dauden haurren asilo-eskaerei ematen zaie lehentasuna, beste batzuen aurretik. Era berean, tutore bat eta legezko ordezkari bat berehala esleituko zaizkie.

Legezko ordezkaritza beti bermatzen da harreraren lehen etapan, elkarrizketak irauten duen bitartean, Estatuko Mugako Guardiaren Zerbitzuaren eta bulego juridikoen arteko kontratuen bidez. Kontratu horien baldintzen arabera, abokatuak nahitaez joan behar dute haurraren elkarrizketara, agintariek haurra aurkitu eta hurrengo sei orduetan.

Herbehereak: Nidos-ek⁸¹ azkar esleitzen die tutore bat Herbeheretara iristen diren edo Herbehereetan eta bakarrik dauden haurrei. Herrialdera iritsitakoan, bakarrik dauden haurrak Immigrazio eta Naturalizazio Zerbitzuaren eskaera-zentrori (Ter Apel) joaten dira, bertan erregistratzera, eta han tutorea esleitzen zaie iristen direnean.

- 6.3.** Bakarrik dauden haurren ahultasunak, babes-beharra eta arrisku-faktoreak banaka ebaluatzen dira. Arreta berezia jartzen zaie talde kalteberei, babes-premia bereziak dituzten edo arrisku-egoeretan dauden haurrei, eta informazio gehigarria ematen da, dagokionaren arabera. Beharrezkoa denean, erakunde edo organismo espezializatuak bideratzen dira.

Lituania: Errefuxiatuen Harrera Zentroan (Rukla, Lituania) langileek jarraitu beharreko prozedura batzuk daude indarkeria detektatzeko. Hala, langileek txosten bat bete behar dute eta informazioa erakunde garrantzitsuei bidali, poliziari, haurren eskubideen zerbitzuari eta abarri barne. Behar duten haurrek diziplina anitzeko zerbitzuak jaso behar dituzte.

Eslovenia: 2015eko otsailean, Esloveniako Gobernuak Migrazioaren Laguntzarako eta Integratzeko Bulegoak, ACNURekin eta GKEekin lankidetzan, prozedura operatibo estandar batzuk sortu zituen (POE), sexu-indarkeria eta genero-indarkeria prebenitzeko eta horietan jarduteko. POEak dokumentu gisa argitaratu ziren, asilo-agintariek, ACNURek eta asiloko GKEek sinatuta, eta asilo-eskatzailak eta nazioarteko babesaren onuradun diren errefuxiatuak babestea dute helburu, sexu- edo genero-indarkeria hautematen edo susmatzen bada. Hasiera batean POE-ak sexu-indarkeriako eta genero-indarkeriako egoerei aurre egiteko pentsatuta zeuden arren, praktikan hainbat egoeratan erabiltzen dira, baita bakarrik dauden haurren aurkako indarkerian eta banakako laguntza premiazkoa izatean ere. POE-ek kasuak detektatzeko eta foku-puntura bideratzeko arauak definitzen dituzte, eta horiek betetzea nahitaezkoa da asilo-eskatzailarekin eta errefuxiatuekin lan egiten duten profesional guztientzat. Kasua foku-puntura bideratu ondoren, profesionalen talde

⁸¹ Ikus 1. atala.

aditu bat bildu da horri buruz hitz egiteko eta erantzunik onena zein den erabakitzeke. Adituen taldea asilo-erakundeen, ACNURen, GKEen eta abarren ordezkariak osa dezakete, kasuaren arabera.

Turkia: Turkian, Migrazioa Kudeatzeko Zuzendaritza Nagusia (DGMM) arduratzen da bakarrik dauden haurrak identifikatzeaz. Pertsona adingabe bat lurraldean bakarrik dagoenean, DGMMren probintzia-zuzendaritzetara eramaten da, eta han egiten da erregistratzeko prozedura. "Babes-mahai" batzuk sortu dira DGMMren probintzia-zuzendaritzetan, premia bereziak dituzten pertsonak elkarrizketatzeko —bakarrik dauden haurrak barne—, haien egoera sentikorrak kontuan hartuta, eta dagozkien zerbitzu-zentroetara bideratzeko. Bakarrik dauden haurren identifikazioa, elkarrizketa eta jarraipena egiteko beste ekintza batzuk mahai horietan egiten dira. Horietan psikologiako eta gizarte-laneko profesionalek lan egiten dute.

6.4. Familia berrelkartzeko erabakiak haurren interes gorenaren ebaluazioan oinarritzen dira.

Grezia: Grezia: azken urteotan, bakarrik eta bananduta dauden haurren kopuru handiak eragin du Dublingo Erregelamenduaren arabera⁸² familia berrelkartzeko egindako eskaerak areagotzea. Hala ere, datu estatistiko garrantzitsuek erakusten dute eskaera horien ehuneko esanguratsu bat baztertu egiten dela. EBko estatu kideek baztertu izanaren tasa handia justifikatzen dute, besteak beste, eskabide osatugabeak bidaltzeagatik edo Dublingo Erregelamenduaren arabera eskaera oinarritzeko beharrezkoak diren frogak dokumentalik ez izateagatik⁸³. Kasu gehienetan, 2015ean eskatzaileen kopurua handitu aurretik, berrikuste-etapan soilik egiten zen haurren interes gorenaren ebaluazioa, eskaera ezetsi ondoren, eta nagusiki gizarte-langile batek idatzitako txosten labur bat zen, eskaera babestuko zuen funtsezko arrazoibiderik gabe. Aurrekoa kontuan hartuta, asilo-zerbitzuko Dublingo Unitate Nazionalak, ACNURekin, UNICEFekin eta EASOekin lankidetzan, tresna berri bat sortu zuen bakarrik zeuden haurrentzat, 2018ko abuztuaren erdialdean Dublingo Erregelamenduaren arabera familia berrelkartzeko eskaerak errazte aldera. Tresna hori sortzeko, asilo-zerbitzuaren Dublingo Unitate Nazionala aurretiko esperientzia administratiboan, dauden praktika eta tresnetan, GKEek erabilitako txostenetan eta beste estatu kide batzuek alegatutako ukatze-arrazoiengan oinarritu zen. Tresna honen bidez, haurren iritziak behar bezala kontuan hartzen direla eta familia berrelkartzeko haurren interes gorenean oinarritzen dela bermatu nahi da. Era berean, estatu kideek behar duten informazio guztia biltzeko aukera ematen du, familia berrelkartzeko kasuak une egokian ebaluatzeko, eskaera bidali aurretik. Helburu du, halaber, prozesu idatzi estandarizatu bat sortzea eta estatu kide arduraduna zein den zehazteko behar den denbora murriztea. IGE inprimakia tutoreak edo haren legezko ordezkariak bete behar du, haren interes gorena funtsezko kontsiderazioa dela bermatuz. 2019ko martxoan, 2018ko irailetik 2019ko otsailera bitartean bidalitako IGE inprimakien ebaluazio kualitatiboa egin zen, eta

⁸² [Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 604/2013 \(EB\) Erregelamendua, 2013ko ekainaren 26koa, estatu kide batean hirugarren herrialdeko nazional batek edo aberrigabe batek aurkeztutako nazioarteko babes-eskabide bat aztertzeke ardura duen estatu kidea zehazteko irizpideak eta mekanismoak ezartzen dituen](#), EO L 180, 13.06.29, 31-59. or., 2 eta 17(2) art.

⁸³ *Ibid*, 6(3) artikulua.

horren ondorioa izan zen galdera jakin batzuk birformulatu behar zirela. Beste ebaluazio kuantitatibo batek ondorioztatu zuen IGEren txostenarekin batera aurkeztutako eskaerek ia% 10 aukera gehiago zituztela onartzeko, eta onarpen hori probableagoa dela IGEa eskaera ukatu aurretik bidaltzen denean.

7. Lehen harrerako zentroei esleitzea

Bakarrik dauden haurrak harrera-zentroetan egon ahal izateko, behar-beharrezkoa izango da haien baldintza eta behar zehatzen hasierako erregistroa eta ebaluazioa egitea⁸⁴, zaintza- eta ostatu-zerbitzu egokia eskaintzeko⁸⁵. Harrera-instalazioek haurrei egokitutako zerbitzuak, arreta eta babesa eskainiko dituzte⁸⁶. Hurrengo azpiataletan, lehen harrerako zentroei buruzko etorkizun handiko praktiken adibideak aurkezten dira.

7.1. Bakarrik dauden haurrek lehen harrerako zentroetan egin behar duten egonaldia erregistratzeko eta haien egoeraren hasierako ebaluazioa egiteko behar-beharrezkoa den denborara mugatzen da.

Belgika: Bakarrik dauden haurrak Belgikara iristen direnean, Behaketa eta Orientazio Zentro (COO) batean hartzen dute ostatu. Oro har, bakarrik dauden haurren egonaldia laburra da, bi eta lau aste artekoa, eta bi helburu nagusi ditu: pertsona bakarrik dagoen eta adingabea den egiaztatzea (adina zehaztuta); eta haurraren behar sozial, mediko eta psikologikoen hasierako ebaluazioa egitea, erakunde egokira bideratzeko. Bakarrik dauden eta egoera bereziki ahulean dauden haurrak (adibidez, haurdun daudenak, 15 urte baino gutxiago dituztenak, etab.) gazte espezializatuen arretarako erakunde batera edo harrera-familia batera joaten dira.

Estonia: Estonia: Estoniak ez du harrera-zentrorik, baina herrialdean modu irregularrean sartzen diren atzerritarrak mugetara eraman daitezke, identifikatzeko. Gizarte Segurantzaren Kontseiluaren (SIB) eta poliziaren arteko akordio baten arabera, haurrak ez dituzte mugako postuetan atxilotzen, identifikatu eta ahalik eta lasterren harrera-zentro batera eramaten dituzte. Hala, adingabe bat aurkitzean, polizia SIBekin harremanetan jar daiteke telefonoz (24 orduz eskura daiteke egunero); SIB-k baloratu egiten du poliziak haurrari buruz emandako informazioa, zenbatetsitako adina barne; eta, azkenik, SIB-k orientazioa ematen dio poliziari helarazi behar zaion zaintza-baliabide alternatiboari buruz.

Lituania: Lituaniako legeak haur bat lurraldean dagoenean jarraitu beharreko prozedurak eta agintari arduradunek egin beharreko ekintzak zehazten ditu⁸⁷. Lehenengo etapan, ekintza horien barruan sartzen da haurraren egoera erregistratzea

⁸⁴ Haurren Defentsarako Europako Sarea (ENOC) (2017a), 1. atala (c); ENOC (2017b), 30. or., 1. atala (c).

⁸⁵ NBE, HEK batzordea (2005), 40. paragrafoa.

⁸⁶ CoE (2017), 12. or., 51. par.; ENOC (2017a), 1 (p) eta 1 (o) atalak; ENOC (2017b), 31. or., 1 (p) eta 1 (o) atalak; NBE, CMW (2017b), 50. paragrafoa.

⁸⁷ Lituania, Gizarte Segurantzaren eta Lan ministroaren agindua, Barne eta Osasun ministroarena, asiloa eskatzen ez duten eta bakarrik dauden adingabeei, adina zehazteari, ostatuari eta beste jarduketara prozesal batzuei buruzkoa ([Lietuvos Respublikoje nustatytų nelydimų nepilnamečių užsieniečių, kurie nėra prieglobsčio prašytojai, amžiaus nustatymo, apgyvendinimo ir kitų procedūrinių veiksmų tvarkos aprašas](#)), A1-229/1V-289/V-491, 2014ko apirilaren 23koa; Barne Ministerioaren eta Gizarte Segurantzaren eta Lan Ministerioaren Agindua, Errefuxiatuak Hartzeko Zentroan asilo-eskatzaileak diren baina lagunduta ez dauden adingabeei ostatu emateko arauak ([Nelydimų nepilnamečių prieglobsčio prašytojų apgyvendinimo Pabėgėlių priėmimo centre taisyklės](#)), 1V- 31/A1-28, 2005eko otsailaren 2koa.

eta ebaluatzea. Hala, bakarrik dagoen haur bat aurkitu ondorengo 6 orduen barruan, Barne Ministerioaren mendeko Migrazio Departamentuak edo Haurren Babeserako eta Adopzioarako Estatuko Zerbitzuak, asiloa eskatzen duen ala ez kontuan hartuta, Ruklako Errefuxiatuen Zentroan ostatu hartzeko erabakia hartu behar du. Haurrak lehen harrerako zentroetan —mugako eremuetan eta polizia-etxeetan— egotea identifikazio- eta erregistro-helburua da. Legeak 48 orduko epea ezartzen du identifikazio- eta erregistro-prozedurak osatzeko, baina, praktikan, bakarrik dauden haurrak Ruklako Errefuxiatuen Harrera Zentrora joaten dira, iritsi eta hurrengo egunean.

- 7.2.** Lehen harrerako zentroek haurrei egokitutako baldintzak dituzte, eta zerbitzuetarako sarbide askea bermatzen dute (adibidez, elikadura, osasun-arreta, hezkuntza, laguntza psikosoziala, laguntza juridikoa, babesa, jolas-jarduerak, etab.).

Andaluzia (Espainia): 2019an, Andaluzian (Espainia) lagundu gabeko haurren kopurua gero eta handiagoa zenez, gobernu autonomikoak harrera-azpiegitura handiak sortu zituen. Harrera-zentro berriek arreta integrala eta etengabea eskaintzen diete bakarrik dauden haurrei ingurune seguru batean, eta haien oinarritzako behar guztiak betetzen direla bermatzen dute, ostatua, elikadura, osasun-arreta, hezkuntza, arropa, aisia eta kultura barne, eta haien garapen fisiko, psikologiko eta sozial egokia ahalbidetzen dute.

Zehazki, zentroek honako ekintza hauek egin behar dituzte: haurrak beren adinaren eta premien arabera eskolatzen direla eta banakako hezkuntza-esku-hartzea lortzen dutela bermatzea; haurren trebetasun pertsonalak eta sozialak sustatzea; haiek gizartean integratzen lagunduko duten tresnak ematea; giza salerosketaren biktima adingabekoak identifikatzeko ahaleginak areagotzea, etab. Zentro horietan lan egiten duten profesionalak kualifikatuta daude, eta esperientzia dute gizarte-hezkuntzaren eta kulturarteko bitartekotzaren arloetan, eta hizkuntza-ezagutzak dituzte. Harrera-zentro horiek Andaluziako administrazio publikoaren urteroko dirulaguntzekin finantzatzen dira.

8. Adina zehaztea

Adina zehazteko prozedurak holistikoak eta diziplina anitzekoak dira⁸⁸. Adina zehazteko prozesurako bermeen artean daude, besteak beste, adina zehazteari buruzko informazioa ematea⁸⁹, pertsonaren baimen informatua lortzea⁹⁰, eta zalantzaren onura⁹¹ eta emaitzetatik pertsonaren alde dagoen errore-marjina⁹² ematea. Hurrengo paragrafoetan jasotako informazioak adina zehazteko prozeduraren bermeak betetzen dituzten esperientzia positiboak deskribatzen ditu.

⁸⁸ CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.5 par.; NBE, CMW (2017b), 4. par.; NBE, HEK batzordea (2005), 31(i) par.

⁸⁹ CoE (2017), 5, 15, 19, 27 eta 31. or.; CoE, Parlamentu Batzarra (2017), 6.2. par.; Europako Asilo Laguntzarako Bulegoa (EASO) (2018), 27-28, 37 eta 60. or.

⁹⁰ EASO (2018a), 29-30, 42 eta 60. or.; Giza Eskubideen Europako Auzitegia (ECtHR), *Yazgül Yilmaz vs. Turkey*, 36369/06 zk., 2011ko otsailaren 1a; FRA (2018a), 7. or.

⁹¹ EB (2017), 11. or.; EB, Europako Batzordea (2017), 10. or.; NBE, HEK batzordea (2005), 31 (i). par.

⁹² EB (2017), 6 eta 29. or.; EE, Parlamentu Batzarra (2017), 6.8. par.; EASO (2018a), 22. or.

- 8.1.** Adina zehazteko, ikuspegi holistikoa, diziplina anitzekoa eta sentikorra hartzen da haurrekin, eta, horrez gain, genero-ikuspegia eta kulturartekotasuna ere kontuan hartzen dira.

Erresuma Batua: Erresuma Batuan, adinaren zehaztapenak egiteko legezko gidarik ez dagoen arren, auzitegiek, beren jurisprudentzian, tokiko agintariek errespetatu beharreko gutxieneko gida eta arauak ezarri dituzte⁹³. Hala, adina zehazteko elkarrizketa-prozesuan ezarritako bermeen artean daude, besteak beste, honako hauek: gizarte laneko bi profesional prestatuk egin behar dutela zehaztapena⁹⁴, beharrezkoa denean interprete bat joan behar dela⁹⁵, agintaritzatik independentea den pertsona heldu bat egon behar dela elkarrizketan⁹⁶, elkarrizketaren helburuari buruzko informazioa eman behar dela⁹⁷, haurrak aukera duela edozein arrazoiri buruzko azalpenak emateko bere kontakizunean⁹⁸, erabakiak modu egokian arrazoitu behar direla⁹⁹ eta elkarrizketa dokumentatu behar dela¹⁰⁰.

- 8.2.** Bakarrik dauden hurrei adina zehazteari buruzko informazioa ematen zaie (helburua eta motibazioak; metodoak eta prozedurak; metodoen zehaztasuna eta izaera inbaditzailea; uko egiteko eskubidea eta haren ondorioak; etab.). Lagundu gabeko haurren eta haien pertsona edo erakunde tutore edo legezko ordezkarien baimen informatua lortu beharko litzateke adina zehaztu aurretik.

Estonia: Estoniako Poliziaren eta Mugen Guardiaren Bulegoaren barne-gidak¹⁰¹ lagundu gabeko hurrei eman beharreko tratuari buruz jorratzen duen kapitulu berezian printzipio bat jasotzen da; horren arabera, polizia-agenteeek dokumentatu egin behar dute adina zehazteko prozeduretan azterketa medikoak egiteko laguntzarik ez duten haurren onarpena. Gidalerroetan baimenak edo onarpenak dokumentatzeko beharrari buruzko erreferentzia bat sartu zen Justiziako Kantzelaritzak 2017an argitaratutako gomendiotik abiatuta, 2012-2017an lagundu gabeko hurrei buruz egindako ikerketa baten ostean¹⁰². Aholkulariek adina zehazteko prozeduretarako baimen pertsonala edo tutorearena eskatu ez zitzaien zenbait haur elkarrizketatu zituzten. Gainera, jakinarazi zieten ez zitzaiela informaziorik eman erabilitako helburuari eta metodoei buruz; interpreteak eta tutoreak ez ziren beti bertan egoten, eta adina zehazteko baimena ez zegoen dokumentatuta. Hala, Justizia Kantzelaritzak gomendatu zuen poliziak bidaidetik

⁹³ Auzi honetako funtsezko epaia *B v London Borough of Merton* kasua da, *High Court for England and Wales* ([2003] EWHC 1689 (Admin)) «Merton» izenaz ezaguna. Merton kasuak jarraibide zabal batzuk ezarri zituen Erresuma Batura beren adina frogatzen zuen froga dokumentalik gabe iristen ziren eta bakarrik zeuden haurren adina zehazteko. Ondorengo jurisprudentziak adinaren zehaztapen bat legezkotzat jotzeko baldintzak definitzen jarraitu du, alegia, adina "Mertonen arabera" zehaztea.

⁹⁴ *AS v London Borough of Croydon* [2011] EWHC 2091, 19. or.; *J v Secretary of State for the Home Department* [2001] EWHC 3073 (Admin), 13. par.; *R (FZ) v London Borough of Croydon* [2011] EWCA Civ 59, 2. paragrafoa.

⁹⁵ *R (FZ) v London Borough of Croydon* [2011] EWCA Civ 59.

⁹⁶ *A v London Borough of Croydon* [2009] EWHC 939 (Admin); *R (FZ) v London Borough of Croydon* [2011] EWCA Civ 59, 25. par.; *R (NA) v London Borough of Croydon* [2009] EWHC 2357 (Admin), 50. par.

⁹⁷ *B v London Borough of Merton* [2003] EWHC 1689 (Admin), 55. par.

⁹⁸ *B v London Borough of Merton* [2003] EWHC 1689 (Admin), 55. par.; *R (FZ) v London Borough of Croydon* [2011] EWCA Civ 59, 20. par.; *R (NA) v London Borough of Croydon* [2009] EWHC 2357 (Admin), 52. par.

⁹⁹ *A v London Borough of Croydon* [2009] EWHC 939 (Admin); *B v London Borough of Merton* [2003] EWHC 1689 (Admin), 45 eta 48. par.

¹⁰⁰ *R (NA) v London Borough of Croydon* [2009] EWHC 2357 (Admin), 50 eta 60. par.

¹⁰¹ Ikus 6.1 azpiatala.

¹⁰² Ikus 4. atala.

gabeko haurren baimena eska zezala adinari buruzko zehaztapen bat egin aurretik¹⁰³; lagundu gabeko haurari ezezkua ematearen helburua, prozedura eta ondorioak azaltzea gomendatu zuen; haurren tutoreak presente egon behar zuen adina zehazteko prozedura osoan; eta baimenak ondo dokumentatuta egon behar zuen.

Herbehereak: Herbehereetako Arartekoaren informazioaren arabera, Herbehereetan aktore batzuek parte hartzen dute adina zehazteko prozeduretan. Atzerritarren Poliziako edo Polizia Militarreko talde anitzek, Immigrazio eta Nazionalizazio Zerbitzuarekin batera, itxuran eta portaeran oinarritutako hasierako ebaluazioa egiten dute. Ondoren, kasua profesional mediko batengana bideratzen da, eta hark ez du bideratze gehiagorik egingo, adin-nagusitasunari edo gutxiengoari buruzko zalantzarik ez badu. Aldiz, X izpien proba bat beharrezkoa dela uste badu, azken baliabide gisa, eragindako pertsonari informazio osoa eman ondoren bideratuko da kasua, eta hari baimen-formulario bat sinatzeko eskatuko zaio. Adina zehazteko prozedurak gainbegiratzeaz arduratzen diren agintariek hainbat ikuspegi eta diziplina ordezkatzan dituzte: Justizia eta Segurtasun Ikuskaritza, Osasunaren eta Gazteen Arretaren Ikuskaritza eta Segurtasun Nuklearrerako eta Erradiazioaren aurkako Babeserako Agintaritza. 2020ko txosten batean ondorioztatu zuten adina zehazteko jarduerak behar bezala egiten zirela. Hala ere, adierazi zuten metodoak ez zirela % 100 fidagarriak, eta gaur egun metodo berri fidagarriagoak bilatzen ari zirela. Horrela, Holandako praktikak ondo bideratutako hainbat elementu biltzen ditu.

- 8.3.** Adina zehazteko prozesu osoan zehar, zalantzaren onura aplikatzen da, eta emaitzen errore-marjina bakarrik dauden haurren alde interpretatzen da.

Euskal Autonomia Erkidegoa (Espainia): Euskal Autonomia Erkidegoan, "Espainiako lege-medikuntzako institutuen arteko jardunbide egokien adostasun-dokumentua"¹⁰⁴ (2010), bakarrik dauden haurrentzako adina zehazteko prozedurei buruzkoa, erabat errespetatzen da praktikan. Dokumentuaren helburua da Espainiako adituen txostenen gutxieneko baldintza teknikoak estandarizatzea eta harmonizatzea, bai eta adina zehazteko emaitzen errore-marjina interpretatzea ere. Zehazki, dokumentuak proposatzen du pertsona baten adinaren azken zenbatespena beheko muga gisa adieraztea, ateratzen den adin-tartearen barruan.

Belgika: Belgikan, adinaren ebaluazioen emaitzak tarte estatistiko batean kokatzen dira, "Konfiantza-tartea" izenekoan. Suposatzen da pertsonaren "benetako adina" tarte horren beheko eta goiko mugen artean dagoela. Hala ere, beheko muga pertsonaren adin ofizialtzat hartzen da.

Estonia: Estoniako Poliziaren eta Mugen Guardiaren Bulegoaren barne-gidak lagundu gabeko haurren tratuari buruz jasotako kapitulu berezian¹⁰⁵ zalantzaren onuraren printzipioa ageri da. Printzipio horren arabera, zalantzarik izanez gero, pertsona adingabea dela ulertuko da adina zehazteko prozedura osoan. Gidalerroetan

¹⁰³ OLPEAn ezartzen den bezala, 12(1). art.

¹⁰⁴ Garamendi González, P. M. *et al.* (2011).

¹⁰⁵ Ikus 6.1 azpiatala.

baimenak edo onarpenak dokumentatzeko beharrari buruzko erreferentzia bat sartu zen Justiziako Kantzelaritzak 2017an argitaratutako gomendiotik abiatuta, 2012-2017an lagundu gabeko hurrei buruz egindako ikerketa baten ostean¹⁰⁶. Bakarrik zeuden haurrekin egindako elkarrizketetan, Justizia Kantzelaritzako aholkularitzako langileei jakinarazi zitzairen adinaren zehaztapenak atzerapen handiarekin antolatzen zirela eta prozedurak gehiegi luzatzen zirela. Ondorioz, Justizia Kantzelaritzak adierazi zuen, zalantzarik izanez gero, pertsonaren adin txikitasuna onartu behar zela, pertsona argi eta garbi heldua zen kasuetan izan ezik, eta adinaren ebaluazioak atzerapenik gabe egin behar zirela. Horren ondorioz, azkenaldian ez da atzerapenik izan adina zehazteko prozeduretan.

Portugal: Portugalen, azterketa medikoa egiteari uko egiteak ez du eragozten nazioarteko babes eskaera aztertzea, ezta eskaera baztertzea ere¹⁰⁷. Azterketa medikoa egin ondoren, eskatzailearen adinari buruzko zalantza justifikatua badago, adingabea dela ulertuko da¹⁰⁸.

Turkia: Turkian X izpien frogak erabiltzen dira hezurretan pertsonaren adina zehazteko. Hala ere, proba horiek errore-marjina dutela jakina denez, emaitzak haurraren interes gorena kontuan hartuta ebaluatzen dira. Adibidez, probaren emaitzen arabera, pertsonaren adina 19 bada eta errore-marjina (+-2) bada, pertsona adingabea dela ulertuko da.

Erresuma Batua: Erresuma Batuan, Barne Ministerioaren 2019ko maiatzaren 23ko "adina zehaztea" (3.0 bertsioa) gidak ezartzen du Barne Ministerioko langileek zein politika eta prozedura jarraitu behar dituzten zalantzazko adina duten eta ustezko adina babestutako dokumentu fidagarriak ez duten pertsonekin hitz egitean. Hala, Barne Ministerioko immigrazioko funtzionarioek hasierako ebaluazioak egin ditzakete asilo-eskatzaile bat edo adingabea dela dioen migratzaile bat Erresuma Batura iristen denean. Hasierako ebaluazioa egiteko oinarritzat hartzen dira pertsonaren adierazpena, eskura dauden frogak dokumentalak eta pertsonaren itxura fisikoa eta portaera. Barne Ministerioaren gidak adierazle eta ohar multzo bat ezartzen du, immigrazioko funtzionarioarentzat gida gisa balio dutenak pertsonaren itxura fisikoa eta portaera ebaluatzeko unean. Ebaluazioak zehazten badu pertsonaren itxura fisikoak eta portaerak sendotasun handiz adierazten duela 25 urte edo gehiago dituela, beste funtzionario batengana bideratu behar da kasua, bigarren ebaluazio independente bat egiteko. Azkenean, pertsona horrek 25 urte edo gehiago dituela ondorioztatzen bada, heldu gisa tratatuko da. Hala ere, erabakia ez da irmoa, interesdunak aurkaratu egin baitezake.

Eztabaidatutako kasuetan, hala nola pertsona bat haurra edo heldua den oraindik ziur ez dagoenean edo ustezko adina onartzen ez denean, zalantzaren onura ematen da, eta, beraz, pertsonak adingabe gisa tratatzen dira, tokiko agintari batek ebaluazio gehiago egin arte.

¹⁰⁶ Ikus 4. atala.

¹⁰⁷ Portugal, [Asilo Legea](#), 79(8). art.

¹⁰⁸ *Ibid*, 79(6). art.

- 8.4.** Bakarrik dauden haurrei informazioa ematen zaie eskuragarri dauden gizarte-zerbitzuei eta laguntza-erakundeei buruz (ostatua, osasun-arreta, hezkuntza, gizarte-laguntza, aholkularitza juridikoa, etab.), adin-nagusitasuna zehazten bada.

Euskal Autonomia Erkidegoa (Espainia) Euskal Autonomia Erkidegoan, gizarte-erakundeen talde batek "Hemen" programa sortu zuen, bakarrik dauden gazte atzerritarren gizarteratzea sustatzeko. 18 eta 23 urte bitarteko gazteei zuzenduta dago programa (adina zehaztu ondoren heldutzat jo direnak eta helduarorako trantsizio-programa ofizialetan sartzeko gai ez direnak). Programaren helburua gazte horiei helduarorako trantsizioan laguntzea da, eta, beraz, haien gizarte-bazterketa saihestea. Partzuergoak oinarrizko beharrak asetzen laguntzen die gazteei, etxebizitzari, elikadurari, prestakuntzari, enpleguari, gizarte-laguntzari eta laguntza juridikoari eta abarri dagokienez, banakako integrazio-plan baten bidez.

3. Ondorengo harrera etapak

Azken zati honetan jasotako etorkizun handiko praktiken adibideak harrera-herrialdeetako ondorengo etapei eragiten dieten gaiak buruzkoak dira. Zehazki, honako gaiak jorratzen dira: lagundu gabeko haurrak etxebizitza eta ostatura bideratzea, hezkuntza, osasun-laguntza eta laguntza juridikoa, haurren tutoretza- eta babes-sistemak, eta lagundu gabeko haurrak harrera-komunitateetan integratzea sustatuko duten eta helduarora igarotzea erraztuko duten neurriak.

9. Etxebizitza eta ostatua

Bakarrik dauden haurrentzako ostatu egokia ematea funtsezko alderdia da harreraren ondorengo etapetan. Desinstituzionalizaziorantz egindako aldaketa batek, familian edo komunitatean oinarritutako irtenbideak lehenetsiz, erakundeen barneratzeak baino lehenago¹⁰⁹ eman dizkie emaitza hobeak bakarrik dauden hurrei. Hala ere, erakundetzea saihestezina denean, hurrek helduengandik bereiz hartuko dute ostatu¹¹⁰, tamaina txikiko instalazioetan¹¹¹ eta harrera-komunitateetan integratuta¹¹². Hurrengo azpiataletan, Europako herrialdeetan etxebizitzari eta ostatuari buruz erabiltzen diren etorkizun handiko jardunbideak deskribatzen dira.

9.1. Politika orokor gisa, administrazioa desinstituzionalizaziorantz doa, eta lehentasuna ematen die familian edo komunitatean oinarritutako irtenbideei, barneratze instituzionalei baino. Egoitza-baliabideetan kokatuz gero, familia-bizitzatik ahalik eta hurbilen bizi ahal izateko baldintzei lehentasuna emango zaie.

Estonia: Gizarte Segurantzaren Kontseiluak kontratu bat sinatu zuen Aldeas Infantiles SOS elkartearekin, bidaiderik gabeko hurrei familia-etxeetan ostatu emateko 2014-2018 urteetan. Aldeas Infantiles SOSen barruan, familiek adin desberdinetako sei adingabe dituzte beren ardurapean. Gizarte-langile baten eta beste profesional batzuen laguntza jasotzen dute haurrak hezteko. Aldeas Infantiles SOSek sail independente eta pertsonal bat izendatu du horretarako. Aldeas Infantiles SOSeko langileek prestakuntza jasotzen dute jatorri migratzaileko hurrekin lan egiteko, beste hizkuntza batean hitz egin eta traumak izan dituztenekin edo giza salerosketaren biktima izan direnekin, etab. SIB-k zerbitzuaren kostuaren % 20ko kuota ordaintzen du.

Grezia: Grezian ez da behar bezala sustatzen familia-harrera, ez eta familia-oinarriko beste arreta-eredu batzuk ere, nahiz eta oraintsuko legedia dagoen harrera eta adopzioa sustatzeko¹¹³, eta, beraz, haren aplikazioa oso mugatua da oraindik ere. Hala, bakarrik dauden haur askok etxerik gabe jarraitzen dute, baldintza kaskar eta tamalgarrietan bizitzen, babesgabetasun-arrisku handien eraginpean eta/edo askatasunik gabe. Etxebizitza segurua edo egoitza-baliabideak eskuratzeko zailtasunak ikusita, 2015ean Metadrasia GKEak aldi baterako harrera-sistema bat

¹⁰⁹ NBE, CMW (2017a), 32. par.(f); NBE, CMW (2017b), 13. par.

¹¹⁰ ENOC (2017a), 2.3(f) atala; ENOC (2017b), 32. or., 2.3(f) atala.

¹¹¹ Gurutze Gorriaren Nazioarteko Batzordea, *et al.* (2004), 46. or.; NBE, Batzar Nagusia (2010), 123. par.

¹¹² EASO (2018b), 52-53. or.

¹¹³ Grezia, 4538/2018 Legea

sortu zuen, legea aplikatu arte praktikan jartzeko aurreikuspena eginda. Metadrasik bakarrik dauden haurrei aldi baterako ostatu eman nahi dieten familien erregistroa sortzen jarraitu zuen. Sistemak segurtasuna eta laguntza eskaintzen die familia-ingurune seguru batean, harik eta beren senideekin Europan elkartzen diren arte edo adin-nagusitasunera iristen diren arte, asiloa eskatzen dutenen kasuan.

Programaren helburua da Grezian bakarrik dauden haurren oinarritzko beharrei aurre egiteko esparru instituzional nazional bat sortzea eta epe luzera erabil daitekeen harrera-familien erregistro bat atontzea. Metadrasik fiskaltzaren tokiko bulegoekin eta gizarte-zerbitzu eskudunekin lankidetzan aplikatzen du programa.

Herbehereak: Herbehereetan, bakarrik dauden 15 urtetik beherako haurrek harrera-familiekin hartzen dute ostatu, habien ardurapean. Harrera-familiak nazionalitate desberdinekoak dira, eta adingabearen erantzukizuna dute eguneroko kontuetan. Harrera-familiak Nidos saileko tutore-talde txiki baten laguntza jasotzen dute ("Harrera eta ostatua harrera-familia baten esparruan" izeneko saila).

Erresuma Batua: Harrera Sareak —Erresuma Batuan harrera egiteko ongintzazko erakundea— "harrera musulmaneko proiektua" izeneko egitasmo pilotuari ekin dio, Erresuma Batuko Afrika iparraldetik edo Ekialde Ertainetik etorritako haur musulmanen familia-harrera sustatzeko. Proiektuak bi helburu nagusi ditu: lehenik eta behin, eskura dauden harrera-familia musulman kualifikatuen kopurua handitzea, berariazko erakartzearen eta laguntza-neurrien bidez, bai eta haurrak familiekin batzeko materialak eta egokitasun-azterlanak sortzea ere; bigarrenik, harrera-familia izateko prest dauden familia ez musulmanen kopurua handitzea, harrera-familia ez musulmanentzako laguntza-programa bat diseinatuz, harrera-prozesuan (informazioa eta hurbilketa) eta ekintzetan oinarrituta. Proiektuak aukera ematen du irtenbide desinstituzionalizatuak sustatzeko, bakarrik dauden haurrei eta gazteei familia-harrerarako aukera gehiago eskaintzeko. Halaber, familia migratzaileak gizarte-erakuntzako prozesu kolektiboetan parte hartzeko gaitzen ditu.

- 9.2.** Instituzionalizazio-kasuetan, ostatuak tamaina txikikoak dira eta erkidegoan integratuta daude, eta horrek aukera ematen du dagozkion zerbitzuetarako sarbide eraginkorra izateko (adibidez, hezkuntza, osasun-laguntza, laguntza juridikoa, asilo-arloko agintari eskudunak, aisialdiko jarduerak, etab.).

Grezia: Tamaina ertaineko aterpetxeak —25-30 adingabe hartzeko edukiera dute bakoitzak— izan dira zaintza-eredu nagusia Grezian, bakarrik eta bananduta dauden haurrentzat. Ostatu hartzeko aukera diren arren, asiloa eskatzen duten eta bakarrik dauden haurrentzat ostatu hartzeko eta arreta emateko aukeren sorta zabaltzeko premia aitortua dago. Hala, arreta komunitarioak haurrentzat emaitza hobeak ematen dituzenez, 2018ko urtarrilean "Bizitza Independente Lagundua" (SIL) programari ekin zitzaion. Programa arreta-eredu komunitarioaren adibide bat da, eta 16-17 urteko nerabeei zuzenduta dago, heldutasun, autoestimu eta independentzia handia erakusten badute. SIL ereduak lau nerabe ere hartzen ditu apartamentu batean, eta bakoitzak hainbat diziplinako profesionalek osatutako talde baten laguntza jasotzen du (adibidez, gizarte-lana, hezkuntza, zuzenbidea), banakako laguntza eskaintzeko,

zenbait zerbitzutarako sarbidea errazteko (osasun-laguntza, hezkuntza, lege-laguntza eta laguntza psikologikoa) eta haiekin lan egiteko trebetasunak garatzeko eta bizimodu independentea izateko. Haurrek larrialdi-zerbitzu bat erabil dezakete asteko hogeita lau orduetan, eta beren arreta-taldearekin lan egiten dute beren ekintza-plan pertsonala egiteko. Programaren ardatza da helburuak ezartzea, autoestimua eta biziraupena sustatzea, nortasuna garatzea eta eskuratutako trebetasunak hobetzea eta sustatzea, adin-nagusitasunera modu egokian irits daitezen eta Greziako gizartean integra daitezen ahalbidetzeko. Proiektua alderdi interesdunekin (GKEak eta nazioarteko GKEak) eta fiskaltzarekin elkarlanean ezarri zen. Gaur egun, inplikaturako eragileak prozedura operatibo estandar batzuk eta arau-esparru bat sortzeko prozesuan daude, bidea zaintza hedatuko modalitate bihur dadin.

Herbehereak: 2016aren hasieran Herbehereetan harrera-eredu berria sartu zenetik, lagundu gabeko haurrentzako eskala txikiko ostatu-moduetan kontzentratu dira berriki ahaleginak. Hala, lagundu gabeko 15 eta 18 urte bitarteko nerabeak bizitoki txikietan koka daitezke. Horietan 4-5 gaztek osatutako talde txikiak bizi dira, hainbat nazionalitateetakoak. Unitate bakoitzak Asilo-eskatzailak Hartzeko Agentzia Zentraleko aholkulari bat du esleituta (COA). Aholkulari hori astean 28,5 orduz egoten da bertan, eta adingabeei laguntza eta sorospena eskaintzeaz arduratzen da, bizimodu independentea izateko beharrezkoak diren gaitasunak eskura ditzaten. Era berean, oraindik behar bezain independenteak ez diren haurrak COAko haurrentzako ostatu-unitateetan bizi daitezke. Bakoitzak, batez beste, 12 gazte hartzen ditu, COAko aholkulariak eguneko 24 orduetan egoten dira, hurrei eguneroko kontuetan laguntzen diete eta bizimodu independentea izateko behar dituzten trebetasunak irakasten dizkiete.

Turkia: Turkian, 13 urtetik beherako neska-mutilak haur-etxe batean ostatu har dezakete. Haur-etxeak 4-5 haur elkarrekin bizi diren apartamentuak dira. Apartamentu bakoitzak "ama zaintzaile" bat dauka esleituta, haurren beharrez arduratzeko eta janaria prestatzeko; umeak udalek eta GKEek antolatutako aire zabaleko gizarte-jardueretara joan daitezke.

9.3. Instituzionalizazio-kasuetan, bakarrik dauden haurrak pertsona helduek ostatu hartzen dutenetatik independenteak diren bizitokietan jartzen dira.

Lituania: Aurrekoan esan dugun bezala¹¹⁴, Lituaniara bakarrik iristen diren neska-mutilek Ruklako Errefuxiatuen Harrera Zentroan hartzen dute ostatu. Gizarte-laguntzako erakunde bat da, eta bakarrik dauden haurrentzako atal txiki bat du. Asiloa eskatzen duten familiak eraikineko beste atal batzuetan bizi diren arren, bakarrik dauden hurrei ostatu emateko atala nahiko itxia eta pribatua da. Zentroa erakunde irekia da eta, beraz, bakarrik dauden haurrak askatasunez irten daitezke egunean zehar, adibidez, jardueretara joateko.

Portugal: Portugalen, bidaiderik gabeko haurrak Haur Errefuxiatuentzako Harrera Etxean (CACR) egon ohi dira, Errefuxiatuentzako Portugalgo Kontseiluak (CPR) zuzenduta. CACRek haurrak bakarrik hartzen ditu, eta, kasu batzuetan, haurrak

¹¹⁴ Ikus 5 atala

dituzten familiak. Hala ere, CACR aldi baterako ostatu-irtenbide gisa pentsatuta dago. Adinari eta abegi-baldintzei egokitutako ostatua eskaintzen die bakarrik dauden haurrentzat, batez beste 7 hilabete eta 12 eguneko egonaldirako; aldi horretan, nazioarteko babes-eskaera izapidetzen da. Bakarrik dauden eta Portugalen geratzeko baimena duten haurrei (errefuxiatu edo babes subsidiarioa aitortu zaienei) irtenbide iraunkorragoa ematen zaie, eta babes-prozedura baten arabera erabakiko da. Ondoren, haur horiek arriskuan dauden haurrak babesteko sistema orokorrean integratuko dira, eta haur nazionalen neurri berberak izango dituzte (adibidez, harrera-familia batean edo haur-etxe batean ostatu hartzea).

Turkia: 2015ean legea aldarrikatu ondoren¹¹⁵, 13 eta 18 urte bitarteko haur atzerritarrei ostatu emateko Haurren Laguntzarako Zentroak sortu ziren Turkian. Haurren Laguntzarako Zentroek adingabeak bakarrik hartzen dituzte; hala ere, 13 urtetik beherakoentzat ezartzen denaz bestaldera¹¹⁶, zentro bakoitzak gehienez 80 nerabeko edukiera izan dezake. Zentro horiek nerabe horien hezkuntza-, hizkuntza-, psikogizarte-, kultura- eta aisialdi-beharrak asetzen ahalegintzen dira, haien garapen fisikoa, mentala eta emozionala babesteko. Lanbide-heziketa ere eskaintzen dute, adin-nagusitasunera iristen direnean lana aurkitu eta beren burua zaindu dezaten.

10. Hezkuntza

Bakarrik dauden haurrekin lotutako politiketan, hezkuntzarako sarbidea da oraindik ere lehentasun nagusietako bat. Derrigorrezko eta derrigorrezkoaren ondoko hezkuntzarako sarbidea bermatzea ez ezik¹¹⁷, garrantzitsua da hezkuntza nazionalen baldintza berberetan ematea, haien egoera administratiboa edo migratzailea edozein dela ere¹¹⁸, eta eskolatzeko arrunteko integrazioetik, inklusiotik eta laguntza-neurrietatik abiatuta¹¹⁹, haien premien eta egoera berezien arabera¹²⁰. Hurrengo azpiataletan azaltzen diren etorkizun handiko jardunbideek gai horiek jorratzen dituzte.

10.1. Bakarrik dauden haurrei derrigorrezko hezkuntzarako sarbide unibertsala ematen zaie, nazionalen baldintza berberetan, haien administrazio- edo migrazio-egoera kontuan hartu gabe.

Estonia: 2017tik, Estoniako eskolek haur migratzaileak hartzeko duten prestasuna nabarmen hobetu da. Eskolak hizkuntza eta jatorri kultural desberdina duten haurrei irakasteko prestatuta daude. Hala, harrera-etxeetatik hurbil dauden eskolek eta ostatu-zentroek orientazioa jaso dute haur migratzaileak integratzeko eta haiei irakasteko moduari buruz. Estoniako hezkuntza-sistemak haur migratzaileei harrera egiteko duen prestasuna, besteak beste, Justizia Kantzelaritzak egindako gomendio

¹¹⁵ Turkia, Familia, Lan eta Gizarte Zerbitzuen Ministerioa, Haurrentzako Zerbitzuen Zuzendaritza Nagusia, bakarrik dauden haurrei buruzko Zuzentaraua, 2015eko urriaren 20a. Zuzentarau horren oinarriak hauek dira: Atzerritartasunari eta Nazioarteko Babesari buruzko Legea, 6458. zk., 2013ko apirilaren 4koa; Haurren Babesari buruzko Legea, 5395 zk., 2005eko uztailaren 15ekoa; eta Haurrei Laguntzeko Zentroak Arautzea (Turkiako Aldizkari Ofizialean argitaratu zen 2015eko martxoaren 29an).

¹¹⁶ Ikus 9.2 azpiatala.

¹¹⁷ NBE, CMW (2017b), 59. par.; NBE, HEK batzordea (2005), 42. par.

¹¹⁸ NBE, HEK batzordea (2005), 41. par.; ACNUR (1997), 7.12. par.

¹¹⁹ CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.7. par.; EASO (2018b), 44. or.

¹²⁰ EASO (2018b), 44. or.; NBE, CMW (2017b), 62. par.

batetik sortu zen; hain zuzen ere, bidaiderik gabeko haurrek hezkuntza jasotzeko duten eskubideari buruzko gomendiotik, 2012-2017 egindako ikerketaren ondorioz (2017an argitaratua)¹²¹. Bakarrik zeuden hurrekin egindako elkarrizketetan, Justizia Kantzelaritzako aholkulariek adierazi zuten kasu batzuetan ez zegoela irakasle egokirik, eta, beraz, haurrak ez zirela azkar eskolatzen eta ezin zirela estoniera ikastaroetara joan. Hala, Justiziako Kantzelaritzak adierazi zuen bakarrik dauden eta derrigorrezko asistentzia behar duten haurrak berehala eskolatu beharko lirатеkeela. Halaber, integrazioa eta, aldi berean, hezkuntza errazteko hizkuntza-prestakuntza berehala emango dela bermatzeko beharra nabarmendu zuen.

Lituania: Lituanian, bakarrik dauden haurrek derrigorrezko hezkuntzarako sarbide unibertsala dute nazionalen baldintza berberetan, haien administrazio-egoera kontuan hartu gabe¹²². Hala ere, beren curriculum desberdina da lituanieraz duten ezagutzaren arabera.

Portugal: Portugalen, bakarrik dauden eta asilo edo babes subsidiarioa eskatzen duten haurrek eta errefuxiatu edo babes subsidiarioko izaera aitortzen zaienek hezkuntza-sistamarako sarbide osoa dute, haur nazionalen baldintza berberetan¹²³. Halaber, 67/2004 Lege Dekretuak¹²⁴ administrazio-irregularitasuneko egoeran dauden adingabeen erregistro nazional bat sortu du Portugalen — Migrazioarako Goi Komisarioak kudeatzen duena —, eskubideak eskuratu ahal izateko, hezkuntza eta osasun-arreta barne. Ondorioz, 67/2004 Lege Dekretuaren arabera, dokumentu-irregularitasuneko egoeran eta bakarrik dauden haurrak eskolara joan daitezke. Praktikan, sistematikoki bideratzen dira eskola publikoetara CACRn ostatu hartzean, edo harremanetan jartzen dira CPRko gizarte-langileekin. Oro har, eskola publikoetako matrikulazioa arrazoizko denbora-tarte baten barruan bermatzen da.

Espainia: Espainian, bakarrik dauden haurrek derrigorrezko hezkuntzarako sarbidea dute nazionalen baldintza berberetan, haien administrazio-egoera kontuan hartu gabe. Espainiako Herriaren Defendatzaileek 2019ko urrian egindako "Bakarrik dauden adingabe atzeritarren babesari buruzko laburpen-dokumentuak" berresten du bakarrik dauden haur guztiak derrigorrezko hezkuntzan matrikulatzen direla¹²⁵.

10.2. Bakarrik dauden hurrei derrigorrezko hezkuntzaren ondokoetarako, lanbide-heziketarako eta hezkuntza-programa alternatiboetarako sarbide unibertsala ematen zaie, nazionalen baldintza berberetan, haien administrazio- edo migrazio-egoera kontuan hartu gabe.

Euskal Autonomia Erkidegoa (Espainia) Euskal Autonomia Erkidegoan, bakarrik dauden nerabeek Lanbideren (Euskal Enplegu Zerbitzua) lanbide-heziketako programetarako eta prestakuntza-ikastaroetarako sarbidea dute, nazionalen baldintza berberetan, haien administrazio-egoera kontuan hartu gabe. Gainera, ez daude

¹²¹ Ikusi 4 atala

¹²² Lituania, [Atzeritarren Legezko Izaerari buruzko Lituaniako Errepublikako Legea](#), IX-2206 zk., 2004ko apirilaren 29koa, 32(2) art.

¹²³ Portugal, [Asilo Legea](#), 53(1) eta 70(1). art.

¹²⁴ Portugal, 67/2004 Lege Dekretua ([67/2004 Dekretua](#)), 2004ko otsailaren 18koa.

¹²⁵ Herriaren Defendatzaileen Koordinazioko 34. Jardunaldiak (2019), 30.

behartuta beren aurreko hezkuntza-kualifikazioei buruzko dokumentazioa aurkeztera prestakuntza jasotzeko.

Lituania: Lituanian, bakarrik dauden haurrek lanbide-heziketarako sarbide unibertsala dute nazionalen baldintza berberetan, haien egoera administratiboa edo migrazioa kontuan hartu gabe¹²⁶.

- 10.3.** Lehentasuna ematen zaio bakarrik dauden haurrak hezkuntza-sistema arruntan integratzeari, adingabe migratzaile eta errefuxiatuentzako eskola berezituaren aldean. Hezkuntza-oztopo bereziak edo hutsuneak gainditzeko laguntza-neurriak ezartzen dira, adibidez, hizkuntza, kultura, generoa, bizi izandako traumak edo abusuak, eskolatzeko-sistema desberdina edo eskolatzeko berantiarra jatorrizko herrialdeetan, etab., eskolatzeko arrunta modu eraginkorrean eskuratzea bermatzeko. Gainera, eskolek eskola-bizitzan bakarrik dauden haurren jatorrizko kulturen ezaugarriak integratzen dituzte, eta kultura-aniztasuna errespetatzen duen ingurune inklusiboa sortzen dute, jazarpena, xenofobia eta abar saihesteko ekimenak barne.

Estonia: Estoniak ez du haur migratzaile eta errefuxiatuentzako eskola bereizirik. Ildo horretan, Tallingo Lilleküla institutuak esperientzia handia du jatorri migratzaileko haurrak integratzen, eta, beraz, erreferentzia da Estoniako beste ikastetxe batzuentzat.

Gero eta haur gehiagok ikasten dute Estoniako eskoletan eta haurtzaindegietan, ama-hizkuntza eta irakaskuntza-hizkuntza desberdinak dituztela. Hala, 2003an, Estoniako Hezkuntza eta Ikerketa Ministerioak Innove Fundazioa izeneko hezkuntza-gaitasuneko zentro bat sortu zuen. Zentro horrek zenbait material eta metodologia prestatu ditu estonieraz bestelako ama-hizkuntza duten haurrentzat. Iritsi berri diren haur migratzaile guztiek 3 urteko laguntza dute, edozein dela ere haien egoera administratiboa edo migratzailea. Hala, Innove Fundazioak informazioa ematen die irakasleei haur horien hezkuntza antolatzeko aukerei eta esperientziei buruz, eta aholkuak ematen dizkie haurrei eta irakasleei egoera berrira hobeto egokitzen laguntzeko. Estoniako hizkuntza-irakasleei eta eskolaurreko irakasleei prestakuntza eta orientazioa ematen zaie eskualdeko sei metodologia-zentrotan.

Lituania: Ez dago haur migratzaile eta errefuxiatuentzako eskola bereizirik. Hala, bakarrik dauden haurrek eskola arruntetan ikasten dute, nahiz eta, lehen esan dugun bezala¹²⁷, haien hezkuntza-curriculumak desberdina den lituaniera-mailaren arabera. Horrela, lehenengo ikasturtean lituaniera ikasten da.

Hezkuntza-oztopoak udalek antolatzen dituzten "konpentsazio-klaseekin" gainditzeko dira. Programaren helburua lituanieraz komunikatzeko trebetasunak eskuratzeko baldintza egokiak sortzea da. Astean 20 eta 28 ordu artean bideratzen dira hizkuntza-eskola trinkoetara, ikasleen beharren arabera. Hezkuntza-laguntzako espezialistek programaren aplikazioa gainbegiratzen dute. Gainera, hezkuntza-

¹²⁶ Lituania, [Atzerritarren Legezko Izaerari buruzko Lituaniako Errepublikako Legea](#), IX-2206 zk., 2004ko apirilaren 29koa, 32(2) art.

¹²⁷ Ikus 10.1 azpiatala.

laguntza erregulartasunez ematen da, laguntza psikologikoa eta kontsulta-ordu gehigarriak barne. Era berean, programak bakarrik dauden eta atzeratuta doazen haurren behar berezietara egokitzen dira.

Gainera, eskolek hezkuntza sozial eta emozionalerako programa bereziak dituzte. Programa horien helburua da jazarpenaren, jokabide kaltegarriaren eta abarren aurkako prebentzio positiboko mekanismoak aplikatzea, nortasuna heztea eta eguneroko bizitzarako trebetasunei forma ematea. Gainera, kultura-desberdintasunak kontuan hartzeko, ez dago eskolako uniformearen janzteko betekizuna, ez dira zapiak debekatzen buruan, eta haurren kultura-balioetara egokitzen da elikadura. Egindako inkesten arabera, jazarpen-kasuen kopurua murriztu egin da.

Portugal: Portugalen "herritartasunerako hezkuntza" irakasgaia sortu zen derrigorrezko eskolatzean matrikulatutako ikasle guztientzat. Ikasgai berriak hainbat gai jorratzen ditu, kulturartekotasunerako hezkuntza barne, (ikasleak identitatearen, kidetasunaren, kulturaren, pluraltasunaren eta kultura-aniztasunaren kontzeptuak ikastera bultzatu nahi dituen). Halaber, diskriminazioaren, arrazakeriaren eta xenofobiaren kausak eta moduak ulertu nahi ditu, kulturen arteko elkarriketa sustatzeko —erlijioen artekoa barne—, bai eta globalizazioaren fenomenoak eta migrazioarekin, talde etnikoekin eta inklusioarekin duen harremana ere.

Espainia: Espainian ez dago haur migratzaile eta errefuxiatuentzako ikastetxe berezirik. Beraz, bakarrik dauden haurrak berehala eta oztoporik gabe sar daitezke ohiko eskolatzera. Derrigorrezko hezkuntzan laguntza berezia emateko neurriak aurreikusi dira, ikastetxean integratzea errazteko, hizkuntza indartzeko irakasleak eta kultur dinamizatzaileak kontratatzea barne.

Greziako Arartekoa: Greziara gero eta gehiago iristen dira bakarrik dauden haurrak eta errefuxiatuak, eta horrek areagotu egiten du gizartean modu baketsuan integratzeko, bizikidetzaz errazteko eta elkar ulertzea eta errespetatzea sustatzeko beharra. Testuinguru horretan, Greziako Arartekoak, UNICEFekin batera, haur literaturako egile bati eta ilustratzaile bati eskatu zion ipuin bat sor zezatela haur migratzaileekiko eta haien eskubideekiko sentsibilizatzeko eta lehen hezkuntzako eskoletan enpatia sortzeko. Ipuinak gizarte- eta kultura-kohesioa sustatu nahi du, aurreiritziekin amaituz eta haurrak etxetik joateko arrazoiei buruzko pertzepzioak landuz, haurrek beste pertsona batzuk uler ditzaten laguntzeko. Berdintasuna eta inklusioa defendatzen eta sustatzen dituzten haurren eskubideei buruzko informazioa ere ematen du. Gainera, haur horiek Greziako gizartean erabat integratzeko borrokan ari diren irakasleentzako laguntza-tresna da. Gainera, Arartekoak irakasleentzako orientazio-ohar bat sortu zuen, ipuinaren erabilera errazteko. Etapa pilotu baten ondoren, ikastetxeetan banatu zen 2019ko urrian eta Arartekoak Grezia eta Zipreko eskoletan banatzen du oraindik.

11. Osasun arreta

Bakarrik dauden haurrei osasun-arretarako sarbide unibertsala bermatzen zaie, nazionalen baldintza berberetan, haien egoera administratiboa edo migratzailea kontuan hartu gabe ¹²⁸. Hala ere, sarbidea ez da mugatuko osasun-arretako oinarritzko zerbitzuak

¹²⁸ NBE, CMW (2017b), 55-56. par.; NBE, HEK batzordea (2005), 46. par.

eskaintzera; izan ere, osasun mentala ere barne hartu behar du¹²⁹, bai eta errehabilitazioko eta arreta psikologikoko zerbitzu gehigarriak ere, traumaren eraginpean egoteagatik, estresagatik, depresioagatik, drogen kontsumoagatik eta abarregatik bereziki kalteberak diren haurrentzat¹³⁰. Hurrengo azpiataletan aurkezten diren esperientzia positiboek Estatuko osasun-arretaren arloko praktika laburbiltzen dute.

11.1. Bakarrik dauden haurrei osasun-arreta emateko aukera ematen zaie, nazionalen baldintza berberetan, haien administrazio- edo migrazio-egoera kontuan hartu gabe. Bakarrik dauden haurrek osasun-zerbitzuetara sartzeko laguntza jasotzen dute.

Portugal: Portugalen, errefuxiatu-izaera edo babes subsidiarioa aitortzen zaien eta bakarrik dauden haurrei osasun-arreta egokia bermatzen zaie, nazionalen baldintza berberetan¹³¹. Gainera, 67/2004 Lege Dekretuaren arabera¹³², Portugalen migrazio-egoera irregularrean dauden eta bidaidetik ez duten adingabeek osasun-sistema nazionalerako sarbidea dute.

Espainia: Espainiara iristean, bakarrik dauden haurrei behin-behineko osasun-txartel bat ematen zaie, osasun-sisteman erabat sartzeko aukera ematen diena, nazionalen baldintza berberetan, haien administrazio-egoera kontuan hartu gabe. Espainiako Herriaren Defendatzaileek 2019ko urrian egindako "Bakarrik dauden adingabe atzerritarren babesari buruzko laburpen-dokumentuak" berresten du bakarrik dauden haur guztiek dutela osasun-laguntzako zerbitzuetarako sarbidea, mugarik gabe¹³³.

Turkia: Turkian, haurrak lagundu gabekotzat identifikatu eta erregistratu ondoren, Estatuaren babespean geratzen dira eta, beraz, "osasun-arreta ezartzeko komunikatuan"¹³⁴ definitutako osasun-zerbitzuetarako sarbidea dute, haur nazionalen baldintza berberetan, haien administrazio- edo migrazio-egoera kontuan hartu gabe.

11.2. Bakarrik dauden haurrei osasun mentaleko arreta emateko aukera eskaintzen zaie, nazionalen baldintza berberetan, haien administrazio- edo migrazio-egoera kontuan hartu gabe. Bakarrik dauden haurrek osasun mentaleko zerbitzuetara sartzeko laguntza jasotzen dute.

Katalunia (Espainia): Bartzelonako Dar Chabab eguneko zentroa 2017tik dago martxan, eta laguntza eskaintzen die egoera ahulean dauden edo kalean bizi diren gazte migratzaileei. Zentroak gazte migratzaileen harreraren, laguntzaren eta gizarteratzearen arloan egiten du lan. Orobat, zentroak diziplina anitzeko talde-estrategia bat hartu du, eta hor sartzeko dira erizaintzako eta psikologiako profesionalak, Bartzelonako Udaleko Lagundu Gabeko Adingabeen Detekzio eta Esku-hartze Zerbitzuaren lana babesten dutenak, kalean dauden haurrei arreta emateko orduan. Zentroak psikiatria-zerbitzuetara bideratzeko zereginean ere

¹²⁹ NBE, CMW (2017b), 54. par.; ACNUR (1997), 7.11. par.

¹³⁰ EASO (2018b), 41. or.; NBE, HEK batzordea (2005), 48. par.

¹³¹ Portugal, [Asilo Legea](#), 73(2). art.

¹³² Portugal, 67/2004 Lege Dekretua ([67/2004 Dekretua](#)), 2004ko otsailaren 18koa.

¹³³ Herriaren Defendatzaileen Koordinazioko 34. Jardunaldiak (2019), 30. or.

¹³⁴ Turkia, Asistentzia Sanitarioaren Ezarpenaren Jakinarazpena (Sağlık Uygulama Tebliği), (Turkiako aldizkari ofizialean argitaratu zen 2013ko apirilaren 24an, eta azken aldiz 2020ko ekainaren 16an zuzendu zen).

jarduten du, beharrezkotzat jotzen denean, zentro espezializatueta sartzea gomendatzen duten txosten lotesleak idaztea barne.

- 11.3.** Badira errehabilitazioko eta arreta psikologikoko zerbitzu gehigarriak, traumak, estresa, antsietatea, depresioa, droga-mendekotasunak eta abar izan dituzten eta bakarrik dauden haurrentzat.

Danimarka: Bakarrik dauden haurrak hartzeko zentro batzuek (asiloa eskatzen duten edo ukatu zaien haur eta gazteek ostatu hartzen dute bertan) eta asilo-historia duten haur eta gazteentzako ostatu pribatu batzuek (bizileku-baimena duten haur eta gazteek ostatu hartzen dute bertan) alkohola eta drogak kontsumitzen dituzten gazteentzako tratamendu-zerbitzuak dituzte Danimarkan. Droga-kontsumoaren aurkako tratamenduaren edukia, adibidez, motibatzailea izan liteke, eta horretaz drogak kontsumitzeko arazoak arduratzen den terapeuta batekin edo osasun-langileekin hitz egin daiteke. Asilo-eskatzailerentzako harrera-zentroetan, kudeatzaileak (ia beti Danimarkako Gurutze Gorriak) ematen du tratamendua, eta udalaren erantzukizuna da kudeaketa pribatuko ostatueta dauden haurrei tratamendua ematea. Droga-kontsumoaren aurkako tratamenduaren edukia aldatu egiten da udalaren arabera.

12. Haurren tutoretza eta babeserako sistema

Haurren tutoretza- eta babes-sistemek funtsezko eginkizuna betetzen dute bakarrik dauden haurren eskubideak eta interes gorenak babesteko, nazioarteko migrazioaren testuinguruan.

Horretarako, funtsezkoa da haurrentzako banakako arreta-plan bat sortzea eta eguneratzea, arreta eta zerbitzu egokiak eskaintzeko¹³⁵. Tutoreek konfiantzazko harremana ezarri behar dute haurrekin¹³⁶, eta behar duten orientazioa eta laguntza eskaini behar diete, harrerako herrialdean garapen integrala izan dezaten¹³⁷. Gainera, tutoreek laguntza-egituretarako sarbidea izango dute¹³⁸ eta tutoretza-agintaritzak bat dago tutoreen antolaketarekin eta kudeaketarekin lotutako eginkizunekin, edo horiek sortzea aurreikusita dago¹³⁹. Hurrengo paragrafoetan, ildo horretan etorkizun handiko jardunbideen adibide batzuk azaltzen dira.

- 12.1.** Tutoretza-erakundeek kasuz kasu azterketa orokor bat egiten dute, eta, bertan, bakarrik dauden haurren premiak eta egoera pertsonalak ebaluatzen eta orekatzen dituzte. Balorazioa haurarentzako banakako arreta-plan bat da, haren beharrak, aukerak, helburuak eta abar barne hartzen dituena, eta aukera ematen du gizarte-zerbitzuak behar bezala emateko eta haurraren garapen integrala lortzeko. Haurraren arreta-plana etengabe eguneratzen da, haren interes gorenaren ebaluazioa oinarri hartuta.

¹³⁵ EASO (2018b), 22 eta 33. or.; ACNUR (1997), 10.4. par.; EASO (2019), 29. or.

¹³⁶ CoE (2018), 23. or.; FRA (2015), 70. or.; NBE, Batzar Nagusia (2010), 98. par.

¹³⁷ EASO (2018b), 17 eta 30-32. or.

¹³⁸ FRA (2015), 51, 70 eta 104. or.

¹³⁹ FRA (2015), 33, 35, 40, 46-47, 52-53 eta 65. or.; FRA (2018b), 4, 5 eta 8. or.

Belgika: Tutoreek edo tutoretza-erakundeek bakarrik dauden haurren legezko ordezkari gisa jarduten dute, eta, beraz, haurren ongizate orokorraren erantzule dira. Hala, eginkizun nagusien artean dago haurraren egoeraren bilakaerari buruzko aldizkako txostenak egitea eta hari eragiten dioten erabaki guztiak (adibidez, etxebizitza, legezko prozedurak, eskolatzeta, etab.) haurraren interes gorenaren arabera eta haren egoera eta zirkunstantzia zehatzak kontuan hartuta hartzen direla bermatzea.

Portugal: Portugalen, bakarrik dauden haur guztiei (beren egoera administratiboa kontuan hartu gabe) babes eta sustapen neurri bat aplikatzen zaie. Arriskuan dauden haurrak eta gazteak babesteko tokiko batzorde batek ezar dezake neurri hori, fiskaltzak gainbegiratuta, edo Familia eta Gazte Auzitegiak zuzenean. Babes-neurria analisi orokor baten ondoren ematen da. Azterketa horretan, lagundu gabeko haurraren behar eta egoera pertsonalak ebaluatzen eta orekatzen dira. Banakako arreta-plan bat diseinatzen da, analisi horretan oinarritua. Plan horretan, besteak beste, mediku-, hezkuntza- eta prestakuntza-neurri zehatzak jasotzen dira haurarentzat. Plana aldiari behin berrikusten eta eguneratzen da, haren interes gorenaren ebaluazioa oinarri hartuta.

- 12.2.** Tutoreek erreferente gisa jarduten dute lagundu gabe eta bakarrik dauden hurrekin, konfiantzazko harremanei esker, eta laguntza, sorospena eta orientazioa ematen dizkiete hurrei, betiere zerbitzu komunitarioetara, tokiko zerbitzuetara eta eguneroko jardueretara sartzeko orduan, beharrezkoa denaren arabera.

Belgika: Belgikan, tutoreek laguntza ematen diete hurrei administrazio- eta lege-gaietan; besteak beste, honako arloak lant ditzakete: legezko ordezkaritza eskatzea, asilo-eskaerak eta egoitza-baimenak aurkeztea, prozeduretan laguntzea, galdeketetara joatea, lege-baliabideak erabiltzea, etab. Tutoreek behar diren ekintzak gauzatu behar dituzte agentzia, zerbitzu eta elkargoei zuzenduta, honakoak bermatzeko: hurrek hezkuntza egokia eta laguntza psikologikoa jasotzen dutela, behar den mediku-arreta jasotzen dutela, eta etxebizitza eta laguntza egokiak ematen dizkietela.

Gainera, tutoreek erreferentzia jarduten dute, baldin eta hurrek etxebizitzarekin, eskolatzearrekin, legezko prozedurekin eta abarrekin zerikusia duten arazoak badituzte.

Lituania: Lituanian, bakarrik dauden hurrek Ruklako Errefuxiatuak Hartzeko Zentroan ostatu hartu dutenean, gizarte-langile bat esleitzen zaie, hezkuntzari, osasun-zerbitzuei, elikadurari, arropa-hornikuntzari, zaintza pertsonalari eta abarri buruzko erabakiak hartzen laguntzeko. Tutoreen erantzukizunen artean dago lagundu gabeko haurren eskubideak eta legezko interesak zenbait gaitan ordezkatzeta, hala nola adina zehazteko prozeduretan, legezko egoera zehazteko elkarrizketetan, ikastetxean (adibidez, dokumentuak sinatzea), banku-prozeduretan (adibidez, banku-kontuak irekitzea), etab. Gainera, tutoreek haurren gizarte-arazoak eta -beharrak ebaluatzen dituzte, eta, beharrezkoa bada, beste espezialista batzuek bideratzen dituzte; hezkuntza-gaietan kontsultatzen dituzte eta haien hezkuntza antolatzen dute; orobat, lituaniera-ikastaroak antolatzen dituzte, hurrei herrialdeko

baldintzei, kulturari, tradizioei eta bizimoduari buruzko informazioa emateko. Horrela, haurrak lagun izaten dituzte eguneroko bizitzan, eta eguneroko erabakietan laguntza jasotzen dute.

- 12.3.** Tutoreek laguntza-egiturak eskura ditzakete (adibidez, diziplina anitzeko profesional-taldea), aholkularitza, orientazioa, ezagutzak eta gaitasunak lortzeko.

Herbehereak: Asilo-eskatzaileak Hartzeko Agentzia Zentralak (COA) eta Nidosek portaera-zientzietako espezialistak dituzte kontratatuta, tutoreak eta aholkulariak kasu zehatzetan orientatzeko eta lanean aurki ditzaketen arazoetan laguntzeko.

Portugal: Portugalen, tutoreek arriskuan dauden haurrak eta gazteak babesteko tokiko batzordeen eta gizarte-zerbitzuen laguntza sozial eta psikologikoa jaso dezakete, adibidez, ikastetxeetan integratzearekin eta osasun-sistema nazionalen erregistratzearekin zerikusia dute gaitan.

- 12.4.** Tutoretza-zerbitzuaren funtzionamendua antolatzeko eta kudeatzeko ardura duen tutoretza-agintaritza bat dago (adibidez, prozedurak, metodoak, jarraibideak eta arauak, jokabide-kodeak, kontratazioa, kualifikazioak, prestakuntza, ebaluazioa eta ikuskapena, etab.).

Belgika: Bakarrik dauden eta asiloa eskatzen duten edo Belgikako mugan edo lurraldean dauden haurrak Justiziako Zerbitzu Publiko Federaleko Tutoretza Zerbitzura bideratzen dira (Justizia Ministerioa). Tutoretza Zerbitzua Justizia Ministerioaren parte da, eta ez Barne Ministerioarena, Immigrazio Bulegoaren independentzia bermatzeko. Adingabeak hautematearekin, adina zehazteko prozedurak ikuskatzearekin, tutoreak kontratatu, prestatu eta izendatzearekin, tutoreen lana ikuskatzearekin (adibidez, ostatua hornitzea, agintari egokiekin komunikatzea, konponbide iraunkor bat bilatzea eta abar) lotutako ekintzen arduraduna da. Tutoretza Zerbitzua abokatuen, soziologiaren, gizarte-lanaren, administrazio langileen, gidarien eta laguntza ematen duten pertsonen profesionalek osatzen dute.

Grezia: Grezian tutoretza-sistema eraginkorrik ez izateak oinarritzko eskubideak, bermeak eta babesa kentzen dizkie bakarrik dauden haurrei. Adingabeen fiskaltzak edo lurraldean eskumena duen lehen auzialdiko fiskaltzak aldi baterako tutore lanak egiten dituzte, baina ezin dituzte beren eginkizunak eraginkortasunez bete, Grezian asko baitira lagundu gabeko haurrak.

Ez dago tutoretza-erakunderik lege-prozeduretan bakarrik dauden haurrak ordezkatzeko izenda daitekeenik. Beraz, ez da tutoretza iraunkorrik esleitzen. Ahultasun horren aurrean, Metadrasi GKEak Tutoretza Sarea sortu zuen 2015ean, trantsizio-etapan funtziona zezan, "Bakarrik dauden adingabeak zaintzeko arau-esparrua" ezartzen duen legeria berria¹⁴⁰ guztiz aplikatu arte. Metadrasik sareko

¹⁴⁰ Grezia, bakarrik dauden haurren tutoretzarako arau-esparruari buruzko Legea, 4554/2018 zk., 2018ko uztailaren 18koa.

kideak prestatu, ikuskatu eta kontratatzen ditu. Laguntza eskaintzen diete bakarrik dauden haurrei asiloa eskatzeko eta familia berrelkartzeko prozedurei, gizarte-ongizateko egituretarako sarbideari eta gizartean integratzeari lotutako gaietan. Lagundu gabe eta bananduta dauden haurrak azkar eta zehatz detektatzen ere laguntzen dute. Programaren helburua fiskaltzentzako laguntza eta babes osagarri bat eskaintzea da, sareko kideen esku uzten baitituzte tutoretza-lan jakin batzuk.

Ipar Irlanda (Erresuma Batua): 2018ko apirilean "familietatik bereizitako haurrentzako tutoretza zerbitzu independentea" sortu zen Ipar Irlandan. Banandutako haurrek tutoretza independentea izateko legezko betebeharra sartu zen gizakien trafikoari eta ustiapenari buruzko 2015eko Legeari (justizia kriminala eta biktimei laguntzea) egindako lege-zuzenketa baten bidez (Ipar Irlanda)¹⁴¹. Ipar Irlandako Haur eta Gazteentzako Ordezkaritzak funtsezko zeregina bete zuen legezko betebeharra sartzean eta, beraz, Tutoretza Zerbitzua sortzean; horrela, Ipar Irlandako Batzarrarekin eta hautatutako ordezkariekin, zenbait gobernu-erakunderekin eta GKEekin lankidetzan aritu zen, eta ikerketa bat egin zuen, bereizitako haurren beharrei eta haien eskubideak errespetatzen dituen tutoretza-eredu bati buruzko ebidentzia enpirikoa emateko¹⁴². Tutoretza Zerbitzuaren helburua da banandutako haurren interes gorena zaintzea eta haiei eragiten dieten gai guztietan haien iritziak entzuten direla bermatzea. Tutorearen eginkizunek haurraren bizitzako alderdi guztiak hartzen dituzte barne, hala nola, agintariekin bere babes eta ostatu segurua behar bezala ematen dutela bermatzea, hezkuntza eta osasun-arreta eskuratzea, legezko egoera eta konponbide iraunkorrak lortzea. Hala, 21 urtera arteko haur eta gazte banandu guztiek dute tutore bat izateko aukera. Tutoretza Zerbitzua Ipar Irlandako Gizarte eta Osasun Arretarako Batzordeak finantzatzen du, eta «Barnardo's NI» GKEak ematen du.

13. Laguntza juridikoa

Bakarrik dauden haurrei legezko ordezkaritza ematen zaie prozedura administratibo eta judizial guztietan, lehen etapetatik hasita eta doan¹⁴³. Hurrengo paragrafoetan, laguntza juridikoaren arloko esperientzia positiboari buruzko informazioa ematen da.

Katalunia (Espainia): Bartzelonako Abokatuen Elkargoak ofiziozko abokatu-laguntzarako berariazko sistema bat sortu du, adina zehazteko prozeduretan bakarrik dauden haurren laguntza juridikoa bermatzeko¹⁴⁴. Fiskaltzak —adina zehazteko prozedura hasteko eskumena duen agintaritzak— pertsona baten adina argitzeko ebaluazioa egin behar dela ezartzen badu, ofiziozko abokatu bat esleituko zaio automatikoki, adina zehazteko probak egin aurretik, pertsonaren ordezkaritza eta defentsa juridikoa bermatzeko. Pertsonaren adin txikitasuna ondorioztatzen den

¹⁴¹ Ipar Irlanda, [Gizakien Trafiko eta Esplotazioari buruzko 2015eko Legea \(Justizia riminala eta biktimei laguntzea\) \(Ipar Irlanda\)](#), 21. atala.

¹⁴² Kohli, R. *et al.* (2014).

¹⁴³ CoE, Ministroen Batzordea (2011a), 27. or., 38. par.; NBE, CMW (2017b), 16 eta 17(f) par.; NBE, HEK batzordea (2005), 21, 36 eta 69. par.

¹⁴⁴ Katalunia, Kataluniako Generalitatea, [Justizia Saila, JUS/993/2011 Ebazpena, apirilaren 13koa, Bartzelonako Abokatuen Elkargoaren Ofiziozko Defentsarako eta Doako Laguntza Juridikorako Zerbitzuaren Erregelamendua Kataluniako Generalitateko Elkargo Profesionaleen Erregistroan inskribatzen duena, aldeztu aurretik legezkotasunera egokitzen dela egiaztatzen ondoren](#) (Kataluniako Egunkari Ofizialean 2011ko apirilaren 26an argitaratua), 8(B)(5) artikuluan.

kasuetan, haurrak ofiziozko abokatua berresleitzeko eska dezake doako laguntza juridikoaren sistemak, hura ordezkatzan baitu beste prozedura administratibo eta judizial batzuetan¹⁴⁵. Abokatuak bakarrik dauden haurrentzako laguntza juridikoari buruzko berriazko prestakuntza-ikastaro bat egin behar dute, eta eskumeneko organo judizialentzako ofiziozko txandan egon behar dute¹⁴⁶. Sistema 2012ko uztailaren 1ean hasi zen, eta ekimen aitzindaria da Espainia osoan.

Estonia: 2019an zehar, Estoniako Giza Eskubideen Zentroak doako laguntza juridikoa eman zien lagundu gabeko haurrei. Aholkularitza eta laguntza juridikoa eskaini zen asilo-eskatzailen eta nazioarteko babeseko pertsonen laguntza juridikorako irisgarritasuna hobetzeko eta Estoniako harrera-baldintzen jarraipena egiteko proiektu baten esparruan. Aholkularitzak doako laguntza juridikoa ematen zuen asiloa eskatzeko prozesuan, Poliziaren Bulegoak eta Mugen Guardiak gainbegiratuta. Prozesu horretan sartzen dira asilo-eskatzailak elkarriketetan ordezkatzeko eta Poliziaren Bulegoak eta Mugen Guardiak hartutako erabakien erantzunak ematea.

Islandia: 2014ko abuztuan Islandiako Justizia Ministerioak kontratu bat sinatu zuen Islandiako Gurutze Gorriarekin, administrazio-arloan nazioarteko babesa eskatzen duten pertsonen doako laguntza juridikoa emateko. Bakarrik dauden haurrekin lan egiten duten Gurutze Gorriko abokatuak eskarmentua hartu dute haurren gaietan, eta interesdunen gaiak bakarrik jorratzen dituzte.

Lituania: Lituaniako legearen arabera¹⁴⁷, bakarrik dauden hurrek Estatuaren laguntza juridikoa doan jasotzeko eskubidea dute.

Arestian aipatu dugun bezala¹⁴⁸, Mugen Guardiako Estatu Bulegoak Lituaniako bulego juridikoekin sinatu dituen kontratuen arabera, abokatuak legez ordezkatu behar dituzte elkarriketetan bakarrik dauden haurrak. Kontratu horien arabera, oinarritzako laguntza juridikoa jasotzen dute: Lituaniako sistema juridikoari eta laguntza juridikoari buruzko lege-informazioa; aholkularitza juridikoko zerbitzuak; eta erakundeentzako dokumentuak prestatzea, auzitegietan aurkeztutako dokumentuak izan ezik. Abokatuak ere haurrak ordezkatzan dituzte asilo-eskaerak berrikusteko ondorengo etapetan.

¹⁴⁵ Katalunia, Kataluniako Generalitatea, Gizarte Ongizate eta Familia Saila (Departament de Benestar Social i Família), [Circular 1/2013 bis, de 13 de maig, de la Subdirecció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència sobre criteris per proveir la intervenció dels advocats del torn d'ofici del Col·legi d'Advocats de Barcelona designats per la defensa dels menors d'etat](#), 2013ko maiatzaren 13koa.

¹⁴⁶ Katalunia, Kataluniako Generalitatea, [Justizia Saila, JUS/993/2011 Ebazpena, apirilaren 13koa, Bartzelonako Abokatuaren Elkargoaren Ofiziozko Defentsarako eta Doako Laguntza Juridikorako Zerbitzuaren Erregelamendua Kataluniako Generalitateko Elkargo Profesionalen Erregistroan inskribatzen duena, aldeztatik legezkotasunera egokitzen dela egiaztatzen ondoren](#) (Kataluniako Egunkari Ofizialean 2011ko apirilaren 26an argitaratua), 9. artikulua.

¹⁴⁷ Lituania, [Atzerritarren Legezko Izaerari buruzko Lituaniako Errepublikako Legea](#), IX-2206 zk., 2004ko apirilaren 29koa, 32(2) art.; Gizarte Segurantzako eta Laneko, Barne eta Osasuneko ministroaren Agindua, asiloa, adina, ostalua eta beste jarduketara prozesal batzuk eskatzen ez dituzten eta bakarrik dauden haurrei buruzkoa ([Lietuvos Respublikoje nustatyti nelydimų nepilnamečių užsieniečių, kurie nėra prieglobsčio prašytojai, amžiaus nustatymo, apgyvendinimo ir kitų procedūrinių veiksmų tvarkos aprašas](#)) A1-229/1V-289/V-491 zk., 2014ko apirilaren 23koa; Barne ministroaren Agindua, Lituaniako Errepublikan asiloa emateari eta haren deuseztasun-prozedurei buruzkoa ([Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas](#)), 1V-131 zk., 2016ko otsailaren 24koa.

¹⁴⁸ Ikus 6.2 azpitatala.

Eslovenia: Lehen instantziako prozeduretan asilo-eskatzailen legezko ordezkaritza Eslovenian legez bermatuta ez dagoen arren, 2007an «Pravno-informacijski center nevladnih organizacij» GKEak (PIC), gobernu-agintariekin batera (Migratzaileak Laguntzeko eta Integratzeko Gobernuaren Bulegoa), eta Asilo, Migrazio eta Integrazio Funtzak finantzatuta, aipatutako asilo-eskatzailentzako zerbitzu bat sortu zuen; zerbitzu horren barnean, lagundu gabe eta bakarrik zeuden haurrak sartzen ziren. Hala, bakarrik dauden adingabeei doako ordezkaritza eta laguntza juridikoa ematen zaie, informazio juridikoa izan dezaten (30-60 minutuko saioetan), lehen elkarrizketaren aurretik; ordezkaritza lehenengo elkarrizketan, bai eta ondorengo elkarrizketa pertsonal guztietan ere; aholkularitza juridiko indibiduala asilo-eskaera osoan; jatorrizko herrialdeko informazioa; eta errefuxiatuentzako aholkularitza espezifikoak lortzeko laguntza. PICek bulego bat du Liublianako asilo-zentroan, eta bertan hartzen ditu eskatzaile gehienak, nazioarteko babesa eskatzeko prozedura izan bitartean. PICeko abokatuek asilo-zentroan dihardute lanean lanegunetan, goizeko 8etatik arratsaldeko 3etara bitartean. Gainera, PICen hiru sukurtsalak bisitatzen dituzte ezarritako ordutegiari jarraituz. Eraitza onak ikusita, proiektuak hamarkada bat iraun du etengabe, eta Esloveniako asilo-sistemaren funtsezko zatitzat jotzen da. Lehen auzialdiko asiloa eskatzeko prozeduretan, ordezkaritza juridikoa funtsezkoa da bakarrik dauden haurren eskubideak eta interesak babesteko eta bermatzeko.

Espainia: Espainian, defendatzaile judiziala arduratzen da egoera jakin batzuetan haurren eta legezko gaitasunik ez duten pertsonen interesak babesteaz. Hala, defendatzaile judizial bat esleitu daiteke, baldin eta interes-gatazka badago —ondare-gaiei dagokienez— haurren eta tutoretza betetzen duen pertsonaren artean, edo tutoretzak bere erantzukizunak betetzen ez baditu.

14. Komunitatean integratzea eta parte hartzea

Babes-zerbitzu guztien azken helburua da bakarrik dauden haurrak harrera-elkarteetan erabat integratzea. Integrazioak neurri ugari aplikatzea eskatzen du, hala nola aisialdiko eta kulturako jardueretarako¹⁴⁹ eta integrazio-programetarako¹⁵⁰ sarbidea ematea, bizitza zibilean eta komunitarioan¹⁵¹ parte-hartzea sustatzea eta haien egoera erregularizatzeko bitartekoak bermatzea¹⁵². Hurrengo azpiataletan sartzen diren etorkizun handiko jardunbideek agerian uzten dute oso garrantzitsua dela alderdi horiek betetzea bakarrik dauden haurren erabateko integrazioa lortzeko.

14.1. Bakarrik dauden hurrei zerbitzu komunitarioetarako sarbide erraza eta ekitatiboa eskaintzen zaie, aisialdiko eta kulturako jarduerak, kirola eta abar barne. Horretarako, diru-zuzkidura bat ematen zaie.

Estonian, bakarrik dauden hurrei dirua ematen zaie beren gastuetarako.

¹⁴⁹ EASO (2018b), 33. or.

¹⁵⁰ ACNUR (1997), 10.3. par.

¹⁵¹ EASO (2018b), 34. or; NBE, CMW (2017b), 39. par.

¹⁵² NBE, CMW (2017a), 44. par.

Islandian, Haurren Babeseko langileak ahalegintzen dira hurrek jolas-jardueretan eta askotariko prestakuntzan parte har dezaten, hala nola kirolean eta bestelako gizarte-ekintzetan. Gainera, Islandiako Gurutze Gorriak hiriburuko eremuan asiloa eskatzen duten pertsonen laguntzeko programa bat zuzentzen du. Programa horrek hainbat jolas-jarduera eskaintzen ditu, zentro irekiak eta haurrentzako jarduerak barne.

Lituanian, bakarrik dauden hurrek hilean diru-kopuru bat jasotzen dute (85,4 euro) eta gizarte-langileek dirua beren beharren arabera banatzen laguntzen diete. Gainera, bakarrik dauden hurrek aisialdiko eta kiroleko jardueretan parte hartzen dute, bai Errefuxiatuak Hartzeko Ruklako Zentroaren barruan, bai kanpoan.

Portugalen, asiloa eskatzen duten hurrek hilero jasotzen dute behar pertsonaletarako diru-kopuru bat, adinaren arabera aldatzen dena.

14.2. Bakarrik dauden hurrei gizarte zibilean parte hartzeko aukera ematen zaie. Tokian tokiko gazteekin batera egiten diren jardueretan parte hartzen dute.

Austria: Austriako "Asylkoordination" gobernuz kanpoko erakundeak, Erasmus+ eta beste erakunde batzuen laguntzaz, "BUNT" (Austriako gazte migratzaileen autorizazio politikorako eta laguntzarako elkarte) sortu du. Proiektuak erakunde garrantzitsua sortu du gazte migratzaileentzat, haien parte-hartzea sustatzeko bizitza publikoan eta politikoan. GKEak, gazte migratzaileekin batera, erabaki zuen zein esparrutan parte har dezaketen aktiboki. Proiektuaren helburua da gazte migratzaileek partaidetza-prozesuetan eta erabaki politikoak hartzean duten interesa piztea, bai eta egitura demokratikoei buruzko ezagutza zabaltzea eta pertsona heldu independente bihurtzen laguntzea ere. Austriako hainbat lekutan bizi diren jatorri ezberdinetako gazteek osatzen dute elkarteak. Elkartearen batzarrak Tulln hirian du egoitza eta Afganistan eta Somaliako neska-mutilek osatzen dute. Elkarteko kideek beren berdinkideen interesak politikoki ordezkatzeko gaitasuna erakutsi ahal izan dute politikariekin (Legebiltzar federaleko eta Senatuko kideak), ACNURekin eta gazteentzako beste erakunde batzuekin egindako bileren bidez.

Belgika: Anberesen (Belgika) du egoitza "CURANT" proiektuak (etxebizitza partekatua eta Anberesen bakarrik dauden gazte errefuxiatuentzako kasuen kudeaketa) 17 eta 22 urte bitarteko gazte errefuxiatuak hartzen ditu, 20 eta 30 urte bitarteko gazte flandestarrekin, urtebete eta hiru urte bitartean. Behin adin-nagusitasunera iritsita, lagundu gabeko errefuxiatuei laguntza eskaintzen jarraitu nahi du CURANTek. Ikuspegi integral baten bidez, proiektuaren helburua da errefuxiatu gazteak ahalduntzea, haien erresilientzia eta independentzia sustatuz. Parte-hartzaile flandestarrek lagundu egiten diete errefuxiatu gazteei lana bilatzen, sare bat sortzen eta flamenkoa ikasten, gizartean integratzea sustatzeko. CURANTek laguntza sozioedukatiboa eta psikosoziala eskaintzen die parte hartzen duten pertsona guztiei, eta, horrez gain, banakako laguntza ematen die errefuxiatu gazteei, betiere honako gaietan: hezkuntzari eta prestakuntzari, aisialdiko jardueri, bizitza independenteari, integrazioari eta karrera profesionalei eta abarri buruzko gaietan. Ekimena EBk finantzatzen du; hala, gizarte-, etxebizitza-, komunitate- eta hezkuntza-baliabideak integratzen ditu ikuspegi errentagarri batetik, eta

errefuxiatuek laguntza-harremanen sare bat sortzea ahalbidetzen du.

Lituania: Lituanian, Errefuxiatuak Hartzeko Ruklako Zentroan ez dauden haurrak eskolaz kanpoko jardueretara joaten dira, hala nola futbolera eta zeramikara haur nazionalekin batera.

Herbehereak: Amsterdamgo Udalak sustatutako "Startblok Riekerhaven" etxebizitza proiektua 18 eta 27 urte bitarteko gazte herbeheretarrei eta egoitza baimena eskuratu berri duten errefuxiatuei zuzenduta dago. Startblokek ostatu-unitateak eskaintzen ditu komunitate baten barruan, eta autogestioaren (orokorra eta kudeaketa logistiko komunitarioa) eta autoantolaketaren (ikasketak, kirolak eta jarduera kulturalak eta ekitaldiak) bidez lan egiten du. Maizterrek eguneroko jardueretan eta kudeaketa komunitarioko jardueretan parte hartu behar dute, haien arteko harremana sustatzeko. Proiektuaren helburua kohesio soziala eta kulturartekoa sustatzea da, baterako lana eta jarduerak partekatuz eta bizitza independenterako trantsizioa bultzatuz. Startblokek aukera ematen die gazteei sare bat sortzeko eta beren etorkizuna egituratzeko, bai maila profesionalean, bai pertsonalean.

14.3. Integrazio-programak daude, eta bakarrik dauden haurrentzat eskuragarri daude.

Euskal Autonomia Erkidegoa (Espainia) Euskal Autonomia Erkidegoan, bakarrik dauden haurren erakunde-tutoretza foru-administrazioei dagokie. Testuinguru horretan, 2009az geroztik, Gipuzkoako Foru Aldundiaren babespean bakarrik dauden haurrek "izeba" programarako sarbidea dute. Baketik Fundazioak kudeatzen du programa hori, eta familia-laguntzarik ez duten gazteen osaba-izeba gisa jarduteko prest dauden familien eta pertsonen sarea da. Programaren helburua gazteen bizikaltatea hobetzea eta garapen pertsonalean laguntzea da, laguntza emozionala, afektua eta babesa eskainiz. Gainera, asmoa neska-mutilen harreman sarea zabaltzea da. Osaba-izebek denbora librean pasatzen dute haiekin; adibidez, bazkaltzeko geratzen dira, txangoak egiten dituzte, kirolak egiten dituzte, kultura-ekitaldietara joaten dira, erostera joaten dira, telefonoz hitz egiten dute maiz, etab. Osaba-izebek ere laguntza ematen diete hurrei hizkuntzak ikasteko. Baketik Fundazioak laguntza eskaintzen die boluntarioei zalantzak argitzeko eta hurrekin dituzten harremanetan aholkuak emateko. Emaiztekin erakusten dute haurrak adin-gasitasuneran iristen direnean osaba-izebekin harremanetan egoten direla.

Katalunia (Espainia): Bartzelonako Udaleko Gatazkak Kudeatzeko Zerbitzuak ageriko gatazka-egoeretan esku hartzen du, eta prebentzio-lana ere egiten du, herritarren artean bizikidetzara, gizalegea eta tolerantzia sustatzeko ekintzak gomendatuz. Hala, Kataluniako Gobernuaren Haurrak eta Nerabeak Zaintzeko Zuzendaritza Nagusiak (DGAIA) ireki berri duen zerbitzuak berariazko komunitate-lana egiten du larrialdietako eta lehen harrerako zentroen inguruan; halaber, komunikazio- eta informazio-saioak ere antolatzen ditu bizilagunekin eta merkatariekin, gazte migratzaileek tokiko biztanleen artean duten segurtasunik ezaren eta kriminalizazioaren pertzepzioari heltzeko. Zerbitzuaren ardura da, halaber, diagnostiko bat egitea Bartzelonako hainbat tokitan, non haur eta gazteek lapurretak

egin eta/edo jokabide asaldagarriak izaten dituzten.

Gainera, Kataluniako Gobernuko Lan, Gizarte eta Familia Sailak mentorea izateko programa bat sortu du gazte migratzaileentzat. Mentore eta aholkulariek konpromisoa hartzen dute gazteei hizkuntza ikasteko prozesuan laguntzeko, lana aurkitzeko eta herritarrekiko eta toki-erakundeekiko loturak sortzeko. Gazteak eta aholkulariak astean behin elkartzen dira sei hilabetez, eta programa beste urtebetez luza daiteke. Programaren helburua da gazteen eta harrera-gizartearen arteko harremana erraztea, eta haien migrazio-proiektuaren sorrera sustatzea, hizkuntza- eta lan-gaitasunak eskuratzen laguntzeaz gain.

Danimarka: Danimarkan, udalak, GKEekin batera, errefuxiatuei babes soziala emateaz arduratzen dira, integrazio-prozesuaren barruan. Hala, 2010etik, Danimarkako Errefuxiatuen Kontseiluak "MindSpring" errefuxiatuentzako eta etorkinentzako taldeen programa sortu eta martxan jarri du. Parte-hartzaileak ezagutza eta gaitasun berriekin gaitzea du helburu, bai eta haien integrazioa eta Danimarkan bizitza independente baterako trantsizioa sustatzea ere. Gainera, garapen pertsonala eta profesionala erraztuko duen sare sozial baten oinarriak ezartzen ditu. Talde dinamikak estresa, identitate zentzua, traumak eta atzerriko bizitzarekin lotutako integrazioaren erronkak bezalako gaiak lantzen ditu. Talde-programa dinamizatzen duten boluntarioak (Mindspring prestatzailea) errefuxiatuak edo asilo-eskatzaileak dira, parte-hartzaileen jatorri kulturala eta hizkuntza partekatzen dutenak, eta horrek aukera ematen die haien egoera hobeto ulertzeko eta giro seguru eta inklusiboa sortzeko. Mindspring prestatzaileak taldea gidatzen duen eta bere laguntza profesionala ematen duen beste prestatzaile profesional batekin lan egiten du, adibidez, eskuragarri dauden gizarte-zerbitzuei, tokiko giroari eta abarri buruzko informazioa eskainiz. Helduarorako trantsizioan dauden gazteei zuzendutako taldeetan, bakardadea, larritasuna, trauma eta antzeko gaiak lantzen ditu.

Frantzia: Frantziako ikastetxe publikoen eta irabazi-asmorik gabeko sektore pribatuko zentroen arteko lankidetzak "Parrainage a Proximité" (tokiko aholkularitza) ekimena sortu du. Ekimenak familia-laguntza eskaintzen die iragan migratzailea duten edo ez duten eta pertsonen eta familien sare baten bidez erakunde-arreta jasotzen duten haur eta gazteei. Hala, konpromisoa hartzen dute haurrekin eta gazteekin familian eta aisialdian denbora partekatzeko (adibidez, bazkariak, eskola-kiroleko partidak, kultura-jarduerak, etab.), bai eta eguneroko jardueretan borondatezko kontratu baten bidez laguntzeko ere. Ekimenaren helburua haurrari edo gazteari erreferentziazko pertsona bat ematea da, bai eta harrera-komunitatean sar dadin laguntzea ere. Pertsona eta familia boluntarioei laguntza-baliabideak eskaintzen zaizkie prozesuan laguntzeko. Ekimen horri esker, gazteek harreman-kodeak eta familia-giroa eskura ditzakete, eta, aldi berean, haien hezkuntza-, gizarte- eta lan-inklusioa sustatzen du.

Herbehereak: Herbehereetan, lagundu gabeko haurren parte-hartzea eta integrazioa sustatzea lortu dute tokiko ekimenek. Adibidez, Amersfooten "My Second Family" proiektu pilotuak bakarrik zeuden haurrak zituzten 15 familia elkartu zituen. New Dutch Connections-ek sortutako "Monday Night Dinners" ekimenak orientazioa eskaintzen die bakarrik dauden hurrei bizitzako une zailetan, eta laguntza eta

kontaktu sozialak eskaintzen dizkie modu informal eta eskuragarrian.

Portugal: Migraziorako Goi Komisarioa da integrazio estrategiak lantzeaz arduratzen den erakundea. Errefuxiatuen integrazioa sustatzeko planak onartu eta ekimenak garatzen ditu. Hainbat protokolo ditu migratzaileen elkarrekin, eta programa berezi bat testuinguru arazotsuetan bizi diren haurrak integratzeko. Gainera, portugesei ikastaroak antolatzen ditu eta migratzaileei laguntzeko tokiko zentroak kudeatzen ditu. Zentro horietan, bitartekari soziokulturalek laguntza ematen dute haurrak ikastetxeetan, osasun-sisteman, kirolean eta abarretan erabat integratzeko.

14.4. Harrera-herrialdean eta bakarrik dauden haurren administrazio-egoera erregularizatzeko aukerak daude.

Belgika: Belgikan, bakarrik dauden haurrek egoitza-baimena lortzeko aukera dute, aldi berean egin daitezkeen eta modu independentean igarotzen diren bi prozedura legalen bidez. Alde batetik, haurrek asilo-eskaera aurkez diezaioke lleslariarentzako eta Aberrigabeentzako Ordezkarari Nagusiari, ohiko asilo-prozedurarekin bat etorritik. Bestetik, tutoretza betetzen duten pertsonak bakarrik dauden haurrentzako "prozedura partikularra" abiaraz dezakete adingabearen izenean. Prozedura horren helburua haurrarentzat konponbide iraunkorra ezartzea da. Azken kasu horretan, tutoreak proposamen bat aurkeztu behar du Immigrazio Bulegoan. Bertan, dauden soluzioen bideragarritasuna aztertuko da: 1) Haurra bere gurasoekin bildu al daiteke, dela jatorrizko herrialdean, dela bizi diren hirugarren herrialde batean?; 2) Aurrekoa ezinezkoa bada, tutoreren batek edo erakunderen batek jatorrizko herrialdean artatu al dezake?; 3) Aurreko bi konponbideak bideragarriak ez badira, bizileku-baimena ematea hartu behar da haurraren egoerarako irtenbide iraunkortzat. Bi prozeduretako bat egoitza-baimen bat emanda amaitzen bada, bakarrik dagoen haurra Belgikan gera daiteke.

15. Helduarorako trantsizioa

Bakarrik dauden haurrei laguntzeko babes-zerbitzuen eraginkortasunerako erronka nagusietako bat helduarora igarotzea da. Horrek faktore giltzarri batzuk hartu behar ditu barnean, hala nola haien egoera erregularizatzea¹⁵³, pertsona autonomoak eta bizimodu independentea izateko prestakuntza¹⁵⁴, hezkuntza, osasun-arreta, zerbitzu ekonomiko, sozial eta juridikoak eta abar eskuratzen jarraitzea¹⁵⁵, bai eta banakako jarraipen eta laguntzarako programak¹⁵⁶ eta etorkizunean enplegura iristea ahalbidetzea ere¹⁵⁷. Hurrengo paragrafoetan azaltzen den informazioa esperientzia positiboek buruzkoa da, helduarorako trantsizioan bakarrik dauden haurrak babesteko eta gizarteratzeko neurriak eta ekimenei dagokienez.

¹⁵³ ENOC (2017a), 2.8(a) atala; ENOC (2017b), 33. or., 2.8(a) atala.

¹⁵⁴ EASO (2018b), 31-32. or.; NBE, Batzar Nagusia (2010), 131 eta 134. par.

¹⁵⁵ CoE, Ministroen Batzordea (2019), 8-26. par.; NBE, Batzar Nagusia (2010), 135-136. par.

¹⁵⁶ EB, Europar Batzordea (2017), 14. or.; NBE, CMW (2017b), 3. par.

¹⁵⁷ CoE, Ministroen Batzordea (2019), 28-29. par.

- 15.1.** Adin-nagusitasunera iristean, bakarrik dauden gazteek beren egoera administratiboa egiaztatzen duten agiriak egiteko eta berritzeko aukera dute.

Txekiar Errepublika: Bakarrik dauden gazteei bizileku-baimen iraunkorra eman diezaiekete adin-nagusitasunera iritsi ondoren. Txekiako legearen arabera, erakundeen zaintzapean edo auzitegi baten erabakiz harreraren dauden haur atzerritarrek Txekiar Errepublikan iraunkorki bizitzeko eskubidea dute¹⁵⁸. Legeak xedatzen du, halaber, behin adin-nagusitasunera iritsitakoan, zaintza instituzionalean edo harreraren dauden atzerritarrek egoitza-baimen iraunkorra eska dezaketela 60 eguneko epean, arrazoi humanitarioengatik¹⁵⁹. Praktikan, Txekiar Errepublikan bakarrik dauden neska-mutil gutxi daudenez, ia guztiei ematen zaie egoitza-baimena adin-nagusitasunera iristen direnean, baita zentroak uzten dituzten kasuetan ere. Bizileku iraunkorra izateari uko egitea segurtasun-arrazoietan oinarritzen da. Era berean, bakarrik dauden haurrek errazagoa dute Txekiako nazionalitatea eskuratzea. Gauzak horrela, legearen arabera, zaintza instituzionala edo harrera Txekiar Errepublikan jasotzen duten eta bakarrik dauden haurrek herritartasuna lor dezakete aitorpen baten bidez¹⁶⁰. Herritartasuna, adingabearen izenean, legezko ordezkartza edo tutoretza duen pertsonak egin dezake, haurraren jaiotza-ziurtagiria eta legezko tutore izendatzeari buruzko erabaki judiziala erantsita. 15 urtetik gorako nerabeek baimena eman behar dute txekiar nazionalitatea lortzeko.

Islandia: Islandian, bakarrik dauden haurren nazioarteko babes-eskaerak ez dira berrikusten adin-nagusitasunera iristen direnean. Beraz, helduarora iristen direnean, errefuxiatu gisako edo egoitza humanitarioko baimen baten titular izaten jarraitzen dute, oro har.

- 15.2.** Adin-nagusitasunera iritsi aurretik, bakarrik dauden haurrak buruaskiak izateko prestatzen dira, bai eta erakundearen babesaren ondorengo aldian ere. Aldez aurretik planifikatzen da.

Euskal Autonomia Erkidegoa (Espainia): Euskal Autonomia Erkidegoan, bakarrik dauden haur atzerritarrek, Arabako Foru Aldundiaren babespean, "Bideberria" programan sartzeko aukera dute. Gizarte Ongizaterako Foru Erakundearen ardurapeko programa "Urgatzi" elkarteak kudeatzen du —Arabako bakarrik dauden haurrentzako harrera-zentroak kudeatzeaz arduratzen da—, eta 4 modulu independentetan banatzen da, lehen harreratik helduarorako trantsizioa egin arte. "Bideberria 3" moduluaren barruan, 17 urteko nerabeak apartamentuetan daude, helduarorako prestatzeko. Programaren helburua da gazteen gaikuntza sustatzea, haien premia zehatzetan oinarritutako banakako arreta-plan baten bidez, gai izan daitezen helduaroko bizitzako gaiei aurre egiteko, hala nola, dirua kudeatu eta aurrezteko, garbitzeko, janaria prestatzeko, garbiketa egiteko, lana bilatzeko, prestakuntzarako sarbidea izateko, eta abar. Programak izendapen-sistema baten bidez funtzionatzen du, hurrei banakako orientazioa emateko eta etorkizunean

¹⁵⁸ Txekiar Errepublika, [326/1999 Legea, Txekiar Errepublikako lurraldean atzerritarren bizilekuari buruzkoa](#), 87(1) atala.

¹⁵⁹ Ibid, 87(7)(a)(4) atala.

¹⁶⁰ Txekiar Errepublika, [186/2013 Legea, Txekiar Errepublikako nazionalitateari eta hautatutako beste lege batzuen zuzenketari buruzkoa](#), 36. atala.

gizarteratzen lagunduko dieten errutinak ezartzen bultzatzeko. Aldi berean, programak mutilaren edo neskaren eta zentroaren artean ezarritako harremana mantendu nahi du, jarduera komun bidez, programa uzten dutenentzat agur-jaiak eta zentroko asteko ekitaldiak barne. Gazteak adin-nagusitasunera iristen direnean, zentrori iristen diren eta bakarrik dauden beste haur batzuentzat erreferentzia izaten dira.

Oraingoz, emaitzek adierazten dute haurrak, prozesu mailakatua izan arren, gai direla bizimodu independentea izateko adin-nagusitasunera iritsi aurretik.

Katalunia (Espainia): Katalunian, bakarrik dauden haurrek "Servei Social d'Acompanyament mitjançant Itineraris Individualitzats" eskura dezakete, egoitza-arretaren alternatiba gisa. Zerbitzu espezializatu hori zailtasun sozialak dituzten eta DGAIA-ren babespean dauden 16 eta 17 urte bitarteko gazteei zuzenduta dago, eta helduarorako eta bizimodu independenterako trantsizioan laguntzea du helburu. Bere baitan hartzen du gazteentzako banakako autonomia-proiektu bat sortzea, bai eta gaztearen eta izendatuta duen profesionalaren arteko konpromiso bat sinatzea ere. Zerbitzua oinarritzko 5 lan-arlotan egituratuta dago, lege-estaldura barne, betiere adingabearen tutoretza bere gain hartzea eta haren garapen globala bermatzea ahalbidetuz; hala, gizarte- eta hezkuntza-arloko laguntza globala, bizimodu independentea egiteko beharrezkoak diren gaitasunak eskuratzera bideraturik dago: etxebizitza eta elikadura, gaztearen beharren eta inguruabarren arabera; komunitatean integratzea, komunitatearen barruan bizimodu independentea izateko eguneroko ohiturak hartzea sustatzeko helburuarekin; eta, azkenik, prestakuntza eta laneratzeko gaitasuna, trebakuntza eta enplegurako laguntza eta sorospena barne. Zerbitzuak eragile garrantzitsuen arteko erantzunkidetasuna sustatzen du, eta gazteek etorkizunean hitza izatea ahalbidetzen du. Zerbitzuaren kostua, gaur egun, egoitza-arretako irtenbideak baino baxuagoa da, eta helduarorako trantsizioan gazteentzat egokiagotzat jotzen da.

Italia: 2002an, Italiak "Asilo eta Errefuxiatuen Eskatzaileentzako Babes Sistema" (SPRAR) sortu zuen. Sistemaren helburua da asilo-eskatzaileei eta errefuxiatuei laguntza ematea, banakako programa baten bidez, haien independentzia pertsonala lortzeko eta Italiako gizartearen eraginkortasunez parte hartzeko, enpleguari, etxebizitzari, tokiko zerbitzuarentako sarbideari, interakzio sozialari eta eskola-integrazioari dagokienez. Geroago, "Nazioarteko Babeseko Onuradunentzako eta Lagundu gabeko Haur Atzerritarrentzako Babes Sistema" (SIPROIMI) izena hartu zuen 2018an, eta erabaki zen arrazoi bereziengatik egoitza-baimenen titularrei harrera-zerbitzu orokorretarako sarbidea ere eman ahal zitzaiela (adibidez, giza salerosketaren, lan-esplotazioaren eta abarren biktimei). SPRAR/SIPROIMI protokolo instituzional bat da, nazioarteko babes-eskaerentzako integrazio-prozesu bat definitzen eta aktibatzen duena, lehen harreratik eta hizkuntzaren irakaskuntzatik lanbide-heziketara eta laneratzera. Onuradunak 30 urtetik beherakoak dira batez ere, eta ehuneko handi batean bakarrik dauden haurrak dira. Sistemak kohesio soziala eta integrazio globala sustatu nahi ditu, tokiko etxebizitza, hizkuntza, hezkuntza- eta lan-baliabideak erabiliz eta SIPROIMI zerbitzu nagusiaren koordinaziopean.

15.3. Adin-nagusitasunera iristean, bakarrik dauden gazteek hezkuntza-, ekonomia-,

gizarte-, zuzenbide- eta osasun-zerbitzuak eskura izaten jarraitzen dute, bai eta banakako jarraipen- eta laguntza-programak ere.

Euskal Autonomia Erkidegoa (Espainia): Euskal Autonomia Erkidegoan, Gipuzkoako Foru Aldundiaren babespean bakarrik dauden haurrek "GazteON SareLAN" programarako sarbidea dute. Programa hori gizartean baztertuta geratzeko arriskuan dauden 16 eta 23 urte bitarteko gazteentzat da, batez ere familia-laguntzarik ez duten haur migratzaileentzat. Gizartean esku hartzeko eredu berri bat garatu nahi du, gazteei helduarora behar bezala igarotzen eta gizartean integratzen laguntzeko.

Gazteek helduarora egiten duten trantsizioari heltzen dio programak, ikuspegi hirukoitz batetik: lehenik eta behin, hainbat sistematako baliabideak konbinatzen dituen ikuspegi global eta multidiziplinar bati esker; bigarrenik, prozesuetan oinarritutako estrategia baten bidez, etenik gabe 16 eta 23 urte bitartean; eta, hirugarrenik, ikuspegi komunitario bati eta haurraren zentratutako ikuspegi bati esker. Banaka, hezkuntza-, gizarte-, ekonomia- eta etxebizitza-arloko laguntza eskaintzen die gazteei. Gainera, gizarte-eremuko beste sistema batzuetako prestakuntza- (hizkuntza eta hezkuntza), lan- eta toki-baliabideak (aisia, kultura eta kirola) mobilizatzen ditu.

Katalunia (Espainia): Tutoretzapeko eta Tutoretzapeko ohi Gazteentzako Laguntza Arloak, Kataluniako Gobernuaren Haurrak eta Nerabeak Zaintzeko Zuzendaritza Nagusiaren (DGAIA) mendeko unitateak, laguntza tekniko eta hezitzailea eskaintzen die 16 eta 21 urte bitarteko gazteei, etxebizitzaren, laneratzearen eta banakako lanaren laguntza psikologiko, ekonomiko eta legalaren arloetan. Etxebizitza-programak aldi baterako bizitokia eskaintzen die gazteei, garapen independentean eta gizarteratzean laguntzeko. Laneratze programak lanbide-orientaziorako tresnak eta prestakuntza- eta lan-baliabideak ematen dizkie. Laguntza ekonomikoko programak baliabide ekonomikoak ematen dizkie gazteei, helduarorako trantsizioa leuna eta progresiboa izan dadin, eta ikasketekin edo lanbide-heziketarekin jarraitzea ahalbidetzen du. Laguntza juridikoko programari dagokionez, gazteek laguntza jasotzen dute administrazio-prozeduretan (adibidez, pasaportea, bizileku- eta lan-baimenak eta abar lortzeko). Azkenik, zerbitzuak laguntza psikologikoko programa bat eskaintzen du, haurrei etorkizunean garatzeko eta gizartean integratzeko oztupo izan daitezkeen esperientzia traumatikoak gainditzeko laguntzarren. Zerbitzuaren helburua da gazteak erabat integratzea, bai lan-merkatuan, bai gizartean, modu autonomoan, zerbitzu espezializatuek esku hartu beharrik gabe, banakako lan-planeari aurreikusitako laguntza-, motibazio-, aholkularitza-, orientazio- eta prestakuntza-ekintzei esker.

Danimarka: Danimarkan, Errefuxiatuentzako Danimarkako Kontseiluak gizarte-laguntzako egoitzak eskaintzen dizkie 23 urtera arteko errefuxiatu gazteei, eta gazte horiek hiriguneetako etxebizitzak partekatzen dituzte. Etxebizitzari irtenbidea emateaz gain, gizarte- eta hezkuntza-arloko babesa (prestakuntza-ikastaroak eta enpresa-praktikak) eta babes psikosoziala (psikologo eta tutoreak) eskaintzen dizkie errefuxiatu gazteei. Ekimenaren ardatza da errefuxiatu gazteak lan-merkatuak prestatzea eta aisialdiko jarduerak bateratuak garatzea, Danimarkako gizartearen trebetasunak, sareak eta ulermena indartzeko eta garatzeko. Azken helburua

gizartean integratzea da, ekonomikoki eta psikologikoki buruaskiak izan daitezen etorkizuneko bizitza independentean.

Frantzia: Frantzian, "Contrat Jeunes Majeurs" ekimenari esker, adin nagusitasunera iritsi diren eta bakarrik dauden gazteek erakundearen babespean jarraitzen dute eta, beraz, 21 urte bete arte etxebizitza, ekonomia eta gizarte baliabideak eskura ditzakete. Ekimen honen bidez, laguntza materiala, hezitzailea eta psikologikoa eman nahi zaie familian, gizartean eta hezkuntzan zailtasunak dituzten eta baliabide edo familia-laguntza faltagatik integrazio-arazoak dituzten gazteei. Eskainitako laguntzak honako hauek barne hartzen ditu: laguntza ekonomikoa, gaztearen behar eta baliabideen arabera; etxez etxeko laguntza-zerbitzua, hezitzaile edo psikologo baten eskutik; eta aldi baterako gastu eta etxebizitzaren estaldura.

Laguntza idatziz eskatu behar da, eta eskatutako onura motak zehaztu behar dira (adibidez, etxebizitza, elikadura, gizarte- eta hezkuntza-laguntza, sorospenak, etab.); eta gaztearen bizi-proiektua eta hartutako konpromisoak aurkeztu behar dira (adibidez, hezkuntza-arlokoak). Kontratuak gazteen eta haurrak babesteko sistemaren arteko konpromisoa ezartzen du, eskubideak eskuratzeko eta betebeharrak betetzeko, eta horrek erantzunkidetasuna eta parte-hartzea sustatzen ditu.

15.4. Laguntzarik gabeko gazteak lan-merkatuan eta enplegu-zerbitzuetan sartzea sustatzen duten ekimenak daude.

Austria: Austrian, Gizarte Zerbitzuen Ministerio Federalak "Eskolatik Lanerako Trantsiziorako Koordinazio Unitatea" programa sortu du, gazte migratzaileen enplegu-aukerak areagotzeko. Programa 15 eta 18 urte bitarteko gazteei zuzenduta dago; hala ere, 24 urtera arte luza daiteke arazo sozial garrantzitsuenak dituzten gazteen kasuan. Hainbat neurri koordinatutan oinarritzen da: motibazio-programa bat, gazteak ikastetxean jarraitzera animatzeko; gazteak prestatzeko programa bat; eta lanbide-heziketari laguntzeko programa bat. Helburuak honako hauek dira: inplikaturako alderdi guztien arteko lankidetzaren sistema bat sortzen laguntzea, bidaiderik gabeko gazte migratzaileei mekanismo espezifiko bidez laguntzea, hezkuntza-sistematik lan-merkatutako trantsizio-prozesuan orientazioa eta jarraibideak eskaintzea, eta banakako laguntza-tresnak ematea, gaztea hezkuntza-sisteman eta/edo lan-merkatuan integratu arte. Ekimena ministerioen mailan koordinatzen den arren, tokiko agenteak dira horiek praktikara eramateko arduradunak. Ekimenak etenik gabeko esku-hartze jarraitua bermatzen du, eskola uztea saihesten duena eta, beraz, lan-merkatutik kanpo uzteari aurre egiten diona.

Belgika: Belgikak Duo for a Job aholku-programa pilotua sortu du, gazteen langabezia murrizteko eta, aldi berean, adinekoek sortutako kapital sozialaren galera saihesteko. Programaren bidez, enplegu-zailtasunak dituzten gazte migratzaile eta errefuxiatuak (ikaslea) beren lan-bizitzaren azken etapan dauden pertsonekin edo duela gutxi erretiroa hartu duten pertsonekin lotzen dira, ibilbide profesional luzea eta ondo kokatuta dagoen sare batekin lotuz (tutoreak). Programaren helburuak hauek dira: Belgikan gazte migratzaileen enplegua sustatzea; gizarte-kohesioa

indartzea (gizarte-loturak eta gizarte-elkartasuna); kulturen eta belaunaldien arteko harremanak sustatzea; eta gizarte kohesionatuagoak eta inklusiboagoak eraikitzeke moduz sentsibilizatzea. Ekimen horri esker, adinekoen kapital soziala modu eraginkorrean erabil daiteke, eta adin eta kultura desberdinetako pertsonen arteko harremanak sor daitezke. Harreman horiek, aldi berean, komunitate bateko kide izatearen sentsazioa indartzen eta estereotipoei aurre egiten laguntzen dute.

Suedia: Suedian, udalak dira bakarrik dauden haurren harreraren alderdi praktikoen erantzule, ostatu- eta hezkuntza-hornidura, gizarte-zerbitzuetarako sarbidea eta tutoretza esleitzea barne. Horrela, Trelleborg-eko Udalak "bide azkarreko" Suediako eredua egokitu du, enplegu sistemaren erreforma nazionalarekin 2015ean aplikatua, enpleguan zentratuz integrazio handiagoa lortzeko bitarteko gisa. Trelleborg-eko ereduak lan-merkatuko estrategia bat aukeratzen du, autosufizientzia ekonomikoa lortzen saiatuz, gizarte-laguntzarekiko mendekotasunaren orde, eta pertsonen garapena sustatuz.

Gazteei gizarte- eta ostatu-baliabideak ematen dizkie; hala ere, erantzunkidetasuna eta autonomia progresiboa azpimarratzen ditu. Banakako plan bat egiten da lan-merkaturako, eta gazteriako eta enplegu funtzionario batek haurren garapenaren jarraipena egiten du bost eremutan: prestakuntza eta enplegua, ostatua, osasun-arreta, diruaren kudeaketa, komunikazioa eta integrazioa. Eredua hiru etapatan egituratzen da: orientazioa, gazteari eskuragarri dauden trantsizio-aukera guztiei buruzko informazioa ematen zaionean; egokitzeapena, integrazio-prozesua hasten duenean eta prestakuntza, bizitokia, enplegua eta abar bilatzeko laguntza jasotzen duenean; eta irteera, jarraipen-sistemarekiko independentzia lortzen denean eta gehienez ere 20 urteko adinerako erabateko autonomia espero denean. Suediako beste udal batzuk Trelleborg-eko eredua aplikatzea planteatzen ari dira.

4. Amaierako gogoetak

Azken zati honen helburua da etorkizun handiko jardunbiderik eta esperientzia positiborik izan ez duten eremu jakin batzuk nabarmentzea, eta, beraz, haurrak babesteko sisteman gabezia bat azaleratzen da, edo bakarrik dauden haurren eskubideak bermatzeko ahalegin gehien egin beharko lituzkeen eremuak jartzen dira agerian. Era berean, etorkizun handiko praktika edo esperientzia positibo ugari detektatu diren eremuak landuko dira, eta, beraz, erreferentzia izan daitezke arreta-programen egokitze-maila zehazteko. Gogoratu behar da hausnarketa horiek, azterlan honetako aurkikuntza nagusiak ere aipa ditzaketenak, parte-hartzaileek emandako informazioaren arabera idatzi direla.

Oro har, berriro esan behar da bi herrialde-taldek desberdin egiten dietela aurre haurrak babesteko eta migratzeko politikei, sarreran aurreratu bezala. Alde batetik, herrialde batzuek lehentasuna ematen diete migrazioa babesteko interesei, eta gizarte-politiketarako sarbidea nazioarteko babesa/asiloa eskatzearen/ematearen mende jartzen dute; eta, bestetik, beste herrialde batzuek lehentasuna ematen diete haurrak babesteko interesei migrazioaren gainetik, eta, beraz, arreta eskaintzen dute, kontuan hartu gabe bakarrik dagoen haurrak nazioarteko babesa/asiloa eskatu duen edo eman zaion. Informazioa aztertu ondoren, **ondorioztatu behar da bakarrik dauden haurrak adingabeak izatea migratzaile irregularra izateari gailentzen zaion herrialdeak bat datozela haurren eskubideei buruzko nazioarteko araudiaren edukiarekin**. Hala, bakarrik dauden haurren ongizatea eta arreta segurua eta eraginkorra lortzea izan beharko litzateke praktikaren helburu nagusia, migrazio-politiken eskakizunen ordeiz. Haurraren interes gorena kontuan hartu beharreko kontsiderazio nagusia izango da bakarrik dagoen haurrari eragiten dion erabaki bat hartzean, eta ez dira bereiziko bakarrik dauden haur migratzaileak eta asiloa/errefuxiatuak eskatzen dituzten eta bakarrik dauden haurrak, bakarrik dauden adingabeak, lehenik eta behin, haurrak baitira.

Gainera, ikuspegi orokor batetik, baina immigranteak atxilotzea bezalako garrantzi handiko gai zehatzago bati dagokionez, **praktikarik egokiena atxiloketa debekatzea da, nazioarteko araudiak gomendatzen duen bezala**. Arestian aipatutakoaren arabera, **haurrak babesteko politikek migrazio-politien aldean lehentasuna duten herrialdeetan, oro har, debekatuta dago immigrazio-arrazoiengatik bakarrik dauden haurrak atxilotzea**. Lortutako informazioak immigrazioagatiko askatasun-gabetzea ez dela sistematikoki egiten adierazten badu ere, estatuek lan egin beharko lukete nazioarteko migrazioaren testuinguruan haurren atxiloketaren praktika desagerrarazteko, baita adina zehazten den bitartean ere, adibidez, debeku hori legean eta politika nazionalean jasota. Aldiz, atxiloketaren ordeizko aukerak aztertu beharko lirateke, hala nola familian eta komunitatean oinarritutako beste arreta-aukera batzuk edo arreta egokirako beste estrategia batzuk.

Aipatutako helburuen arabera, hurrengo paragrafoetan dokumentuaren zati bakoitzeko gai esanguratsuenak laburbiltzen dira ("zeharkako neurriak", "harrerako lehen etapa" eta "harrerako ondorengo etapak").

1. "Zeharkako neurriak" buruzko lehen zatia dagokionez, honako puntu hauek nabarmendu behar dira:

- *Haurrek entzunak izateko duten eskubidea* ez da beti errespetatzen. Oro har, eta bi adibide isolaturengatik izan ezik, bakarrik dauden haurrek ez dute informazio egokia eta puntuala jasotzen, ez iristean, ez eta ondorengo etapa batean ere, hainbat gairi buruz, hala nola eragile eta profesionalen funtzio eta erantzukizunei buruz, prozedura garrantzitsuei buruz, harrera-herrialdeko harrera-baldintzei eta eskubideei buruz, babes- eta tutoretza-sistemei buruz, etab. Gainera, ez da aurkitu bereziki ahulak diren haurrentzako zerbitzu espezializatuei buruzko informazio gehigarririk (abusuen, indarkeriaren, giza salerosketaren eta abarren biktimak). Era berean, detektatutako adibide urriek adierazten dute, oro har, bakarrik dauden haurrei ez zaiela informaziorik ematen adina zehazteko prozedurei buruz edo gizarte-zerbitzuei buruz, ez eta laguntza-erakundeei buruz ere, helduak direla ondorioztatzen den kasuetan. Erreferentzia batez gain, ez da aurkitu bakarrik dauden haurrekin komunikatzeko kultura-interpreteen eta -bitartekarien ohiko erabileraren adibiderik, eta, oro har, horien eta profesionalen arteko komunikazioa ez da askatasunez edo konfiantzazko giroan gertatzen, aztertutako kasu bakan batzuetan izan ezik. Azkenik, adibide batean izan ezik, bakarrik dauden haurren iritziak ez dira entzuten eta ez dira kontuan hartzen prozedura administratibo eta judizialetan, ezta adina zehaztean ere. Beraz, lortutako informazioan oinarrituta, **ondorioztatu behar da ahalegin handiagoa egin behar dela bakarrik dauden haurrek alderdi guztietan entzunak izateko duten eskubidea bermatzeko, adibidez, informazioa emateko eta erabakiak hartzeko prozesuetan une zehatzak zehazteko prozedurak sistematizatuz, non bakarrik dauden haurren iritziak entzun behar diren, garrantzi egokia eman behar zaien (adinaren eta heldutasun-mailaren arabera) eta dokumentatu.**
- Adibide zehatz batzuk izan ezik, ez dirudi etorkizun handiko jardunbiderik dagoenik profesionalak gai hauetan trebatzeari dagokionez: bakarrik dauden haurren behar bereziak; haurren eskubideak eta babes-sistemak; biktima diren haurrak detektatzea eta tratatzea; eta esparru administratibo eta juridiko aplikagarriak. Hala ere, aipatu behar da zenbait herrialdek EASOk prestakuntzak egiten dituztela pertsona kalteberak elkarriketatzeko moduari buruz, haurrak elkarriketatzeko teknikak barne. Beraz, **estatuak ahalegin handiagoa egin behar dute harreraren testuinguruan, zuzenean zein zeharka, bakarrik dauden haurrekin lan egiten duten profesional guztiek beharrezko prestakuntza egokia jaso dezaten bermatzeko.**
- Oro har, lankidetzaz- eta koordinazio-mekanismoen zenbait adibide aurkitu dira, lehen harrerari eta arazo zehatzei buruzkoak, hala nola giza salerosketari eta adina zehazteari buruzkoak, inplikaturako eragile guztien funtzioak eta erantzukizunak zehazten dituztenak eta azkar eta modu koordinatuan jarduteko aukera ematen dietenak. Gainera, prozedura eta berme aplikagarriei dagokienez (haurren interes gorena, ez itzultzearen printzipioa, etab.), etorkizun oparoa duten jardunbideen zenbait adibide aurkitu dira iritsieran eta lehen harreran. Hala ere, ez da informaziorik jaso ondorengo harrera-etapetan eragile garrantzitsuen arteko koordinazio-neurriei buruz. Era berean, ez dirudi esperientzia aipagarririk dagoenik informazioa diziplina anitzen artean eta sailen artean partekatzeko edo erabakiak hartzeko, kasu isolatu batean izan ezik. Era

berean, hauteman da ez dagoela prozedura estandarizaturik informazioaren transferentzia bermatzeko, konfidentzialtasun- eta datu-babeseko neurri aplikagarrien arabera. Egia bada ere herrialde batzuek baieztatzen dutela jarraibide batzuk daudela eta eragile garrantzitsuei datuak babesteko neurriei buruzko informazioa ematen zaiela, horretan eragiten jarraitu behar da. Gainera, ez da herrialdeen arteko lankidetzeta-mekanismoen adibiderik aurkitu informazioa trukatzeko eta prozedura komunak ezartzeko. Hala ere, estatuen arteko mugaz gaindiko lankidetzarik ezak, familia berrelkartzeari eta desagertutako haurrei dagokienez, eta, bestalde, nazioko eta Europako legedietan aurreikusita dagoenak, ekintzara pasatzera behartu ditu herriaren defentsa-erakundearen eta haurren eskubideen defentsaren erakundeak. **Beraz, ondorioztatu behar da eragile garrantzitsuen artean informazioa partekatze eta helarazteko prozesuak, bai nazioan bai nazioartean, zailtasun praktiko handiak sortzen jarraitzen duela eta, beraz, erronka handia izaten jarraitzen duela. Herriaren defentsarako eta haurren eskubideen defentsarako erakundeek esku hartu beharrek berretsi egiten du zuzendu beharreko gabezia bat dagoela, eta estatuek isilpeko informazioa azkar eta eraginkortasunez trukatzeko eta lankidetzan aritzeko moduak aurkitzeko beharra azpimarratzen du.**

- *Jarraipen- eta salaketa-mekanismoei dagokienez*, ez da adibide aipagarriarik aurkitu. Era berean, ez da informaziorik jaso ez haurrei egokitutako identifikazio- eta erregistro-prozedurei buruz, ez eta bakarrik dauden haurren datuen erregistro nazional irisgarriei buruz ere. Horrenbestez, ondorioztatu behar da bakarrik dauden haurrentzat detekzio- eta erregistro-prozedura berezi eta independenteak ez izateak eta jarraipen- eta ikuskapen-mekanismoak ez izateak zailtasunak eragiten dituela bakarrik dauden haurren datuak erregistratzeko eta eguneratzeko. Hala ere, agintari eta erakunde nazionalen barruan jarraipen- eta salaketa-mekanismoak ez badago ere, praktikan herriaren defentsa-erakundeak eta haurren eskubideen defentsa-erakundeak, herritarrek aurkeztutako salaketengatik edo beren ekimenez, harrera-herrialdeetan bakarrik dauden haurren egoeraren salaketa- eta jarraipen-mekanismoak erabiltzen dituzte. **Herriaren defentsarako eta haurren eskubideen defentsarako erakundeek jardunak hutsuneak betetzen laguntzen du, babes-sisteman gabeziak hautemanez eta jakinaraziz eta hobekuntza aktiboki aldarrikatuz.** Herriaren defentsarako erakunde batzuetatik ikerketa honetarako lortutako informazioaren arabera, bakarrik dauden haurrak ez dira kexatzen haiek zaintzen dituzten erakundeengatik. Kontuan hartu behar da jarraipen- eta salaketa-mekanismoen hobekuntzetan pentsatzean.

2. Bigarren zatiari dagokionez, "**harrerako lehen etapari**" dagokionez, honako hutsune hauek antzeman dira:

- **Ahalegin handiagoa egin behar da harrera-herrialdera iristen den unean tutoretza eta/edo legezko ordezkariak azkar esleitzen dela ziurtatzeko, eta lagundu gabeko haurrei eragiten dieten prozedurei lehentasuna emateko, praktika batzuk baino ez baitira detektatu. Gainera, **bermatu behar da bakarrik dauden haurrei ez zaiela ukatzen herrialdean sartzea eta haurren babeserako****

langileak egotea detekzio- eta erregistro-prozeduretan (adibidez, mugako pasabideetan eta polizia-etxeetan), ez baita halako adibiderik aurkitu.

- Lortutako informazioaren arabera, eta kasu batzuk alde batera utzita, esan daiteke bakarrik dauden haurren zaurgarritasun partikularren, babes bereziko beharren eta arrisku-faktore potentzialen banakako ebaluazioa, zerbitzu espezializatueta bideratzea barne, ez dela sistematikoki egiten, ez iristen direnean, ez hurrengo harrera-etapetan. Gainera, ez da etorkizun handiko jardunbideen adibiderik aurkitu desagertutako haurrentzako prebentzio- eta erantzun-mekanismoei dagokienez (adibidez, arriskuen balorazioa, segurtasun-planen sorrera, jakinarazpena, jarraipen-neurriak, etab.). Eremu horretan adibiderik ez egoteak agerian uzten du babes-sistemetan gabezia handia dagoela, eta, horren ondorioz, GKEek egungo hutsunea estali behar izan dute. **Beraz, ondorioztatu behar da ahalegin handiagoak egin behar direla arrisku-balorazioak eta segurtasun-prozedurak garatzeko, haurrak babesteko fidagarriak eta eraginkorrak izan daitezen, biktimak detektatzeko eta babesteko (indarkeria, abusua, giza salerosketa, esplotazioa, etab).**
- Senitartekoen kokapena eta berrelkartzeko prozedurak, administrazio-egoera kontuan hartu gabe, mugatuak dira oraindik, edo ia ez dago halakorik. Herrialde gehienetan, senideak aurkitzeko eta berriz elkartzeko prozeduren hasiera nazioarteko babes-eskaera/asiloa aurkezteak baldintzatzen du, baina kasu horietan ere prozedurak oso luzeak eta konplexuak dira. Adibide isolatu bat bazter utzita, ez da jaso familiaren berrelkartzeari buruzko informaziorik, haurraren interes gorenean oinarrituta. **Estatuek familia-batasunaren printzipioa¹⁶¹ kontuan hartu behar dute haurraren interes gorenari heldzerakoan.**
- **Ahalegin handiagoa egin behar da bakarrik dauden haurrak harrera-zentro egokitueta bideratzen direla bermatzeko, oinarritzko eskubide eta zerbitzueta sarbidea bermatzeko** (adibidez, elikadura, osasun-arreta, hezkuntza, laguntza psikosoziala, laguntza juridikoa, jolas-jarduerak, etab.), halako adibide bakarra aurkitu baita.
- Nahiz eta, printzipioz, herrialde gehienek *adina zehazteko baieztatzen duten prozedurak* haurraren adinari buruzko arrazoizko zalantzaren kasuetan¹⁶² soilik gauzatzen direla, praktikan, adinaren zehaztapena sistematikoki egiten da haur guztientzat, antza denez, beti baitaude zalantzak haien adinari buruz, baita haien adin-txikitasuna frogatzen duten agiriak dituzten kasuetan ere. Hala, ez

¹⁶¹ Giza Eskubideen Europako Hitzarmena (ECHR), 1950eko azaroaren 4koa, 8. artikulua; EB, [Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2011/95/EU Zuzentaraua, 2011ko abenduaren 13koa, Hirugarren herrialdeetako herritarrak edo aberrigabeak nazioarteko babesaren onuradun gisa aitortzeko betekizunei, errefuxiatuentzako edo babes subsidiariorako eskubidea duten pertsonentzako estatutu uniforme bati eta emandako babesaren edukiari buruzko arauak ezartzen dituen](#), Europar Batasunaren Egunkari Ofiziala L 337, 2011/12/20, 9 – 26. or., 18. eta 23. artikulua kontuan hartuta; EB, [Europar Batasunaren Oinarritzko Eskubideen Gutuna](#), Europar Batasunaren Egunkari Ofiziala C 326, 2012/10/26, 391-407. or. 24(3) art.; EB, [2013/33/EU Zuzentaraua, Europako Parlamentuarena eta Kontseiluarena, 2013ko ekainaren 26koa, nazioarteko babesaren eskatzaileak hartzeko arauak onartzen dituen \(testu bategina\)](#), Europar Batasunaren Egunkari Ofiziala L 180, 2013/6/29, 96 – 116 or., (9) eta 23(2) artikulua kontuan hartuta; EB, [604/2013 \(EB\) Erregelamendua, Europako Parlamentuarena eta Kontseiluarena, 2013ko ekainaren 26koa, hirugarren herrialde bateko herritar batek edo aberrigabe batek estatu kideren batean aurkeztutako nazioarteko babes-eskaera aztertzeke ardura izango duen estatu kidea zehazteko irizpideak eta mekanismoak ezartzen dituen](#), Europar Batasunaren Egunkari Ofiziala L 180, 2013/6/29, 31-59 or., 16, 6 (3) eta 8 artikulua kontuan hartuta.

¹⁶² Estatuko legeriaren arabera.

da adibide fidagarriak aurkitu azterketa medikoen azken baliabidearen izaerari buruz, ezta hain inbaditzaileak ez diren metodoen erabilerari buruz ere. Egia da herrialde batzuetan azterketa medikoak azken baliabide gisa baino ez direla erabiltzen, baina X izpien probak zuzenean egiten dira. Gainera, ez da adibiderik aurkitu tutoretzaren izendapen espezifikoari buruz adina zehaztu aurretik. Hala ere, txostenaren beste atal batzuetan jasotako informazioaren arabera, bakarrik dauden haurrek legezko ordezkartza edo laguntza independenteren bat izan dezakete adina zehazteko prozesuan. Oro har, bakarrik dauden haurren baimen informatua ez da lortzen adina zehaztu aurretik, kasu isolatu batean izan ezik. Azkenik, **gehiago azpimarratu behar da adinari buruzko ebaluazio holistikoak eta diziplina anitzekoak ezarri eta aplikatu behar direla, genero- eta kultura-sentsibilitateetara egokitutakoak**; izan ere, adibide bat baino ez da hauteman, erabat globala ez bada ere, mediku-azterketak aurreikusita ez daudelako, eta hainbat berme prozesal eskaintzen ditu.

3. **"Harreraren ondorengo etapetako"** azken zatia dagokionez, honako ondorio hauek aterata daitezke:

- Etxebizitzari eta bizitokiari dagokienez, **politika orokor gisa desinstituzionalizaziorako joera positiboa ikusi da, eta lehentasuna ematen zaio harrera-familia bateko arretari, barneratze instituzionalari baino.**
- *Hezkuntzari* dagokionez, zenbait esperientzia positibo hauteman dira bakarrik dauden haurrak derrigorrezko hezkuntzara sartzeko orduan, haur nazionalen baldintza berberetan, haien administrazio-egoera kontuan hartu gabe. Hala ere, detektatutako kasu batzuetan izan ezik, **bakarrik dauden haurrek zailtasun handiagoak dituzte derrigorrezko hezkuntzaren ondoko hezkuntzara, lanbide-heziketara eta ikaskuntza-programa alternatiboetara iristeko.**
- Oro har, bakarrik dauden haurrei ez zaie osasun-zerbitzuetarako sarbidea ukatzen. Hala ere, hautemandako bi adibideez gain, osasun mentalaren arretarako eta errehabilitaziorako zerbitzuetarako sarbidea mugatua da oraindik. Bakarrik dauden haurrek osasun mentalaren arretarako eta errehabilitaziorako zerbitzuak behar izan ditzakete, traumak eta mendekotasunak gainditzeko, beren jatorrizko herrialdean, igarobidean edo harrera-herrialdean izandako esperientzien ondorioz. Esperientzia horiek bat egiten dute itxarote-denbora luzeekin eta asilo-eskaeraren prozesuari buruzko ziurgabetasunarekin. Beraz, **estatuek gehiago eragin behar dute zailtasun psikologikoak dituzten eta/edo indarkeriaren, abusuaren, giza salerosketaren eta abarren biktima izan diren eta bakarrik dauden haurrek osasun mentaleko eta errehabilitazioko zerbitzuak eskura ditzaten bermatzean.**
- *Haurren tutoretza- eta babes-sistemei* dagokienez, aurkitutako adibide urriek adierazten dute ahalegin handiagoa egin behar dela interes gorenaren ebaluazioa bermatzeko, haurrek egoera partikularretan dituzten beharrak ebaluatuz, modu sistematikoan gauzatuz eta arreta indibidualizatuko plan

bihurtuz (erregulartasunez eguneratuko dena), arreta egokia emango dela bermatzeko. Gainera, bi kasutan izan ezik, tutoreen funtzioak indartu behar dira, bakarrik dauden haurren laguntza, babesa eta orientazioa barne, konfiantzazko harreman baten bidez, gizarte-zerbitzuetara, tokiko zerbitzuetara eta eguneroko bizitzara sarbidea izateko eta iristeko. **Ildo horretan, estatuek ahalegin handiagoa egin behar dute tutoreei laguntzeko egiturak sortzeko eta, hala, laguntza, aholkularitza, ezagutzak eta gaitasunak emateko, behar direnean; izan ere, badirudi kasu batzuetan baino ez daudela eskuragarri.** Azkenik, ez da aurkitu bakarrik dauden haurrentzako eguneroko bizitzako funtzionamendu-arau eta arau operatiboak ezartzen dituen politika, protokolo edo arreta-jarraibideen adibiderik.

- *Laguntza juridikoari dagokionez, bakarrik dauden hurrek, oro har, doako laguntza eta ordezkaritza juridikorako sarbidea dute etapa goiztiar batetik, nahiz eta badirudi asiloa/nazioarteko babesa eskatzeko prozeduretara mugatzen dela.*
- *Integrazioari eta parte-hartzeari dagokienez, bakarrik dauden haurrentzat eskuragarri dauden integrazio-programen adibide batzuk daude, batez ere harrera-komunitateekin loturak sortzea sustatzen dutenak. Harrera-komunitateetan integratzea sustatzeko ekintzak funtsezkoak dira haurren beharrei erantzun eraginkorra emateko eta arbuio, intolerantzia eta gizarte-diskriminazioko jarrerak bizitzeko arriskua saihesteko/murritzeko. Hala ere, hautemandako adibide urriek adierazten dute ahalegin handiagoa egin behar dela bakarrik dauden haurrak zerbitzu komunitarioetara erraz eta ekitatiboki iristen direla bermatzeko, aisialdiko jarduerak eta kirola barne. Gainera, bakarrik dauden haurren administrazio-egoera erregularizatzea, adingabeak diren bitartean (eta arreta jasotzen ari diren bitartean), eta adin-nagusitasunera iristean, estatuen politikaren helburu nagusi bihurtu behar da, adibide batzuk baino ez baitira hauteman.*
- *Azkenik, helduarorako trantsizioari dagokionez, positibotzat jo beharko litzateke, oro har, bakarrik dauden haurrak adin-nagusitasunera iristen direnean gizarte-politiketarako sarbidea izaten jarraitzea (adibidez, hezkuntza, osasun-arreta, zerbitzu ekonomiko eta sozialak, etab.), bai eta banakako laguntzarako eta jarraipenerako neurriak ere.*

5. Erreferentziak

Asiloari buruzko Informazioaren Datu Basea (AIDA) (2019), [*Country Report: Portugal, 2018 Update*](#).

Asiloari Laguntzeko Europako Bulegoa (EASO) (2016), [*EASO practical guide on family tracing, EASO Practical Guides Series*](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Asiloari Laguntzeko Europako Bulegoa (EASO) (2018a), [*EASO Practical Guide on age assessment, Second edition, EASO Practical Guides Series*](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Asiloari Laguntzeko Europako Bulegoa (EASO) (2018b), [*EASO Guidance on reception conditions for unaccompanied children: operational standards and indicators, EASO Practical Guides Series*](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg, December 2018.

Asiloari Laguntzeko Europako Bulegoa (EASO) (2019), [*EASO Practical guide on the best interests of the child in asylum procedures, EASO Practical Guides Series*](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Errefuxiatuei eta Erbesteratuei buruzko Europar Kontseilua (ECRE) (2014), [*Right to Justice: Quality Legal Assistance for Unaccompanied Children, Annex 1 Guiding Principles for Quality Legal Assistance for Unaccompanied Children*](#).

Europako Kontseilua (CoE) (2017), [*Age assessment: Council of Europe member states' policies, procedures and practices respectful of children's rights in the context of migration, Council of Europe*](#), Strasbourg.

Europako Kontseilua (CoE) (2018), [*How to convey child-friendly information to children in migration, A handbook for frontline professionals*](#), Strasbourg.

Europako Kontseilua (CoE) (2019), [*Promoting child-friendly approaches in the area of migration, Standards, guidance and current practices*](#), Strasbourg.

Europako Kontseilua (CoE), Ministroen Batzardea (2011a), [*Guidelines of the Committee of Ministers of the Council of Europe on child-friendly justice*](#), Strasbourg, October 2011.

Europako Kontseilua (CoE), Ministroen Batzardea (2011b), [*Recommendation CM/Rec\(2011\)12 of the Committee of Ministers to member states on children's rights and social services friendly to children and families*](#), 16 November 2011.

Europako Kontseilua (CoE), Ministroen Batzardea (2019), [*Recommendation CM/Rec\(2019\)4 Supporting Young Refugees in Transition to Adulthood*](#), 24 April 2019.

Europako Kontseilua (CoE), Parlamentu Batzarra (2010), [*Resolution 1707\(2010\) Detention of asylum seekers and irregular migrants in Europe*](#), 28 January 2010.

Europako Kontseilua (CoE), Parlamentu Batzarra (2011), [Resolution 1810\(2011\) Unaccompanied children in Europe: issues of arrival, stay and return](#), 15 April 2011.

Europako Kontseilua (CoE), Parlamentu Batzarra (2014), [Resolution 2020\(2014\) The alternatives to immigration detention of children](#), 3 October 2014.

Europako Kontseilua (CoE), Parlamentu Batzarra (2016), [Resolution 2136\(2016\) Harmonising the protection of unaccompanied minors in Europe](#), 13 October 2016.

Europako Kontseilua (CoE), Parlamentu Batzarra (2017), [Resolution 2195\(2017\) Child-friendly age assessment for unaccompanied migrant children](#), 24 November 2017.

Europar Batasuna (EB), Europar Batzordea (2017), [Communication from the Commission to the European Parliament and the Council, The protection of children in migration, COM\(2017\) 211 final](#), 12 April 2017.

Europar Batasuna (EB), Europar Batasuneko Estatistika Bulegoa (Eurostat) (2020), ['Almost 14000 unaccompanied minors among asylum seekers registered in the EU in 2019'](#), *news release 71/2020 - 28 April 2020*, 28 April 2020.

Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia (FRA) (2010), [Detention of third-country national in return procedures](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia (FRA) (2014), [Criminalisation of migrants in an irregular situation and of persons engaging with them](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia (FRA) (2015), [Guardianship for children deprived of parental care. A handbook to reinforce guardianship systems to cater for the specific needs of child victims of trafficking](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia (FRA) (2018a), [Age assessment and fingerprinting of children in asylum procedures, Minimum age requirements concerning children's rights in the EU](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia (FRA) (2018b), [Guardianship systems for children deprived of parental care in the European Union](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Haurren Defentsarako Europako Sarea (ENOC) (2017a), [Recommendations, Safeguarding and protecting the rights of children on the move: The challenge of social inclusion](#), Regional Meeting of European Children's Ombudspersons, Athens, 13 November 2017.

Haurren Defentsarako Europako Sarea (ENOC) (2017b), [Safeguarding and protecting the rights of Children on the Move: The challenge of social inclusion](#), Background report, Regional Meeting of Children's Ombudspersons, Athens, 13-14 November 2017.

Haurren Laguntzarako Nazio Batuen Funtza (UNICEF) (2017), [*Children on the Move in Italy and Greece*](#).

Haurren Laguntzarako Nazio Batuen Funtza (UNICEF), Regional Office for Europe and Central Asia (2019), [*Refugee and Migration Crisis in Europe, Consolidated Emergency Report 2018*](#), Switzerland.

Herriaren Defendatzaileen Koordinaziorako XXXIV. Jardunaldiak (2019), [*Atención a menores extranjeros no acompañados, Documento de síntesis*](#).

Garamendi González, P.M *et al.* (2011), 'Recomendaciones sobre métodos de estimación forense de la edad de los menores extranjeros no acompañados. Documento de Consenso de Buenas Prácticas entre los Institutos de Medicina Legal de España (2010)', *Revista Española de Medicina Legal: órgano de la Asociación Nacional de Médicos Forenses*, Vol. 37, No. 1, pp. 22-29.

Gurutze Gorriaren Nazioarteko Batzordea (ICRC) *et al.* (2004), [*Inter-agency Guiding Principles on Unaccompanied and Separated Children*](#), International Committee of the Red Cross, Geneva.

Irlanda, Nazioarteko Babeserako Apelazio Auzitegia (IPAT) (2017), [*Guideline No: 2017/5 Appeals from child applicants*](#), Dublin.

Irlanda, Nazioarteko Babeserako Apelazio Auzitegia (IPAT) (2018), [*Child Safeguarding Statement of the International Protection Appeals Tribunal*](#), Dublin.

Kohli, R. *et al.* (2014), [*By their side and on their side: Reviewing the evidence base for Guardianship for Separated Children in Northern Ireland*](#), Northern Ireland Commissioner for Children and Young People (NICCY), Belfast.

Missing Children Europe (2016), [*Summit report, Best practices and key challenges on interagency cooperation to safeguard unaccompanied children from going missing*](#).

Nazio Batuak (NBE), Batzar Nagusia (2010), [*Guidelines for the Alternative Care of Children*](#), A/RES/64/142, 24 February 2010.

Nazio Batuak (NBE), Migrazio Langile Guztien eta Haien Senideen Eskubideak Babesteko Batzordea (CMW) (2017a), [*Joint general comment No. 3 \(2017\) of the Committee on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families and No. 22 \(2017\) of the Committee on the Rights of the Child on the general principles regarding the human rights of children in the context of international migration*](#), CMW/C/GC/3-CRC/C/GC/2, 16 November 2017.

Nazio Batuak (NBE), Migrazio Langile Guztien eta Haien Senideen Eskubideak Babesteko Batzordea (CMW) (2017b), [*Joint general comment No. 4 \(2017\) of the Committee on the Protection of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families and No. 23 \(2017\) of the Committee on the Rights of the Child on State obligations regarding the*](#)

[human rights of children in the context of international migration in countries of origin, transit, destination and return](#), CMW/C/GC/4-CRC/C/GC/23, 16 November 2017.

Nazio Batuak (NBE), Nazio Batuen Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenaren Batzordea (HEK batzordea) (2005), [General comment No.6 \(2005\) Treatment of Unaccompanied and Separated Children Outside their Country of Origin](#), CRC/GC/2005/6, 1 September 2005.

Nazio Batuak (NBE), Nazio Batuen Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenaren Batzordea (HEK batzordea) (2009), [General comment No. 12 \(2009\) The right of the child to be heard](#), CRC/C/GC/12, 20 July 2009.

Nazio Batuak (NBE), Nazio Batuen Haurren Eskubideei buruzko Hitzarmenaren Batzordea (HEK batzordea) (2013), [General comment No.14 \(2013\) on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration \(art. 3, para. 1\)](#), CRC/C/GC/14, 29 May 2013.

Nazio Batuen Errefuxiatuentzako Goi Komisariotza (UNHCR) (1994), [Refugee Children: Guidelines on Protection and Care](#).

Nazio Batuen Errefuxiatuentzako Goi Komisariotza (UNHCR) (1997), [Guidelines on Policies and Procedures in Dealing with Unaccompanied Children Seeking Asylum](#).

Nazio Batuen Errefuxiatuentzako Goi Komisariotza (UNHCR) (2012), [Detention Guidelines, Guidelines on the Applicable Criteria and Standards relating to the Detention of Asylum-Seekers and Alternatives to Detention](#), Geneva.

Suedia, Haurren Arartekoa (2017a), ["We left everything behind", Voices of children and young people on the move, The Ombudsman for Children in Sweden Annual Report 2017](#), Stockholm.

Suedia, Haurren Arartekoa, (2017b), *Unaccompanied Minors Who Go Missing*, Stockholm.

6. Bibliografia

Byrne, K. (2018), [*Towards a Child Rights-based Assessment Tool to Evaluate National Responses to Migrant and Refugee Children*](#) Innocenti Discussion Paper 2018-04, UNICEF Office of Research – Innocenti, Florence.

Boreil, F. *et al.* (2020), [*Family reunification for refugee and migrant children, Standards and promising practices*](#), Council of Europe, Strasbourg.

D'Addato, A. *et al.* (2017), [*Let Children be Children: Lessons from the Field on the Protection and Integration of Refugee and Migrant Children in Europe*](#), Eurochild and SOS Children's Villages International, Brussels.

Danimarka, Danimarkako Parlamentuko Arartekoa (2018), *Use of force and other interventions in asylum centres and in privately-run accommodation facilities for, i.a., children and young people with asylum background*, Thematic report 2018, Copenhagen.

Dorling, K. *et al.* (2019), [*Foster Care Provision for Unaccompanied Migrant Children: Shortlist of Good Practices in Europe*](#), Fondazione L'Albero della Vita Onlus.

Erresuma Batua (EB), Barne Ministerioa (2019), [*Assessing age \(version 3.0\)*](#).

Eskozia, Eskoziako Gobernua (2018), [*Age Assessment Practice Guidance for Scotland. Good practice guidance to support social workers, their managers and others involved in undertaking and contributing to age assessments in Scotland*](#).

Eslovenia, Esloveniako Errepublikako Giza Eskubideen Defendatzailea (2018), [*23rd Annual Report of the Human Rights Ombudsman of the Republic of Slovenia for 2017. Abbreviated version*](#), Ljubljana.

Europako Kontseilua (CoE), Ministroen Batzardea (2019), [*Recommendation CM/Rec\(2019\)11 of the Committee of Ministers to member States on effective guardianship for unaccompanied and separated children in the context of migration*](#), 11 December 2019.

Europako Kontseilua (CoE), Parlamentu Batzarra (2020), [*Recommendation 2171 \(2020\) Concerted action against human trafficking and the smuggling of migrants*](#), 30 January 2020.

Europako Kontseilua (CoE), Parlamentu Batzarra (2020), [*Recommendation 2172 \(2020\) Missing refugee and migrant children in Europe*](#), 30 January 2020.

Europako Kontseilua (CoE), Parlamentu Batzarra (2020), [*Resolution 2323 \(2020\) Concerted action against human trafficking and the smuggling of migrants*](#), 30 January 2020.

Europako Kontseilua (CoE), Parlamentu Batzarra (2020), [*Resolution 2324\(2020\) Missing refugee and migrant children in Europe*](#), 30 January 2020.

Europako Kontseilua (CoE), [Steering Committee for Human Rights \(CDDH\) \(2018\), Analysis of the legal and practical aspects of effective alternatives to detention in the context of migration, CDDH\(2017\)R88add2](#), 26 January 2018.

Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia (FRA) (2017), [European legal and policy framework on immigration detention of children](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia (FRA) (2018), [Under watchful eyes: biometrics, EU IT systems and fundamental rights](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia (FRA) (2019), [Children deprived of parental care found in an EU Member State other than their own](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia (FRA) (2019), [Integration of young refugees in the EU: good practices and challenges](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia (FRA) (2020), '[Young migrants: Is Europe creating a lost generation?](#)', *FRA Press release*, Vienna, 19 November 2019.

Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia (FRA) (2020), [Children in Migration in 2019 Annual Review](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia (FRA) (2020), [Relocating unaccompanied children: applying good practices to future schemes](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Europar Batasuneko Oinarrizko Eskubideen Agentzia (FRA) (2020), [Relocation of unaccompanied children from Greece. FRA input on the initiative of the European Commission and a group of Member States to relocate unaccompanied children](#), 17 March 2020.

European Network of Ombudspersons for Children (ENOC) (2017), [Position Statement on urging the EU institutions to respect the rights of the child in developing the new Common European Asylum System \(CEAS\)](#), Stockholm, 24 April 2017.

Giza Eskubideen gaineko Nazio Erakundeen Europar Sarea (ENNHRI) (2019), [Protecting human rights of migrants at the border: Evidence and work of European National Human Rights Institutions](#), Brussels.

Goeman, M. *et al.* (2011), [Core Standards for guardian of separated children in Europe: Goals for guardians and authorities](#), Defence for Children – EPCAT The Netherlands, Leiden.

Haurren Defentsarako Europako Sarea (ENOC) (2018), [*ENOC Statement on the Right to Education of Children on the Move*](#), ENOC General Assembly, Paris, 21 September 2018.

Nazio Batuak (NBE), Batzar Nagusia (2019), [*Global Study on children deprived of liberty*](#), A/74/136, 11 July 2019.

Nazio Batuen Errefuxiatuentzako Goi Komisariotza (UNHCR), Nazioarteko Babes Atala (2017), [*UNCHR's position regarding the detention of refugee and migrant children in the migration context*](#).

Newbigging, K and Thomas, N. (2011), 'Good Practice in Social Care for Refugee and Asylum-seeking Children', *Child Abuse Review*, Vol. 20, pp. 374-390.

Ritz-Timme, S. *et al.* (2000), '[*Age estimation: The state of the art in relation to the specific demands of forensic practice*](#)', *International Journal of Legal Medicine*, Vol. 113, pp. 129-136.

Schmeling, A. *et al.* (2011), '[*Forensic Age Estimation in Unaccompanied Minors and Young Living Adults*](#)', *Forensic Medicine – From Old Problems to New Challenges*, Prof. Duarte Nuno Viera (Ed.) InTech.

Schumacher, G. *et al.* (2018), [*Medical Age Assessment of Juvenile Migrants: An Analysis of Age Marker-Based Assessment Criteria*](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Schumacher, G. *et al.* (2019), [*Data on Children in Migration, Part 1: The Basics*](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Turkia, Turkiako Errepublikako Herriaren Defentsarako Erakundea (2018), [*Syrians in Turkey, Special Report*](#), Ankara.

A eranskina

Vitoria-Gasteiz, 2019ko urriaren 7a

Herriaren defendatzaile agurgarriak,

Gutun hau bidaltzen dizuet, IOIk eskatuta nire bulegoa lanean ari den ikerketa batean lagun dezazuela eskatzeko.

Izan ere, Ombudsman-aren Nazioarteko Institutuaren Europako Eskualdeko Zuzendaritza Batzordeak 2017ko apirilaren 4an Bartzelonan egindako bileran erabaki zuen baliagarria izango zela errefuxiatuei eta asilo-eskatzaileei buruzko ikerketa bat egitea Europan. Ikerketa Herbehereetako Herriaren Defentsa Erakundeak, Greziako Herriaren Defendatzaileak eta Euskadiko Herriaren Defentsa Bulegoak osatutako zuzendaritza-batzorde bati eman zitzaion. Txosten gisa atondutako ikerketa hori geroago lau kapitulutan banatu zen: harrera eta eskaera; integrazioa, haurrak eta itzulketak. Hala, Euskal Autonomia Erkidegoko Defentsa Erakundeari bidaiderik gabeko haurrei buruzko kapituluaren gaineko ikerketa egiteko eskatu zitzaion.

Kapituluaren helburua da lagundu gabeko haur atzerritarrak babesteko zerbitzuekin lotutako jardunbide egokiak detektatzea eta zabaltzea, Europako eta nazioarteko giza eskubideen defentsarako erakundeek gaiari buruz emandako azken gomendio eta txostenekin bat etorritik. Ikerketari esker lortu nahi den emaitza Europan bakarrik dauden haurrak babesteko zerbitzuen jardunbide egokien gida bat da. Dokumentuaren hartzaileak gobernu nazionalak, gobernuen arteko erakundeak eta herriaren defentsarako erakundeak dira.

Zure herrialdean aplikatutako jardunbide egokiak detektatzeko, zure laguntza behar dugu, erantsitako dokumentuan zehazten den bezala. Zure ekarpenak funtsezkoak izango dira Europa osoan dauden errealitateak ulertzeko eta, horrela, gerora jardunbide egokitza zer jo daitekeen argitzeko. Identifikatutako estandarrak betetzen dituzten jardunbide egokien adibideak gidan jasoko dira. Gida nazioartean zabalduta eta ezagutuko da, eta, beraz, beste herrialdeentzako orientabide gisa baliatuko da.

Txostenaren emaitzak IOIren 12. Mundu Biltzarrean aurkeztuko dira, Dublinen, 2020ko maiatzaren 17tik 22ra.

Aldez aurretik, eskerrik asko laguntzeagatik, eta zuen ekarpenak jasotzeko zain geratzen gara.

Jaso ezazu agur bero bat,

Manuel Lezertua
Arartekoa – Euskadiko Arartekoa

B eranskina

HERRIAREN DEFENTSA-ERAKUNDEEK JARDUNBIDE EGOKIAK ATZEMATEKO EGINDAKO EKARPENETARAKO JARRAIBIDEAK

Europan bakarrik dauden haur migratzaileak babesteko zerbitzuei buruzko jardunbide egokien gida bat sortzeko, eta gure bulegoa egiten ari den ikerketaren parte gisa, zure erakundeari eskatu nahi diogu parte hartzeko eta argibide batzuk idatziz aurkezteko.

Gaiari buruzko nazioarteko dokumentuak aztertu ondoren, harrera-herrialdeetan bakarrik dauden haur atzerritarren harrera-prozesuaren etapei buruzko araudi komun batzuk hauteman eta zerrendatu dira. Araudi horiek dokumentuaren hiru ataletan bildu dira ("*zeharkako neurriak*", "*Harrerako lehen etapa*" eta "*harrerako ondorengo etapa*").

Gure helburua da dokumentu honetan jasotako nazioarteko araudiarekin lotutako jardunbide egokiei buruzko informazioa biltzea, errazago irakurtzeko. Jardunbide egokiak estandar bati edo gehiagori lotuta egon daitezke, eta estandar horiek aurrerago zerrendatuko dira. Interesatzen zaizkigu herri-administrazioek/giza eskubideen defentsarako erakundeek beren herrialdean eta beren erakundean aplikatzen dituzten jardunbide egokiak, estandar horiek betetzen direla bermatzeko. Hala, nahi genuke, ahal dela, informazioa taula honetan islatzen den bezala ematea:

<u>Herri-administrazioaren jardunbide egokiak:</u>	<u>Herriaren defendatzaileen jardunbide egokiak:</u>
1. Herri-administrazioa/giza eskubideen defentsarako erakundea	1. Jardunaren izena (ebazpena, gomendioa, ofiziozko ikerketa, komunikazio-neurriak, etab.):
2. Protokoloaren, programaren, tresnaren eta abarren izena (hala badagokio):	2. Deskribapena eta helburuak (gehienez 20-30 lerro):
3. Deskribapena eta helburuak (gehienez 20-30 lerro):	3. Iraupena/hasiera-data:
4. Iraupena/hasiera-data:	4. Kasua/historia aztertzea:
5. Eraginaren ebaluazioa:	
6. Jardunbide egokitzat jotzeko arrazoiak:	
7. Lotutako jardunbide egokien estandarraren/estandarren zenbakia:	
8. Harremanetarako informazioa:	

***Oharra: bete ezazu taula bat jardunbide egoki bakoitzeko. Kopiatu taula behar beste aldiz, jakinarazi nahi duzun praktika-kopuruaren arabera**

Taulak bi zati ditu: bata, administrazio publikoen/giza eskubideen defentsarako erakundeen jardunbide egokiei buruzkoa, eta, bestea, herriko defentsa-bulegoen jardunbide egokiei buruzkoa.

Administrazio publikoari buruzko zatian, erantzutea nahi genukeen zenbait puntu jaso dira. Honako hauekin lotuta daude:

1. Jardunbide egokia aplikatzen duen administrazio publikoa (edo giza eskubideen defentsarako erakundea, bere testuinguruan hala badagokio);
2. Jardunbide egokia islatzen duen protokolo, programa edo tresnaren izena (halakorik badago);
3. Jardunbide egokiaren deskribapena eta helburuak;
4. Jardunbide egokiaren iraupena edo aplikazio-data;
5. Jardunbide egokiaren eraginaren, ondorioen edo emaitzen balorazioa (halakorik egin bada);
6. Jardunbide egokia dela uste izateko arrazoiak;
7. Estandar bakoitzari esleitutako zenbakiaren arabera erlazionatuta dagoen estandarren edo estandarren zenbakia (adibidez, 13.1);
8. Administrazio publikoaren, giza eskubideen defentsarako erakundearen eta abarren harremanetarako informazioa, baldin eta informazio hori zuzenean eskuratu ahal izateko behar den informazioa ez badu.

Herriaren defentsa-erakundea aipatzen duen zatian, erantzutea nahi genukeen puntuak honako hauek dira:

1. Zure bulegoak egin duen jardueraren izena, ebazpen gisa, gomendio baten bidez, ofiziozko ikerketa baten bidez, etab.
2. Jardunbide egokiaren deskribapena eta helburuak;
3. Jardunbide egokiaren iraupena edo aplikazio-data;
4. Zure bulegoak egin dituen ekintza zehatzen adibide bat, entsenplua jarrita kexa batekin, kasu baten azterketarekin, historia pertsonal batekin eta abarrekin (garrantzitsua denean).

Ez da espero dokumentu osoari erantzutea. Hobekien ezagutzen dituzun edo zure bulegorako garrantzitsuenak diren estandarretan zentratzeko aukera dago. Era berean, ez izan zalantzarik eta eskatu laguntza beste erakunde, organismo eta abarri, beharrezko informazioa biltzeko.

Galdetegiari erantzuteko eta zure erantzuna Arartekoaren bulegora bidaltzeko eskatzen dizugu, **2019ko azaroaren 8a baino lehen**, international@ararteko.eus helbidera. Ekarpenak hizkuntza hauetako batean idatzita egon daitezke: **ingelese, frantsesa, alemana, italiera edo gaztelania**.

Azaldutako arauen edukiari edo taula betetzeko moduari buruzko galdera edo zalantza gehiago izanez gero, jar zaitez gurekin harremanetan international@ararteko.eus helbidean. Gurekin telefonoz harremanetan jarri nahi baduzu, bidal diezaguzu posta elektronikoko mezu bat zure telefono-zenbakiarekin, eta lehenbailehen jarriko gara zurekin harremanetan

ZEHARKAKO NEURRIAK

Galdera-sortaren atal honetan jasotako estandarrek harrera-prozesuaren etapa guztietan aplika daitezkeen neurriei egiten diete erreferentzia (bai lehen harrerako etapan, bai ondorengo etapetan), eta lagundu gabeko haurra dagoen edozein lekutan edo egoeratan gerta daitezke (adibidez, mugako kontroletan, polizia-etxeetan, auzitegietan, ostatuetan, eskoletan, etab.).

1. Hurrek entzunak izateko duten eskubidea

Hurrek harrera-prozesuko une jakin batzuetan entzuteko duten eskubidearen zenbait elementuk (informaziorako eta parte hartzeko eskubidea) garrantzi berezia dutenez, galdeketa lehene atal honetan sartzeaz gain, ondorengo ataletako puntu zehatzetan ere sartu dira.

- 1.1. Bakarrik dauden hurrei ematen zaizen informazioa haien adinera, heldutasunera, ulermen-mailara, generora, hizkuntzara, kulturara, premia berezietara eta banakako egoeretara egokituta dago.¹⁶³.
- 1.2. Honako gai hauei buruzko informazioa ematen zaie bakarrik dauden hurrei (zerrenda ez-zehatza): bakarrik dauden hurrekin lan egiten duten eragile guztien funtzioak eta erantzukizunak; babes-sistemak; tutoretza-sistemak; laguntza juridikoa; gizarte-zerbitzuak; salaketa-mekanismoak eta aurkaratze-prozedurak; etab.).¹⁶⁴
- 1.3. Ea erabiltzen diren kultura-interpretak eta -bitartekariak bakarrik dauden hurrekin komunikatzeko.¹⁶⁵
- 1.4. Bakarrik dauden hurrekin askatasunez eta ingurune konfidentzian komunikatzen da, eta denbora eta baliabide nahikoak eskaintzen ditu. Profesional egokiek sarbide egokia dute bakarrik dauden hurrei, bizi diren lekuei eta haien espediente pertsonalei dagokienez.¹⁶⁶
- 1.5. Bakarrik dauden hurren iritzia entzun eta kontuan hartzen dira eragiten dieten gai guztietan.¹⁶⁷

¹⁶³ CoE (2018), 27, 29 eta 45. or.; EASO (2018b), 18. or.

¹⁶⁴ CoE (2018), 20-21, 58, 65, 72, 84-86, 79, 88, 102 eta 117-118. or.; CoE, Ministroen Batzordea (2011b), 8 eta 11. or.; CoE, Ministroen Batzordea (2019), 6. or.; EASO (2018b), 17-19 eta 43. or.; ENOC (2017a), 1(g) atala; ENOC (2017b), 30. or.; 1(g) atala; NBE, CMW (2017b), 17(j) par.; FRA (2015), 28, 38, 41-42, 54, 58 eta 61. or.; FRA (2018b), 8. or.; NBE, HEK batzordea (2005), 37. par.

¹⁶⁵ EASO (2018a), 48, 50 eta 72. or.; EASO (2018b), 19, 24 eta 37. or.; ENOC (2017a), 1(i) atala; ENOC (2017b), 30. or., 1(i) atala; EB, Europar Batzordea (2017), 14. or.; CoE (2018), 25. or.

¹⁶⁶ CoE (2018), 25. or.; EASO (2018b), 19-20. or.; ENOC (2017a), 1(p) eta 2.7(b) atalak; ENOC (2017b), 31 eta 33. or., 1(p) eta 2.7(b) atalak; NBE, CMW (2017b), 17(d), (f) eta (g) par.; NBE, HEK batzordea (2005), 25. par.

¹⁶⁷ EASO (2018b), 29. or.; ENOC (2017a), 2.1(a), 2.3(b) eta (d) atalak; ENOC (2017b), 31 eta 32. or., 2.1(a), 2.3(b) eta (d) atalak; ICRC et al. (2004), 42. or.; UNHCR (1994), 126. or.; NBE, CMW (2017b), 13. par.; NBE, HEK batzordea (2005), par.

40; NBE, Batzar Nagusia (2010), 57. par

2. Profesionalen prestakuntza

- 2.1. Bakarrik dauden hurrekin lan egiten duten profesional guztiek, zuzenean zein zeharka, prestakuntza jasotzen dute laguntzarik gabeko haurren behar bereziei, aurrekariei eta eragiten dieten gaiei aurre egiteko¹⁶⁸.
- 2.2. Bakarrik dauden hurrekin lan egiten duten profesional guztiek, zuzenean zein zeharka, haurren eskubideei, haurren babesari, hurrekin komunikatzeari, haurren parte-hartzeari, kultura- eta genero-sentsibilitateari eta abarri buruzko prestakuntza jasotzen dute¹⁶⁹.
- 2.3. Bakarrik dauden hurrekin lan egiten duten profesionalak prestakuntza espezifikoak jasotzen dute abusu, indarkeria, esplotazio, trauma, gizakien salerosketako eta abarretako egoerak detektatzeko, haur horien behar eta eskubideei nola heldu jakiteko eta bideratzeko mekanismoei buruz¹⁷⁰.
- 2.4. Bakarrik dauden hurrekin zuzenean edo zeharka lan egiten duten profesional guztiek lege- eta administrazio-esparru egokiari eta migrazio-, nazioarteko babes- eta asilo-gaiei buruzko prestakuntza jasotzen dute¹⁷¹.

3. Lankidetzak eta koordinazio-mekanismoak

- 3.1. Prozedura operatiboak, bermeak eta eragile arduratsuak ezartzen dituzten protokolo edo jarraibide estandarrak daude. Bakarrik dauden hurrei buruzko ekintza eta erabaki guztiak protokolo edo jarraibide horien arabera hartzen dira¹⁷².
- 3.2. Bakarrik dauden haurren datuak, informazioa eta espediente pertsonalak eragile garrantzitsu guztiei helarazten zaizkie, datuak babesteko neurrien eta konfidentzialtasunaren inguruan ezarritako neurriak betez¹⁷³.
- 3.3. Agentzien diziplina anitzeko informazioa partekatzeko eta erabakiak hartzeko orduan, eragile garrantzitsu guztiak inplikatzeko dira, lagundu gabeko haurarentzako arreta-plana osotasunean egiteko¹⁷⁴.
- 3.4. Mugaz gaindiko lankidetzarako mekanismoak daude, eta horien artean daude estatuen arteko datu konparagarriak biltzea eta trukatzeko eta inplikaturako eragile

¹⁶⁸ EASO (2018b), 35-37. or.; ENOC (2017a), 2.5(f) atala; ENOC (2017b), 33. or., 2.5(f) atala; EB, Europar Batzordea (2017), 12. or.; NBE, HEK batzordea (2005), 96. Par.

¹⁶⁹ CoE (2017), 158. par.; CoE, Ministroen Batzordea (2011b), 13. or.; EASO (2018b), 35-35. or.; ENOC (2017a), 1(p) putua, ENOC (2017b), 31. or., 1(p) atala; EB, Europar Batzordea (2017), 15. or.; FRA (2015), 35-36 eta 46-47. or.; FRA (2018b), 4 eta 8. or.; NBE, CMW (2017a), 18. par.; NBE, HEK batzordea (2005), 33 eta 96. par.; NBE, Batzar Nagusia (2010), 57 eta 103. par.

¹⁷⁰ EASO (2018b), 44. or.; CoE, Ministroen Batzordea (2011b), 13. or.; NBE, CMW (2017b), 43. par.

¹⁷¹ NBE, CMW (2017a), 18. par.

¹⁷² CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.1.1. par.; EASO (2018b), 23-26. or.; ECRE (2014), 1. eranskina, 7-8. or.; ENOC (2017a), 1(k), 3.1(c) eta 3.3(b) atalak; ENOC (2017b), 30 eta 34. or., 1(k), 3.1(c) eta 3.3(b) atalak; EB, Europar Batzordea (2017), 7-8. or.; FRA (2015), 42-43, 62 eta 79. or.

¹⁷³ CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.1. par.; ENOC (2017a), 1(q) atala; ENOC (2017b), 31. or., 1(q) atala; NBE, CMW (2017a), 17. par.; NBE, HEK batzordea (2005), 29 eta 30. or.

¹⁷⁴ CoE (2018), 83. or.; EASO (2016), 48-49. or.; EASO (2018b), 23-34. or.; EB, Europar Batzordea (2017), 10. or.; FRA (2015), 75. or.; NBE, CMW (2017b), 17(j) par.; NBE, HEK batzordea (2005), 33. par.

guztien artean erantzukizunak, prozedurak, bermeak eta abar esleitzea (adibidez, familia berrelkartzea edo desagertutako haurrei buruzko prozedurak)¹⁷⁵.

4. Jarraipena eta salaketa-mekanismoak

- 4.1. Jarraipen-, ikuskapen-, ebaluazio- eta erantzukizun-mekanismoak daude, eta eraginkorrak dira¹⁷⁶.
- 4.2. Bakarrik dauden haurrek haietara egokitutako salaketa-mekanismo eraginkorrak eta aurkaratze-prozedurak eskura ditzakete¹⁷⁷.

HARRERAKO LEHEN ETAPA

Bakarrik dauden haurrak harrera-herrialdean hartzearen eta agintari nazionalekin lehen harremana izatearen arazoei dagokienez, estandar hauek identifikatu dira:

5. Harrera-herrialdera iristea

- 5.1. Iritsi eta hartzeko prozedurekin zerikusia duten jardunbideak daude, eta, horien arabera, eginkizunen eta erantzukizunen banaketa, informazioa biltzea eta aplikatu beharreko berme prozesalak zehazten dira (adib.: haurraren interes gorena; ez itzultzearen printzipioa; adingabea delako presuntzioa; informaziorako irispidea; legeko tutoretza eta ordezkartza; entzuna izateko eskubidea; diziiplina anitzeko eta haurraren eskubideekiko errespetuzko adina zehaztea; benetako baliabide baterako eskubidea, atxilotetarik ez egitea; etab.)¹⁷⁸.
- 5.2. Bakarrik dauden haurrei ez zaie inoiz ukatuko herrialdean sartzea, eta lehentasuna emango zaie beren legeko egoera zehazteko prozeduretan.¹⁷⁹ Beharrezkoa da mugako kontroletan haurrak babesteko langileak egotea, eta identifikatzeko eta erregistratzeko etapetan.¹⁸⁰ Bakarrik dauden haurrei azkar esleitzen zaie tutoretza eta/edo legeko ordezkartza.¹⁸¹

¹⁷⁵ CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.1.1. par.; EASO (2016), 48-50. or.; EASO (2018b), 21. or.; ENOC (2017a), 2.2(b) eta 3.3(d) atalak; ENOC (2017b), 31. or., 2.2(b) eta 3.3(d) atalak; EB, Europar Batzordea (2017), 8 eta 10. or.; NBE, HEK batzordea (2005), 31(v) par.

¹⁷⁶ CoE, Ministroen Batzordea (2011b), 13 eta 15. or.; EASO (2018b), 13 eta 19. or.; ENOC (2017a), 1(r) atala; ENOC (2017b), 31. or., 1(r) atala; EB, Europar Batzordea (2017), 9. or.; FRA (2015), 40 eta 52. or.; FRA (2018b), 6 eta 8. or.; ICRC et al. (2004), 45-46. or.; NBE, HEK batzordea (2005), 35. par.; NBE, Batzar Nagusia (2010), 128. par.

¹⁷⁷ CoE (2017), 6 eta 36. or.; CoE (2018), 99-100. or.; CoE, Parlamentu Batzarra (2017), EASO (2018a), 37, 60 eta 65. or.; ENOC (2017a), 1(p) eta 3.2(b) atalak; ENOC (2017b), 31 eta 34. or., 1(p) eta 3.2(b) atalak; FRA (2010), 57. or.; FRA (2015), 54. or.; NBE, CMW (2017a), 36. par.; NBE, CMW (2017b), 16. par., 17(b) eta (h); 6.4. par.

¹⁷⁸ EB, Europar Batzordea (2017), 6-11. or.; ENOC (2017a), 1(a) atala; ENOC (2017b), 30. or., 1(a) atala; NBE, CMW (2017a), 32(c). par.

¹⁷⁹ CoE, Parlamentu Batzarra (2011), 5.3 eta 5.8. par.; CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.11. par.; EB, Europar Batzordea (2017), 6. or.; ENOC (2017a), 1(n) atala; ENOC (2017b), 31. or., 1(n) atala; NBE, CMW (2017a), 29. par.; NBE, CMW (2017b), 17(a) eta (g) par.; NBE, HEK batzordea (2005), 70. par.

¹⁸⁰ ENOC (2017a), 1(f) atala; ENOC (2017b), 30. or., 1(f) atala; EB, Europar Batzordea (2017), 6. or.; NBE, CMW (2017a), 32(h) par.; NBE, CMW (2017b), 13. par.

¹⁸¹ CoE (2017), 156. par.; CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.6. par.; EASO (2018a), 42. or.; EASO (2018b), 17. or.; ENOC (2017a), 1(p) atala; ENOC (2017b), 31. or., 1(p) atala; FRA (2015), 55 eta 61. or.; NBE, CMW (2017a), 36. par.; NBE, CMW (2017b), 17(j) par.; NBE, HEK batzordea (2005), 21, 24 eta 33. par.; NBE, Batzar Nagusia (2010), párr. 19.

- 5.3.** Bakarrik dauden haurrak haur gisa identifikatu eta erregistratzen dira, haurrei egokitutako prozeduren bidez, eta ez daudela lagunduta adierazten da¹⁸².
- 5.4.** Bakarrik dauden haurren ahultasunak, babes-beharrak eta arrisku-faktoreak banaka ebaluatzen dira. Arreta berezia jartzen zaie talde kalteberei, babes-premia bereziak dituzten edo arrisku-egoeretan dauden haurrei, eta informazio gehigarria ematen da, dagokionaren arabera. Beharrezkoa denean, erakunde edo organismo espezializatueta bideratzen dira.¹⁸³
- 5.5.** Bakarrik dauden haurrei informazioa eta laguntza ematen zaie gai hauei buruz: identifikatzeko eta erregistratzeko prozedurak, datuak babesteko eskubideak barne; harrera-herrialdeko eskubideak; administrazio- eta lege-prozedurak eta -bermeak; nazioarteko babesa, asiloa eta migrazioa; senideen kokapena eta berrelkartzea; harreraren baldintza eta eskubide materialak; etab¹⁸⁴.
- 5.6.** Bakarrik dauden haurrek familiakoak aurkitzeko eta berriz elkartzeko prozeduretarako sarbidea dute, haien administrazio-egoera kontuan hartu gabe¹⁸⁵.
- 5.7.** Lehentasuna ematen zaie bakarrik dauden haurrei familiak aurkitzeko eta berriz elkartzeko prozeduretan¹⁸⁶.
- 5.8.** Familia berrelkartzeko erabakiak haurraren interes gorenaren ebaluazioan oinarritzen dira¹⁸⁷.

6. Lehen harrerako zentroei esleitzea

- 6.1.** Bakarrik dauden haurrek lehen harrerako zentroetan egin behar duten egonaldia erregistratzeko eta haien egoeraren hasierako ebaluazioa egiteko behar-beharrezkoa den denborara mugatzen da¹⁸⁸.
- 6.2.** Lehen harrerako zentroek haurrei egokitutako baldintzak dituzte, eta zerbitzuetarako sarbide askea bermatzen dute (adibidez, elikadura, osasun-arreta, hezkuntza, laguntza psikosoziala, laguntza juridikoa, babesa, jolas-jarduerak, etab.)¹⁸⁹.

¹⁸² CoE, Parlamentu Batzarra (2014), 9.4. par.; CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.3. par.; EB, Europar Batzordea (2017), 6 eta 8. or.; FRA (2018a), 8. or.; NBE, CMW (2017a), 32(h) par.; NBE, HEK batzordea (2005), 31(i) eta (iii). Par.

¹⁸³ CoE (2018), 30, 33-35, 42-43 eta 47. or.; CoE, Parlamentu Batzarra (2011), 5.4 eta 5.7. par.; CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.3. par.; EASO (2018b), 22-25. or.; EASO (2019), 29. or.; ENOC (2017a), 1(a), (i), (k) eta (f) atalak; ENOC (2017b), 30. or., (a), (i), (k) eta (f) atala; EB, Europar Batzordea (2017), 6 eta 9. or.; FRA (2015), 75, 77-79 eta 80-82. or.; NBE, CMW (2017a), 13 eta 32(h) par.; NBE, CMW (2017b), 13, 17(a), 41 eta 43. par.; NBE, HEK batzordea (2005), 31(iii) eta 53. par.

¹⁸⁴ CoE (2018), 41, 51, 56, 58, 65, 89, 97-99, 102, 104 eta 117. or.; CoE, Parlamentu Batzarra (2011), 5,6. par.; CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.4 par.; EASO (2016), 48-49. or.; EASO (2018b), 21. or.; ENOC (2017a), 1(g) eta 2.2(b) atalak; ENOC (2017b), 30 eta 35. or., 1(g) eta 2.2(b) atalak; EB, Europar Batzordea, 14 eta 16. or.; FRA (2018a), 8. or.; NBE, CMW (2017a), 25. par.; NBE, CMW (2017b), 17(j). par.

¹⁸⁵ Europar Batasuneko Justizia Auzitegia, C-550/16 auzia, [A and S v Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie](#), 2018ko apirilaren 12a; EASO (2016), 49. or.; EB, Europar Batzordea (2017), 10. or.

¹⁸⁶ EASO (2016), 48. or.; EB, Europar Batzordea (2017), 10. or.

¹⁸⁷ EASO (2016), 48 eta 49. or.; EASO (2018b), 21. or.; ENOC (2017a), 2.2(b) atala; ENOC (2017b), 35. or., 2.2(b) atala; NBE, HEK batzordea (2005), 81-82. par.

¹⁸⁸ ENOC (2017a), 1(c) atala; ENOC (2017b), 30. or., 1(c). atala

¹⁸⁹ CoE (2017), 51. par.; CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.7 par.; ENOC (2017a), 1(p) eta (o) atalak; ENOC (2017b), 31. or., 1(p) eta (o) atalak; NBE, CMW (2017b), 50. par.; NBE, HEK batzordea (2005), 41. par.

- 6.3.** Badira prebentzio- eta erantzun-mekanismoak desagertutako haurrentzat (arriskuen balorazioa, segurtasunaren arretarako planak sortzea, jakinaraztea, etab.) harrera-zentroetan¹⁹⁰.
- 6.4.** Agentzien arteko lanak eta jarraipen-neurriak aurrera darraite¹⁹¹.

7. Adina zehaztea

- 7.1.** Bakarrik dauden hurrek adina zehazteko prozedurak erabiltzen dituzte azken baliabide gisa, baina haurren adinari buruzko arrazoizko zalantza dagoenean bakarrik¹⁹².
- 7.2.** Bakarrik dauden hurrei tutoretza bat esleitzen zaie, adina zehazteko edozein prozedura gauzatu aurretik¹⁹³.
- 7.3.** Haurren iritziak entzun eta kontuan hartzen dira adina zehazteko prozeduraren etapa guztietan.¹⁹⁴
- 7.4.** Adina zehazteko, ikuspegi holistikoa, diziplina anitzekoa eta sentikorra hartzen da haurrekin, eta, horrez gain, genero-ikuspegia eta kulturartekotasuna ere kontuan hartzen dira¹⁹⁵.
- 7.5.** Azterketa medikoak azken baliabideko neurri gisa aplikatzen dira, eta gutxien inbaditzen diren metodoak erabiltzen dira. Azterketa medikoak beharrezkotzat jotzen diren kasuetan, erradiaziorik gabeko metodoei ematen zaie lehentasuna¹⁹⁶.
- 7.6.** Bakarrik dauden hurrei adina zehazteko prozesuari buruzko informazioa ematen zaie (helburua eta motibazioak; metodoak eta prozedurak; metodoen zehaztasuna eta izaera inbaditzailea; uko egiteko eskubidea eta haren ondorioak; etab.).¹⁹⁷ Bakarrik dauden haurren eta haien pertsona edo erakunde tutoreen edo legezko ordezkarien baimen informatua lortu beharko litzateke, adinaren zehaztapen bat egin aurretik¹⁹⁸.
- 7.7.** Adina zehazteko prozesu osoan zehar, zalantzaren onura aplikatzen da, eta emaitzen errore-marjina bakarrik dauden haurren alde interpretatzen da¹⁹⁹.

¹⁹⁰ CoE (2018), 25, 41 eta 79. or.; EB, Europar Batzordea (2017), 7. or.

¹⁹¹ Missing Children Europe (2016), 103 eta 104. or.

¹⁹² CoE, Parlamentu Batzarra (2017), 6.1. par.; FRA (2018a), 7. or.; NBE, CMW (2017b) 4. par.

¹⁹³ EASO (2018a), 26 eta 60. or.; ENOC (2017a), 1(p) atala; ENOC (2017b), 31. or., 1(p) atala; EB, Europar Batzordea (2017), 10. or.; FRA (2015), 101. or.; FRA (2018a), 8. or.

¹⁹⁴ CoE (2017), 7, 73-74 eta 150. par.; EASO (2018a), 28-29. or.; NBE, CMW (2017b), 4. par.

¹⁹⁵ CoE (2017), 5-6, 25-26 eta 28. or.; CoE, Parlamentu Batzarra (2014), 9.5. par.; CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.5. par.; CoE, Parlamentu Batzarra (2017), 6.6. par.; EASO (2018a), 38 eta 61. or.; ENOC (2017a) 1(p) atala; ENOC (2017b), 31. or., 1(p) atala; NBE, CMW (2017b), 4. par.

¹⁹⁶ CoE (2017), 10, 107 eta 127-129. par.; CoE, Parlamentu Batzarra (2017), 6.5. par.; EASO (2018a), 21, 31-33, 43. 61 eta 76. or.

¹⁹⁷ CoE (2017), 5, 15, 19, 27 eta 31. or.; CoE (2018), 41-42, 51, 59, 61 eta 117. or.; CoE, Parlamentu Batzarra (2017), 6.2 par.; EASO (2018a), 27-28, 37 eta 60. or.; FRA (2018a), 8. or.

¹⁹⁸ CoE (2017), 5 eta 19. or.; CoE (2018), 56 eta 117. or.; EASO (2018a), 29-30, 42 eta 60. or.; ECtHR, Yazgöl Yılmaz v. Turkey, 36369/06, 2011ko otsailaren 1ekoa; FRA (2018a), 7. or.

¹⁹⁹ CoE (2017), 6, 11 eta 29. or.; CoE, Parlamentu Batzarra (2017), 6.8. par.; EASO (2018a), 22, 24-25, 41 eta 60-61. or.; ENOC (2017a), 1(p) atala; ENOC (2017b), 31. or., 1(p) atala; EB, Europar Batzordea (2017), 10. or.; NBE, HEK batzordea (2005), 31(ii). par.

- 7.8.** Bakarrik dauden haurrei informazioa ematen zaie eskuragarri dauden gizarte-zerbitzuei eta laguntza-erakundeei buruz (ostatua, osasun-arreta, hezkuntza, gizarte-laguntza, aholkularitza juridikoa, etab.), adin-nagusitasuna zehazten bada²⁰⁰.

8. Nazioarteko babesa eskuratzea

- 8.1.** Bakarrik dauden haurrek nazioarteko babesa eskatzeko, asiloa eskatzeko eta administrazio-egoera erregularizatzeko prozeduretara sartzeko laguntza jasotzen dute²⁰¹.
- 8.2.** Bakarrik dauden haurrei informazio zehatza eta jarraipenekoak ematen zaie nazioarteko babesa eskatzeko, asiloa eskatzeko eta administrazio-egoera erregularizatzeko prozedurei buruz²⁰².

9. Atxiloteta

- 9.1.** Bermeak daude bidaiderik gabeko haurrak ez atxilotzeko, haien migrazio-egoeran oinarrituta²⁰³.
- 9.2.** Bakarrik dauden haurrak ez atxilotzeko bermeak daude adina zehazteko prozedura guztietan²⁰⁴.
- 9.3.** Atxilotetarako alternatibak daude (adibidez, egoitza-bizitokiak edo harrera-lekuak, egoitza-murritzetak, poliziari aldizkako txostenak, etab.) eta aplikatzen dira²⁰⁵.
- 9.4.** Bakarrik dauden haurrei atxilotzeko arrazoiei buruzko informazioa ematen zaie²⁰⁶.

10. Datuak eta erregistroak

- 10.1.** Erregistro nazional banakatuak daude, eta lagundu gabeko haurren datuak babesten dituzte²⁰⁷.

²⁰⁰ CoE (2018), 61 eta 118. or.

²⁰¹ CoE, Parlamentu Batzarra (2011), 5.8. par.; CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.6 par.; EASO (2018b), 19. or.; ENOC (2017a), 1(n) eta 2.2(a) atalak; ENOC (2017b), 31. or., 1(n) eta 2.2(a) atala; EB, Europar Batzordea (2017), 11 eta 14. or.; NBE, CMW (2017b), 15. par.; NBE, HEK batzordea (2005), 70. par.

²⁰² CoE (2018), 97-100. or.; EASO (2018b), 18-19. or.; ECRE (2014), 38. or.; EB Europar Batzordea (2017), 14 eta 16. or.; NBE, CMW (2017a), 35. par.; NBE, CMW (2017b), 17(b) par.; NBE, HEK batzordea (2005), 25. par.

²⁰³ CoE, Parlamentu Batzarra (2010), 9(1)(9) par.; CoE, Parlamentu Batzarra (2014), 3.9.2 par.; CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.3 par.; FRA (2010), 55 or.

²⁰⁴ CoE, Parlamentu Batzarra (2017), 6.8 par.

²⁰⁵ CoE, Parlamentu Batzarra (2011), 5.9 par.; CoE, Parlamentu Batzarra (2014), 6.9.6, 9.7 eta 9.9 par.; ENOC (2017a), 1(b) puntua; ENOC (2017b), 30 or., 1(b) puntua; EB, Europar Batzordea (2017), 9 or.; NBE, CMW (2017b), 12 par.; UNHCR (2012), 36 eta 40 par.

²⁰⁶ ECHR, 1950eko azaroaren 4a, 5(2) atala; CoE (2018), 106 or.

²⁰⁷ CoE, Parlamentu Batzarra (2011), 6.3 par.; ENOC (2017a), 3.1(a) eta (b) puntuak; ENOC (2017b), 25 par., 1(a) eta (b) puntuak; EB, Europar Batzordea (2017), 15-16 or.; NBE, CMW (2017a), 16 par.; NBE, HEK batzordea (2005), 99-100 par.

ONDORENGO HARRERA ETAPAK

Harreraren ondorengo etapei eta harrera-herrialdean integratzeko prozesuei dagokienez, estandar hauek hauteman dira:

11. Etxebizitza eta ostatua

- 11.1.** Politika orokor gisa, administrazioa desinstituzionalizaziorantz doa, eta lehentasuna ematen die familian edo komunitatean oinarritutako irtenbideei, barneratze instituzionalei baino. Egoitza-baliabideetan kokatuz gero, familia-bizitzatik ahalik eta hurbilen bizi ahal izateko baldintzei lehentasuna emango zaie²⁰⁸.
- 11.2.** Instituzionalizazio-kasuetan, ostatuak tamaina txikikoak dira eta erkidegoan integratuta daude, eta horrek aukera ematen du dagozkion zerbitzuetarako sarbide eraginkorra izateko (adibidez, hezkuntza, osasun-laguntza, laguntza juridikoa, asilo-arloko agintari eskudunak, aisialdiko jarduerak, etab.)²⁰⁹.
- 11.3.** Instituzionalizazio-kasuetan, bakarrik dauden haurrak pertsona helduek ostatu hartzen dutenetatik independenteak diren bizitokietan jartzen dira²¹⁰.
- 11.4.** Bakarrik dauden haurren eta haien senideen, lagunen, tutoreen eta abarren arteko komunikazioa errazten da²¹¹.

12. Hezkuntza

- 12.1.** Bakarrik dauden hurrei derrigorrezko hezkuntzarako sarbide unibertsala ematen zaie nazionalen baldintza berberetan, haien egoera administratiboa edo migratzailea kontuan hartu gabe²¹².
- 12.2.** Bakarrik dauden hurrei derrigorrezko hezkuntzaren ondokoetarako, lanbide-heziketarako eta hezkuntza-programa alternatiboetarako sarbide unibertsala ematen zaie, nazionalen baldintza berberetan, haien administrazio- edo migrazio-egoera kontuan hartu gabe²¹³.
- 12.3.** Lehentasuna ematen zaio bakarrik dauden haurrak hezkuntza-sistema arruntetan integratzeari, haur migratzaile eta errefuxiatuentzako eskola bananduen

²⁰⁸ CoE, Ministroen Batzardea (2011b), 10. or.; EASO (2018b), 27-28. or.; ICRC et al. (2004), 42-43, 46 eta 54. or.; NBE, CMW (2017a), 32(f) par.; NBE, CMW (2017b), 13. par.; NBE, HEK batzardea (2005), 40. par.; NBE, Batzar Nagusia (2010), 22. par.; UNHCR (1994), 127. or.; UNHCR (1997), 10.7 eta 10.8. par.

²⁰⁹ EASO (2018b), 40, 52-53 eta 58. or.; ENOC (2017a), 2.3(a) atala; ENOC (2017b), 32. or., 2.3(a) atala; NBE, Batzar Nagusia (2010), 123. par.

²¹⁰ ENOC (2017a), 2.3(f) atala; ENOC (2017b), 32. or., 2.3(f) atala.

²¹¹ EASO (2018b), 61. or.; NBE, Batzar Nagusia (2010), 81 eta 151. or.

²¹² CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.7. par.; ENOC (2017a), 2.5(a) atala; ENOC (2017b), 32. or., 2.5(a) atala; ICRC et al. (2004), 49. or.; NBE, CMW (2017b), 59. par.; NBE, HEK batzardea (2005), 41. par.; ACNUR (1997), 7.12 par.; NBE, Batzar Nagusia (2010), 85. par.

²¹³ CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.7. par.; EASO (2018b), 45. or.; ENOC (2017a), 2.5(a) atala; ENOC (2017b), 32. or., 2.5(a) atala; ICRC et al. (2004), 49. or.; NBE, CMW (2017b), 59. par.; NBE, HEK batzardea (2005), 41. par.; UNHCR (1997), 7.12 eta 7.14. par.; UNHCR (1994), 112 eta 114-115. or.; NBE, Batzar Nagusia (2010), 85. par.

aurretik²¹⁴.

12.4. Ikastetxeek eskola-bizitzan bakarrik dauden haurren kultura-ezaugarriak integratzen dituzte, eta kultura-aniztasuna errespetatzen dute²¹⁵. Jazarpenaren, xenofobiaren eta abarren aurkako prebentzio-mekanismoak daude²¹⁶.

12.5. Hezkuntza-oztopo bereziak edo hutsuneak gainditzeko laguntza-neurriak ezartzen dira. Arrazoiak, adibidez, honakoak: hizkuntza, kultura, generoa, bizi izandako traumak edo abusuak, eskolatze-sistema desberdina edo eskolatze berantiarra jatorrizko herrialdeetan, etab.²¹⁷

13.Osasun arreta

13.1. Bakarrik dauden hurrei osasun-arreta emateko aukera ematen zaie, nazionalen baldintza berberetan, haien administrazio- edo migrazio-egoera kontuan hartu gabe. Bakarrik dauden hurrek osasun-zerbitzuetara sartzeko laguntza jasotzen dute²¹⁸.

13.2. Bakarrik dauden hurrei osasun mentaleko arreta emateko aukera eskaintzen zaie, nazionalen baldintza berberetan, haien administrazio- edo migrazio-egoera kontuan hartu gabe. Bakarrik dauden hurrek osasun mentaleko zerbitzuetara sartzeko laguntza jasotzen dute²¹⁹.

13.3. Badira errehabilitazioko eta arreta psikologikoko zerbitzu gehigarriak, traumak, estresa, antsietatea, depresioa, droga-mendekotasunak eta abar izan dituzten eta bakarrik dauden haurrentzat²²⁰.

14.Haurren tutoretza eta babeserako sistema

14.1. Tutoretza-erakundeek kasuz kasu azterketa orokor bat egiten dute, eta, bertan, bakarrik dauden haurren premiak eta egoera pertsonalak ebaluatzen eta orekatzen dituzte. Balorazioa haurrentzako banakako arreta-plan bat da, haren beharrak, aukerak, helburuak eta abar barne hartzen dituena, eta aukera ematen du gizarte-zerbitzuak behar bezala emateko eta haurraren garapen integrala lortzeko. Haurraren arreta-plana etengabe eguneratzen da, haren interes gorenaren ebaluazioa oinarri hartuta²²¹.

²¹⁴ CoE, Parlamentu Batzarra (2016), 8.2.7. par.; EASO (2018b), 44. or.; ENOC (2017a), 2.5(b) atala; ENOC 2017(b), 32. or., 2.5(b) atala; ICRC et al. (2004), 49. or.; NBE, CMW (2017b), 62. par.; UNHCR (1994), 112. or.

²¹⁵ ENOC (2017a), 2.5(d) atala; ENOC (2017b), 2.5(d) atala; UNHCR (1994), 114. or.

²¹⁶ EASO (2018b), 44. or.; ENOC (2017a), 2.5(e) eta (h) atalak; ENOC (2017b), 33. or., 2.5(e) eta (h) atalak; NBE, CMW (2017b), 63. par.; UNHCR (1994), 117. or.

²¹⁷ EASO (2018b), 44-45. or.; ENOC (2017a), 2.5(a), (b) eta (c) atala; ENOC (2017b), 31. or., 2.5(a), (b) eta (c) atala; NBE, CMW (2017b), 62. par.; UNHCR (1994), 111-112. or.

²¹⁸ EASO (2018b), 39-40. or.; ENOC (2017a), 2.4(b) eta (e) atala; ENOC (2017b), 32. or., 2.4(b) eta (e) atala; NBE, CMW (2017b), 55-56. or.; NBE, HEK batzordea (2005), 46. par.; UNHCR (1997), 7.9. par.

²¹⁹ EASO (2018b), 40-41. or.; ENOC (2017a), 2.4 (a), (c) eta (e) atalak; ENOC (2017b), 32. or., 2.4 (a) (c) eta (e) atalak; NBE, CMW (2017b), 55. par.; NBE, HEK batzordea (2005), 48. par.; UNHCR (1997), 7.11. par.

²²⁰ EASO (2018b), 41. or.; NBE, HEK batzordea (2005), 48. par.

²²¹ EASO (2018b), 22-24. or.; EASO (2019), 29. or.; FRA (2015), 72-74 eta 80-82. or.

- 14.2.** Tutoreek erreferente gisa jarduten dute lagundu gabe eta bakarrik dauden haurrekin, konfiantzazko harremanei esker, eta laguntza, sorospena eta orientazioa ematen dizkiete haurrei, betiere zerbitzu komunitarioetara, tokiko zerbitzueta eta eguneroko jardueretara sartzeko orduan, beharrezkoa denaren arabera²²².
- 14.3.** Tutoreek laguntza-egiturak eskura ditzakete (adibidez, diziiplina anitzeko profesional-taldea), aholkularitza, orientazioa, ezagutzak eta gaitasunak lortzeko²²³.
- 14.4.** Tutoretza-zerbitzuaren funtzionamendua antolatze eta kudeatzeko ardura duen tutoretza-agintaritza bat dago (adibidez, prozedurak, metodoak, jarraibideak eta arauak, jokabide-kodeak, kontratazioa, kualifikazioak, prestakuntza, ebaluazioa eta ikuskapena, etab.)²²⁴.
- 14.5.** Badira eta eskuragarri daude politika edo protokolo bat, estandarrei buruzko gidalerroak eta lagundu gabeko haurrentzat eguneroko bizitzaren funtzionamendua eta arau operatiboak ezartzen dituzten dokumentuak²²⁵.
- 14.6.** Segurtasun-neurriak daude bakarrik dauden haurrak abusutik, esplotaziotik, salmentatik, bahiketatik, salerosketatik eta abarretik babesteko. Tutoretzako pertsonak eta erakundeek bermatzen dute ez dela indarkeria erabiltzen haurrekin lan egiten duen edozein profesionalak aplikatzen dituen diziiplina-neurrietan²²⁶.

15. Laguntza juridikoa

- 15.1.** Bakarrik dauden haurrei legeko ordezkaritza ematen zaie prozedura administratibo eta judizial guztietan, lehen etapetatik hasita eta doan²²⁷.
- 15.2.** Bakarrik dauden haurrei entzuten zaie, eta eragiten dieten prozedura administratibo eta judizial guztietan parte hartzen dute.²²⁸

16. Komunitatean integratzea eta parte hartzea

- 16.1.** Bakarrik dauden haurrei zerbitzu komunitarioetarako sarbide erraza eta ekitatiboa

²²² EASO (2018b), 17 eta 30-31. or.; FRA (2015), 70. or.

²²³ FRA (2015), 51-52, 70 eta 104. or.

²²⁴ FRA (2015), 33, 35, 40-54 eta 65. or.; FRA (2018b), 8. or.; NBE, HEK batzordea (2013), 87. par.

²²⁵ CoE, Ministroen Batzordea (2011b), 10. or.; EASO (2018b), 31. or.; ENOC (2017a), 2.1(a) eta 2.3(b) atalak; ENOC (2017b), 31 eta 32. or., 2.1(a) eta 2.3(b) atalak; NBE, CMW (2017b), 50. par.; NBE, Batzar Nagusia (2010), 55, 69-71 eta 155. par.

²²⁶ EASO (2018b), 22, 30, 31 eta 57. or.; NBE, HEK batzordea (2005), 40. par.; NBE, Batzar Nagusia (2010), 92-93 eta 96. par.

²²⁷ CoE (2018), 84-86 eta 118. or.; CoE, Ministroen Batzordea (2011a), 38-39 eta 104. par.; EASO (2018a), 28. or.; EASO (2018b), 17-18 eta 20. or.; ENOC (2017a), 1(o) eta 2.7(a) atalak; ENOC (2017b), 31 eta 33. or., 1(o) eta 2.7(a) atalak; FRA (2010), 62. or.; FRA (2015), 38-39. or.; NBE, CMW (2017a), 32(c) eta 36. par.; NBE, CMW (2017b), 16 eta 17 (f) par.; NBE, HEK batzordea (2005), 21, 33, 36, 63 eta 69. par.; NBE, HEK batzordea (2009), 36. par.

²²⁸ EASO (2018a), 30. or.; EASO (2018b), 19. or.; FRA (2015), 28 eta 53. or.; NBE, CMW (2017a), 37 eta 39. par.; NBE, CMW (2017b), 17(d) par.; NBE, HEK batzordea (2005), 25 eta 37. par.; NBE, HEK batzordea (2009), 26, 32 -34 eta 57-67. par.

eskaintzen zaie, aisialdiko eta kulturako jarduerak, kirola eta abar barne. Horretarako, diru-zuzkidura bat ematen zaie²²⁹.

16.2. Bakarrik dauden haurrei gizarte zibilean parte hartzeko aukera ematen zaie. Tokian tokiko gazteekin batera egiten diren jardueretan parte hartzen dute²³⁰.

16.3. Integrazio-programak daude, eta lagundu gabeko haurrek erabiltzeko modukoak dira²³¹.

16.4. Harrera-herrialdean eta bakarrik dauden haurren administrazio-egoera erregularizatzeko aukerak daude²³².

17. Helduarorako trantsizioa

17.1. Adin-nagusitasunera iristean, bakarrik dauden gazteek beren egoera administratiboa egiaztatzen duten agiriak egiteko eta berritzeko aukera dute²³³.

17.2. Adin-nagusitasunera iritsi aurretik, bakarrik dauden haurrak buruaskiak izateko prestatzen dira, bai eta erakundearen babesaren ondorengo aldian ere. Aldez aurretik planifikatzen da²³⁴.

17.3. Adin-nagusitasunera iristean, bakarrik dauden gazteek hezkuntza-, ekonomia-, gizarte-, zuzenbide- eta osasun-zerbitzuak eskura izaten jarraitzen dute, bai eta banakako jarraipen- eta laguntza-programak ere²³⁵.

17.4. Laguntzarik gabeko gazteak lan-merkatuan eta enplegu-zerbitzuetan sartzea sustatzen duten ekimenak daude²³⁶.

²²⁹ CoE, Ministroen Batzordea (2011b), 9 eta 11. or.; EASO (2018b), 33 eta 50. or.; ENOC (2017a), 2.1(d) eta 2.6(c) atalak; ENOC (2017b), 31 eta 33. or., 2.1(d) eta 2.6(c). atalak.

²³⁰ CoE, Ministroen Batzordea (2011b), 7-8. or.; CoE, Ministroen Batzordea (2019), 7, 8 eta 9. or.; EASO (2018b), 34. or.; ENOC (2017a), 3.3(a) atala; ENOC (2017b), 34. or., 3.3(a) atala; NBE, CMW (2017a), 39. par.

²³¹ CoE, Ministroen Batzordea (2019), 7. or.; ENOC (2017a), 2.1(c) atala; ENOC (2017b), 31. or., 2.1(c) atala; UNHCR (1997), 15. or.

²³² ENOC (2017a), 2.2(d) atala; ENOC (2017b), 31. or., 2.2(d). atala.

²³³ ENOC (2017a), 2.8(a) atala; ENOC (2017b), 33. or., 2.8(a) atala.

²³⁴ CoE (2018), 119. or.; EASO (2018b), 31-32. or.; ENOC (2017a), 2.8(c) atala; ENOC (2017b), 33. or., 2.8(c) atala; NBE, Batzar Nagusia (2010), 131 eta 134. par.

²³⁵ CoE, Ministroen Batzordea (2019), 4-7. or.; EASO (2018b), 29 eta 31. or.; ENOC (2017a), 2.8(b) eta (c) atalak; ENOC (2017b), 33. or., 2.8(b) eta (c) atalak; EU, Europar Batzordea (2017), 14. or.; FRA (2015), 63. or.; NBE, CMW (2017b), 3. par.; NBE, Batzar Nagusia (2010), 135-136. par.

²³⁶ CoE, Ministroen Batzordea (2019), 6. or.; ENOC (2017a), 2.8(b) atala; ENOC (2017b), 33. or., 2.8(b) atala.

Arreta zuzeneko bulegoak

Araban

Prado, 9 • 01005 Vitoria - Gasteiz
Tel.: 945 13 51 18 • Faxe: 945 13 51 02

Bizkaian

Albia eraikina. San Bizente, 8 – 11.a
48001 Bilbo
Tel.: 944 23 44 09

Gipuzkoan

Arrasate. 19, 1.a
20005 Donostia - San Sebastián
Tel.: 943 42 08 88